

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun: Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Nova politika na Balkanu

Vzrok, da so se pogajanja med Turčijo in Sovjeti na Balkanu tako nepričakovano dolgo zvelikla, je ta, da se Turčija ne more in ne mara prilagoditi novi politiki, ki jo skušajo Sovjeti uveljaviti na Balkanu.

Diplomatični urednik glasila Svete stolice be-
leži vprašanje Besarabije, Dobrudže in Dardanel, ki so jih načeli v Moskvi, kjer menijo, da bi na Balkanu bila potrebna revizija mej ter rešitev dardanelskega vprašanja v tem smislu, da bi se zapadnim velesilam, predvsem Angliji, zaprla pot v Črno morje. Kar se tiče prvega, Turčija ne more dovoliti nobene take revizije, ki bi ogrožala ostanek turške posesti v Evropi, katere ji omogoča, da ohrani svojo suvereniteto v obmorskih ožinah. Drugič, obveznost, da Turčija Dardanele zapre neki velesili na zahtevo Sovjetske unije, bi pomenila, da se Turčija sama odreka svobode, ki ji je bila priznana l. 1936 na konferenci v Montreuxu, da sme v slučaju vojske, v kateri je Turčija sama udeležena, dovoliti svoboden prehod tisti državi, kateri sama hoče. Ker je Turčija sklenila pogodbo z Londonom in Parizom, da bo v slučaju kakšnega spora pomagala tema dvema državam, ki sta se obvezali k enaki pomoči na pram Turčiji, je jasno, da Turčija ne more ugoditi sovjetski želji, da bi zaprla ožine ladjam velesile, s katero ima pogodbo o vzajemni pomoči.

Sovjeti so torej naleteli na svojem najnovejšem političnem tiru, na katerem so nameravali svojo osvajalno politiko z Baltika prepeljati na Balkan, na nepremostljivo oviro, ker Turčije ne morejo ukloniti svoji volji, kakor so to mogli na Baltiku nasproti trem malim in slabo oboroženim državam. Turčija je v slučaju kakšnega spora Sovjetom zelo nevaren nasprotnik ne samo na evropskem, ampak tudi na azijskem ozemlju, če pomislimo, da je Ankara tesno zvezana z Iranom in Afganistanom. Ker mora Sovjetska Rusija računati tudi s tem, da bo enkrat tudi prijateljstva Nemčije konec, jim ne bo ostalo ničesar drugega, da se sprijaznijo z neuspehom svoje ofenzive na jugovzhod, kar pomeni, da se bo v Moskvi med Turčijo in Rusijo nekaj sklenilo, kar z ozirom na poglavitni namen rdeče Unije ne pomeni nič.

Turčija je po svoji posesti v Trakiji balkanska država in je z Romunijo in Jugoslavijo ter Grčijo povezana v Balkansko zvezo. Zato Turčija z Moskvo, četudi ne bi imela pakta o vzajemni pomoči z Anglijo in Francijo, ne more skleniti ničesar, kar bi se tikalo vsega Balkana, na katerem ima pač Bolgarija, ki ni član Balkanske zveze, nemo posebno stališče, je pa z Jugoslavijo zvezana z nekim paktom, ki po svojem duhu izključuje neljuba presenečenja. Balkan mora v interesu svoje neodvisnosti zavračati vsako politiko, ki bi šla za nadvlado tuje politike in interesov ter vpliva nanj. Namera Sovjetov, potem ko so se nasitili na Baltiku, da po stopinjah bivše carske politike potegnejo v območje svojega vpliva tudi jugovzhod, je naravno na Balkanu naletel na odpor in ker sta pri tem prizadeti tudi Turčija in Italija, se ni čuditi — pravi diplomatski urednik »Osservatore Romano« — da je postavljena na dnevni red okrepitev Balkanske zveze s pritegnitvijo drugih držav, ki prav tako ne marajo priti pod vpliv Sovjetov, kakor so se branile pritiska drugih velesil, ki same ali pa v zvezi z drugim mislijo na svoje izključno nadoblast nad Evropo. Vemo, da bo imel turški zunanji minister po svojem obisku v Moskvi sestanek z romunskimi državni-
niki, ki so se od svoje strani tudi že posvetovali z državni-
ki drugih balkanskih držav, predvsem pa so v zvezi z Jugoslavijo, da se postavi temeljni kamen nove Balkanske zveze, v kateri bi mogla biti tudi Bolgarija, ki bi imela od tega gotovo večjo korist, kakor če bi hotela utešiti svoje revizijske želje s pomočjo velesile, kateri bi morala v zameno žrtvovati svojo neodvisnost ali vsaj velik del svoje svobode delovanja.

To so vse stvari, po kateri je prizadeta tudi madžarska država, oziroma ves podonavski sektor, v katerem češki protektorat in slovaška država še daleč nista do konca in kraja rešeni vprašanja. 2. februarja t. l. je Litvinov, ki je bil takrat še sovjetski zunanji minister, sporočil Budimpešti, da je URSS sklenila prekiniti diplomatske odnose s Madžarsko, ker je le-ta podpisala antikominternski pakt. Sedaj je Madžarska postala sosed Sovjetske unije in diplomatski odnosi med obema državama so se naravno obnovili, kakor jih je bil vpovstavil februarja 1934 minister Kanya. Od takrat so bili odnosi med Madžarsko in Sovjeti zelo dobri in celo odpoved teh odnosov od strani Sovjetov februarja preteklega leta se je smatrala bolj kot nekaj opomin balkanskim državam, da se ne pridružijo antikominternskemu paktu, kakor pa kot grožnja Madžarski.

Po razdelitvi Poljske pa smatrajo Sovjeti podkarpatsko ozemlje, ki si ga je bila prisvojila Madžarska, kot sporno, ker menijo, da se Nemčija ne bo protivila izpremembi tega dejanskega stanja. Kljub znanemu nasprotstvu Ukrajincev proti sovjetskemu igu, skriva Moskva svojo ekspanzionistično politiko pod prevezjo, da hoče osvoboditi Ukrajince, ki svoje »osvoboditeljce« smatrajo za svojega največjega sovražnika. URSS je torej postavila na dnevni red revizijo madžarske meje na severu in baje meni, da bi Madžarska lahko doprinesla to žrtve, če bi se ji posrečilo, da se odškoduje s Sedmograško. Toda Madžari kot dobri in trezni politiki so takoj uvideli spletko, v kateri bi bili lahko zadržani in vedo, da so prijateljski odnosi Madžarske z Balkanom več vredne, nego katerekoli drugo prijateljstvo, posebno danes, ko je tudi Italija na takem prijateljstvu zelo interesirana. Usode Madžarske in jugovzhodne Evrope gotovo ne bodo odločili tisti, ki menijo, da so si že zagotovili to, kar je še v oblikih. Odločilna pa mora biti trdna volja Balkana, da ohrani svojo neodvisnost po geslu Balkan Balkancem in da v zvezi s svojimi sosedi prepreči vsako ekspanzijo, ki bi se hotela uveljaviti za ceno svobode drugih.

Zagrebska vremenska napoved: Večinoma jasno.

Zemunska vremenska napoved: Hladno, pretežno jasno v večji severni polovici in na Primorju, na skrajnem jugovzhodu pa oblačno, vendar brez dežja.

Sovjeti zasedajo Baltik

Za Estonsko in Letonsko bo klonila Litva
Od Finske pa zahtevajo Aalandske otoke

Nemčija bo z Baltika preselila vse svoje manjšine Zelo ostri italijanski glasovi proti boljševikom

Pariz, 9. okt. AA. Havas poroča iz Amsterdama: Dopisnik lista »Telegraph« iz Helsinkov poroča, da bodo prve ruske čete odšle v Estonijo v torek. Vojaški razgovori z Letonijo se bodo pričeli prihodnji teden. Rusi bodo zasedli morski pas v dolžini okrog 70 km.

150.000 rdečih vojakov zaseda Baltik

London, 9. okt. TG. Londonski radio poroča, da bodo sovjetske čete te dni zasedle baltičske države. Na Estonskem bo Sovjetska Rusija vzdrževala stalno armado 40.000 mož, na Letonskem bo znašala moč rdeče armade 80.000 mož. Samo glede Litve še ni znano, v kakšnem obsegu bo Sovjetska Rusija zasedla to deželo. Litvanski zunanji minister ki je bil sredi pri Molotovu in Stalinu, se je danes z letalom pripeljal v Kovno, kjer je bila takoj sklicana vladna seja, da prouči sovjetski ultimatum. Sovjeti zahtevajo od Litve, da jim na svojem ozemlju dovolijo tri letalska oporišča, kjer bi se naselilo okrog 20.000 sovjetskih vojakov. Litva pa bi zato dobila od sovjetske Rusije nekatere predele okrog Vilna. V Londonu nimajo nobenega dvoma, da bo Litva klonila, kakor ostale baltičske države.

Glede Finske pa stvar ne gre tako gladko. Finska v Moskvo ni poslala svojega zunanjega ministra, marveč svojega poslanika v Stockholmu dr. Busikivija, ki je pred svojim odhodom izjavil, da se Finska ne bo vdala nobenemu pritisku. Finska hoče ostati nevtralna in izven območja katerekoli velesile. Finska bo svojo samostojnost branila. Po skandinavskih državah so zelo zaskrbljeni, kakšen bo nadaljnji razplet pogajanj med Sovjeti in Finsko. Na Švedskem z vse gotovostjo računajo s tem, da bo Finska morala Sovjetski Rusiji odstopiti nekatere Aalandske otoke, katerih položaj je bil urejen po pogodbi iz l. 1921. Rusija bo verjetno zahtevala otoke, Tytarsaari, Siekark in Hogland, da jih bo utrdila v svoje namene.

Riga, 9. okt. dl. Število čet, ki jih moskovska vlada namerava poslati na Letonsko, znaša 30.000 mož. Prav tako bodo v širini 40 km boljševiki utrdili letonsko obrežje, zlasti ožine nasproti otoku Oseli in priistanišče Vindavo. Ker bodo tudi na otoku Oseli Sovjeti zgradili pomorsko in letalsko oporišče, bodo na ta način popolnoma gospodarji nad riškim zalivom.

London, 9. okt. AA. Reuter: Iz Stockholma poročajo: Finski zunanji minister Erkkö je dal intervju za švedske liste. V glavnem je dejal: Rusi niso določili vprašanj, o katerih naj bi se vršili razgovori. Toda po diplomatskem postopku je običaj, da ena država predloži drugi državi splošen predlog, da se more nanj odgovoriti pritrdilno ali nikalno. Zato se odpelje v Moskvo naš stockholmski poslanik Busikivija, da vzame na znanje ruske želje. Toda kakšneoli bodo te želje, naše stališče je jasno. Mi se držimo bloka evernih nevtralnih držav in naše brezpogojne nevtralnosti, ki smo jo zmerom naglašali. Nas nihče ne ogroža. Mi ne želimo nobene koristi in ne bomo pristopili k nobeni velesili in k nobeni skupini držav. Edina naša želja je, živeti v miru z vsemi in ostati daleč od vojne.

Nemci že preseljujejo svoje manjšine iz baltičskih držav

Nemčija se pogaja za preselitev svojih manjšin tudi s Sovjetsko Rusijo in balkanskimi državami

London, 9. okt. TG. Angleški listi objavljajo daljša poročila o preseljevanju Nemcev iz baltičskih držav v Nemčijo. Prva ladja z nemškimi preseljenci je že zapustila letonsko priistanišče. V letonskih priistaniščih je še več nemških ladij,

Bukarešta, 9. okt. TG. Bukareško časopisje objavlja dolga poročila o sprejemu novega romunskega poslanika v Moskvi Dalidescu pri predsedniku sovjetske vlade Molotovu.

Dalidescu je sovjetskemu državniku izpovedal zaskrbljenost Romunije glede nekaterih poročil, da namerava Sovjetska Rusija staviti nekatere zahteve glede Besarabije. Romunska vlada da tudi ne razume poročil o zbiranju sovjetskih čet na romunski meji.

Molotov je romun. poslaniku odgovoril, da je zaskrbljenost romunske vlade nepotrebna. Sovjetska vlada je z zadovoljstvom vzela na znanje, da je romunska vlada dala ukrajinski narodni manjšini v Besarabiji in v Bukovini obsežne samoupravne pravice glede samostojnega kulturnega življenja. Sovjetska Rusija nima do Romunije no-

bi čakajo na izseljence. Najprej so dobili poziv za preselitev nemški državljani. Za nje je preselitev obvezna. Drugi Nemci, ki imajo letonsko ali estonsko državljanstvo, so dobili 24 ur za premišljevanje, če hočejo postati nemški državljani ali ne. Ako sprejmejo nemško državljanstvo, se morajo preseliti. Ostali se morajo prilagoditi in se Nemčija za nje ne briga več.

Poročilih skandinavskih listov je sedaj v Estonski okrog 18.000 Nemcev, v Letonski jih je 60.000, med tem ko jih je v Litvi 40.000. Leto poročila pravijo, da se Nemci zelo neradi odzivajo pozivu na preselitev. K temu jih žene le dejstvo, da jih čaka še hujša izbira, ako ostanejo. Kajti povsod vlada prepričanje, da bodo te dežele zasedli Sovjeti. Vendar pa je le vsem hudo, da morajo zapustiti kraje, kjer so bili njihovi predniki naseljeni že dolga etoletja.

Angleški listi nadalje javljajo, da so v teku pogajanja tudi z Litvo in Sovjetsko Rusijo, da se vrnejo v Nemčijo oni Nemci, ki se nahajajo tamkaj. Sovjetska Rusija bo na ta način oddala nemške naseljence ob Volgi ter se tako znebila manjšine, ki ji je bila neprijetna.

Prav tako so baje v teku tudi že pogajanja med Nemčijo in nekaterimi podonavskimi in balkanskimi državami za odselitev nemških manjšin. Pogajanja da baje ugodno napredujejo. Nemčija misli te svoje manjšine naseliti po osvojenih čeških in poljskih pokrajinah.

London, 9. okt. AA. Reuter: Iz Kovna poročajo: V litovskih političnih krogih se je zvedelo, da bi Rusija pristala pod določenimi pogoji na odstop Vilna Litvi. Tako bi Sovjetska Rusija hotela imeti v Vilnu sovjetsko garnizijo in vpliv na kulturne in socialne zadeve. V teh krogih naglašajo, da zaradi padanja nemškega vpliva čedalje bolj narašča moč Rusije v Baltičkem morju.

Italijanski listi napadajo boljševike

»Žaloigra baltičskih držav« — »Nasledniki Ivana Groznega prihajajo, ko stojijo nasledniki nemških vitezov ob strani« — »Za fašizem je boljševizem ostal to, kar je bil«

Rim, 9. oktobra. TG. Veliko senzacijo je v inozemskih diplomatskih krogih v Rimu vzbudil članek, ki je izšel v glasilu maršala Balba »Corriere Padano«, ki je silno ostro napeljal proti sovjetski Rusiji. List maršala Balba pravi,

da italijanski fašizem noče z boljševizmom imeti nič skupnega. Naj se je zadnje čase zgodilo, kar se je hotelo, to fašizem nič ne ovira, da bi javno izpovedal svoje nasprotstvo do boljševizma. Za fašizem je boljševizem in komunizem ostal to, kar je bil, gibanje laži, goljufivosti, surovega, zverinskega nasilja. In to bo tudi ostal. Nadalje se članek bavi s sovjetskim maršalom Vorosilovim, ki spada z vso svojo osebnostjo v okvir čustev, ki jih fašizem goji do boljševizma.

Rim, 9. oktobra. TG. Italijansko časopisje posveča izredno pozornost delovanju Sovjetske Rusije na Baltiku. Dopisniki italijanskih časopisov javljajo iz Baltika zelo temna poročila o nevarnosti, ki nastaja s prodiranjem sovjetskega vpliva na Baltik.

Tako posvečata »Corriere della Sera« in »Stampa« dolge članke nasilju, katerega žrtve so postale baltičske države. Oba lista odkrito obsojata postopanje ter ne najdeta zadosti strogih izrazov, da bi obsodila to

žaloigro, katere strašna dejanja sledijo druga drugi z nedojmljivo naglico. Toda nikogar ni, ki bi malim baltičskim državam pomagal, ko njihova svoboda tone v zarji sovjetske boljševiške zvezde.

Italijanski listi poročajo, kako iz baltičskih držav beži vse, kar bežati more. Čeprav Sovjetska Rusija imenuje svoje »pogodbce« z baltičskimi državami pogodbe o »medsebojni podpori«, si nikdo ne dela utvar glede resničnega stanja.

Baltiški dopisnik »Corriera della Sera« piše med drugim dobesedno:

»Nikdo ne razume, v imenu katerih in kakšnih načel naj bi Sovjetska Rusija spoštovala neodvisnost baltičskih držav v dobi, v kateri se narodi neprestano bore za svojo svobodo in kjer ima prav samo tisti, ki je močnejši. Diplomatična igra Sovjetske Rusije na Baltiku se drži še nekih zunanjih oblik. Sovjeti se »pogajajo«, podpisujejo »pogodbe«, ki jim sledijo potem celo banketi. Toda resnica je le, da je Sovjetska Rusija začela svoj pohod proti vzhodu na Baltik, resnica je nadalje ta, da Sovjetske Rusije pri tem pohodu ne ovira več njen dose-danji nasprotnik — Nemčija. Nemčija je zaposlena drugod. In to dejstvo je morda krivo velike nesreče, ki grozi Evropi.«

Italijanski dopisnik javlja celo, da so se »po baltičskih prestolnicah« pojavile celo vesti, da bo Sovjetska Rusija v kratkem zahtevala tudi Mamel, ki ga potrebuje kot izhod na Baltik in kot obalno točko, od koder bi jo njen novi nemški sosed lahko kdaj ogrožal. Ničesar nas več ne sme presenetiti, piše italijanski dopisnik, na tem čudnem baltičkem prostoru. Danes se je ugodilo tudi to, da

»stojijo nasledniki krščanskih vitezov nemškega reda nemo ob strani, ko prihajajo nasledniki Ivana Groznega s tisočimi tanki in bombnimi letali, da obnovijo imperialistično politiko Petra Velikega.«

Cinizem sovjetskih diplomatov

Iz teh poročil izhaja jasno, da po mnenju italijanskega tiska svoboda baltičskih držav razpada. Sovjetska Rusija svojih namenov skoraj nič več ne prikriva. Pri »pogajanjih« med estonskim in letonskim ministrom na eni ter Stalinom in Molotovim na drugi strani, tako piše »Corriera della Sera«, so sovjetski državniki pokazali izredno surov cinizem. Ko se je estonski zunanji minister pritoževal, da sovjetska letala letijo čez

Zadušnica za pokojnim kraljem Aleksandrom I.

Belgrad, 9. okt. AA. Danes je bila v cerkvi na Oplenecu in na Dedinju zadušnica za pokojnim kraljem Aleksandrom I. Zadušnici na Dedinju so prisostvovali Nj. Vel. kralj in kraljica Marija, Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in knežinja Olga, na Oplenju pa kr. namestnik dr. Radenko Stanković. Cerkvene obrede je tam opravil nižji škof Jovan.

Danes dopoldne je bila v saborni cerkvi žalna slovesnost ob petletnici smrti kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Obrede je opravil ob asistenci mnogih duhovnikov belgrajsko-karlovski vikarni škof Dionizij. Cerkvene slovesnosti so se udeležili prosvetni minister Boža Maksimović, več bivših ministrov, poslancev in senatorjev, zastopniki vseh kulturnih in rodoljubnih društev in korporacij ter mnogo občinstva. Po končani slovesnosti je škof Dionizij imel nagovor in poudaril vlogo kralja Aleksandra pri ustanavljanju in izgradnji Jugoslavije.

estonsko ozemlje, mu je Molotov odgovoril, da naj »nikar ne zameri zaletu mladih sovjetskih letalcev, ki ne vedo, kam bi oddali svojo silo ter so se pri svojih zračnih vežbah pustili premagati od svoje mladostne prešernosti.« Ko se je estonski minister pri »pogajanjih« čutil, čemu potrebuje Sovjetska Rusija toliko tisoč mož posadke na estonskih tleh, je Molotov odgovoril, da bo Rusija vzdrževala na estonskih tleh 1000 tankov, 500 bombnikov, 2000 strojnico in da pač ne gre drugače, kakor da temu vojnemu materialu odgovarja tudi primerno število vojaštva, ki bo orožju streglo. Ko je na to Seldter omenil, da bo to izgledalo, kakor da je Sovjetska Rusija Estonsko enostavno vojaško zasedla, je Molotov menil, »da bi bilo prav, če bi se estonska buržuazija kmalu prilagodila komunističnemu mišljenju na socialnem in gospodarskem polju.« Ko je Seldter na to ugovarjal, koliko še ostane od estonske svobode, se je Molotov nasmešnil in rekel, da se »pač nikdo ne misli vmešavati v estonske notranje zadeve, toda stvar estonske vlade je, da čim prej ustvari socialno ozračje, ki bo prijetno sovjetskim gostom.«

Molotov pomirjuje Romune

benih neprijateljskih namenov, marveč je njena želja, da ž njo živi v prijateljskih odnosih, kakor do sedaj. Poročila o premikanju sovjetskih čet da so pretirana. Sovjetska rdeča vojska je morala v novo zasedenem ozemlju vzhodne Ukrajine podvzeti gotove vojaške ukrepe, ki pa nima bala potrebna le iz tehničnih razlogov notranjesovjetskega značaja ter so popolnoma v okviru notranje tehnične organizacije in preureditve rdeče armade.

Romunski listi objavljajo to vest z velikim poudarkom, omenjajoč pri tem, da je položaj Romunije postal s tem mnogo bolj jase.

Politični zapiski

Glavna stvar Jugoslavije

Pod tem naslovom prinaša belgrajska Samoprava od 7. oktobra uvodni članek, kjer piše v glavnem o senatnih volitvah. Med drugim veli: »Mednarodne okolnosti morejo na nas samo v toliko vplivati, da senatne volitve izvedemo z večjim dostojanstvom in taktom, naglašujoč vsakomur, da Jugoslavije zunanji dogodki niti najmanj ne ovirajo v njenem delu notranje ureditve. Strogo nevtralna Jugoslavija, ki nima v svoji notranjosti nobenega vprašanja, ki bi moglo danes izzvati kak notranji ali zunanji spor, uživa popolno mir in mora zato izvršiti mirno in v redu ne le senatske, marveč tudi skupščinske volitve. Najvažnejša stvar za našo državo v tem trenutku je naša notranja ureditev ter zavarovanje te ureditve. Senatne volitve so en korak dalje v tem smislu. Prihodnji senat Jugoslavije bo sam tolažil in pokretal v daljnih etapah urejevanja naše države. Naša stranka pa mora od svoje strani doprinesiti, da bodo volitve v vseh krajih, izveniški banovino Hrvatsko, take, da bo najvažnejša stvar tega trenutka ne le triumfalna, marveč celo popolno triumfalna, in sicer na način, ki bo učinkovit in zakonit!«

Dr. Maček v Belgradu

Zagrebski listi prinašajo iz Belgrada tole poročilo z dne 7. t. m.: Dr. Maček je po svojem dohodu v Belgrad imel konferenco z ministri HSS, ki so v Belgradu. Ko je dr. Maček prišel v Belgrad, je takoj odšel v svoj kabinet, odkoder je krenil v kabinet predsednika vlade. Tukaj je bila dolga konferenca, ki so se je udeležili D. Cvetković, dr. Maček, vojni minister general Nedić, notranji minister Mihaljević, finančni minister Šutej, trgovski minister dr. Andres, minister za socialno politiko Budisavljević. Obravnavali so mnogo perečih političnih vprašanj ter so sprejeli potrebne sklepe. — Seja vlade, o kateri smo v nedeljo poročali in ki so se je potem udeležili vsi člani vlade, pa je trajala zato od 11. do pol 3. popoldne.

Tretji tabor v Sloveniji na levi

Ribnikarjevo glasilo od sobote prinaša nekaj zanimivih člankov, ki precej pojasnjujejo vlogo, ki jo igrajo gospodje, ki bi radi na Slovenskem ustanovili nekaj »Tretji tabor«. Prvi članek je napisal sam g. Ribnikar, ki pravi, da bi bil tretji tabor za slovenska mesta in trge edini izhod. — V drugem članku nekdo opisuje vsebino članka, ki ga je bil v Sodobnost napisal znan gospod Dušan Kermauner pod naslovom »Problem tretjega tabora«. Nato sledi dolg članek g. dr. Igorja Rošine, ki kliče, da je treba kreniti radikalno na levo. In g. Ivan Braiko nato piše članek za skupen nastop tretjega tabora. — Iz povedanega nam je na prvi pogled jasno, odkod prihaja pobuda za ta tretji tabor, ki mu vleče vrv tudi g. Ribnikar.

Čiščenje v Osrednjem uradu

Hrvatski listi zadnje čase ostro napadajo razmere v delavskem zavarovanju. Nedeljski »Hrvatski list« v članku med drugim piše: »Hrvatsko delavstvo upravičeno zahteva, da se vsi uradniki Osrednjega urada in Okrožnih uradov na ozemlju Hrvatske postavijo na razpoloženo, da bi se moglo izvesti potrebno čiščenje.« — Ne nameravamo se vtikati v notranje zadeve Banovine Hrvatske, med katere spada tudi vprašanje njenih okrožnih uradov. Ne spada pa med izključne zadeve Banovine Hrvatske Osrednji urad, zaradi česar je zopet nakazana potreba, da pri preureditvi Osrednjega urada sodelujejo tudi zastopniki drugih prizadetih pokrajin, poleg hrvaških tudi zastopniki slovenskih in srbskih interesov. To zahteva pravičnost in modrost.

Obračun s socialisti

Na zborovanju Hrvatskega radniškega saveza v Zagrebu je dr. Krnjević med drugim takole obračunal z rdečimi delavskimi voditelji, ki so doslej izkoriščali delavske ustanove: »Kar je naše, bo v nekaj tednih v naših rokah. Naj vas ne vznemirjajo časne odredbe, ker bo vprašanje Osrednjega urada rešeno, kakor tudi vprašanje Delavske zbornice. Tako bo tudi z drugimi delavskimi ustanovami. Bodisi v Osrednjem uradu kakor v Delavski zbornici imate organizirano kliko, ki je 20 let živel na delavski račun. Ta klika je v dobršem delu sestavljena iz šolanih ljudi, ki znajo spretno premetavati paragrafe in ki so sposobni vsakršnih spletk. Ti ljudje vedo, da je zdaj odzvonilo njihovem nasilju. Zato skušajo krčevito preprečiti prevzem Delavske zbornice, ker pa tega ne morejo preprečiti, skušajo vsaj zavleči predajo.« — Kakor izvem iz hrvaških listov, so zagrebški socialisti v Delavski zbornici položili mandate ter zahtevali, naj se kar takoj razpišejo volitve. S tem bi, kakor trde hrvaški listi, dosežali gospodari Delavske zbornice v Zagrebu radi še bolj zavlekli svojo usodo.

»Ne Srbi na okup, marveč poštenjaki skup!«

Belgrajska »Politika« prinaša iz Prokuplja v Srbiji poročilo o izjavi, ki jo je bil dal tamkaj dr. Ikončić, eden izmed demokratskih voditeljev. Med drugim je govoril o senatu in sporazumu, nakar je dejal: »Da bi se sporazum bolj okrepil, je nekje pri nas nekdo zaklical: Srbi na okup! Ta krilatica je iz temeljev napačna. Naj si bi z njo hotel kdo tudi res utrditi sporazum, vendar je tak klic velika nevarnost za državo in demokracijo. Tak klic mora zvesti možgane in razvneti nezaželjene stvari. Kadar pa bi se to zgodilo, bi bilo težko posaditi vsakogar tja, kamor spada. Ključ take vrste morejo kar lahko prikriti mnoge krivice ter pustiti nekažnjena mnoga dejanja iz slavnih režimov. Ne Srbi na okup, marveč vsi poštjeni skupaj, če ločimo ljudstvo zagotoviti boljše življenje ter v skladu s Hrvati dati naši državi zanesljive temelje za njen nadaljnji obstanek.«

Premestitev finančnih stražnikov

Listi poročajo: Z odlokom ministra financ je bilo premeščenih 1116 finančnih stražnikov. Okoli 200 Hrvatov, ki so služili v južni Srbiji in Vojvodini, se vrača na Hrvatsko. Iz Slovenije se vrača na Hrvatsko 5 Hrvatov, ker jih več v Sloveniji ni bilo. Iz Hrvatske pa je premeščenih 151 finančarjev v druge banovine, med njimi 87 Slovencev, od katerih jih je 78 premeščenih v Slovenijo, a 14 v Vojvodino, Bosno in Srbijo. V Vojvodino, Bosno in Srbijo je premeščenih 64 Srbov.

Novi volilni zakon še ta mesec?

Zagrebski »Obzorje« poroča, da bo novi volilni zakon objavljen še ta mesec. Novi volilni red bo določal tajno in direktno glasovanje.

Dr. Korošec in D. Cvetković govorita v Skoplju

Dva važna govora o naši notranji in zunanji politiki

Skoplje, 8. oktobra.

V nedeljo dopoldne je bilo v Skoplju važno zborovanje. Z jutranjim brzim vlakom sta se pripeljala v Skoplje predsednik vlade Dragiša Cvetković ter predsednik senata dr. Korošec. V spremstvu je bilo nekaj ministrov in drugih politikov. Na postaji je bil slovesen sprejem, nakar sta se predsednik vlade Dragiša Cvetković in minister Tomić takoj odpeljala v javno borzo dela, ki so jo tega dne slovesno blagoslovili.

Ob 11 dopoldne pa je bilo v prostorih banovinskega odbora JRZ zborovanje, ki so se ga poleg drugih udeležili vsi bivši narodni poslanci JRZ iz južne Srbije, vsi bivši senatorji te stranke ter vsi župani vseh južnosrbskih občin, ki so pristali JRZ. Zborovanje je začel in vodil bivši minister Jovan Altiparmaković kot podpredsednik banovinskega odbora JRZ. Nato je spregovoril predsednik vlade Dragiša Cvetković, ki je med drugim dejal:

Govor predsednika vlade Dragiša Cvetkovića

Drugič, odkar sem sestavil vlado, prihajam v Skoplje med svoje politične in strankarske prijatelje. Tedaj sem vam govoril o naših dolžnostih in o našem političnem programu, rekoh da se morajo najprej urediti naše notranje razmere, da je treba rešiti mnogo sporov, ki so takrat bili na dnevnem redu. Spor med Belgradom in Zagrebom je bil takrat glavno vprašanje. Dvajset let so ga poskušali rešiti. Ni bilo niti misli, da bi v državni skupnosti, kjer živijo bratje ene krvi — jaz priznavam pravico Hrvatov na popolno narodno samobitnost, ker so Hrvati prav tako narod kakor mi Srbi in kakor so tudi Slovenci narod —, da bi v tej državni skupnosti ne bilo mogoče skupno in bratsko živeti in da bi ne bilo mogoče najti rešitve skupnih temeljnih vprašanj, ki so pogoj te naše državne skupnosti. Znotraj složni moremo doseči, da bo naša država močna in velika, znotraj složni moremo to državo braniti vsakega gorja. Samo združeni smo na zunanjo moč in silni ter moremo tako ohraniti svojo neodvisnost in svobodo. Ko sva z dr. Mačkom pretresala glavno vprašanje, ko sva ga videla v pravi luči, sva ugotovila, da je v primeri s temi velikimi skupnimi koristimi malenkostno vse, kar je sporno med nami. Vlada, ki sem jo sestavil, kakor veste, 5. februarja, je začela odločno reševati to vprašanje. Nismo se ozirali ne na levo ne na desno, nismo kolebali. Tako se mi je posrečilo, da sem z zastopnikom hrvaškega naroda g. Vlad. Mačkom sklenil sporazum, da tako uredimo svoje notranje razmere, in sicer prav v trenutku, ko so dogodki v mednarodni politiki napovedovali strašno burjo. Mislim, da je rešitev tega vprašanja prišla o pravem času, takrat, ko smo morali že računati, da okoli nas besni vihar, ki je zajel del Evrope, in poskrbeti, da ne zajame tudi nas. Zdaj smo združeni in složni. Bodisi Srbi, kakor Hrvati in Slovenci, vsi vzajemno moramo gledati na naše vrhovne koristi naše države.

Mi nimamo nobenih nacionalnih aspiracij zunaj naše države. Edina naša želja je, da ohranimo in dvignemo tisto, kar smo dobili. Mi želimo edino le živeti v miru! (Povzeto burno odobravanje.) Danes ko divja vojna, ko se zemljevid Evrope tako naglo menja, nas mora voditi le ena misel, to je mir! (Odobravanje.) Mir na mejah, ko smo že naredili mir znotraj države. Naša dolžnost je da uporabimo vse konstruktivne sile, da bi zagotovili mirno življenje našemu ljudstvu.

Od prazne politike in praznih programov ljudstvo ne more živeti. Ljudstvo zahteva, da se izboljšajo njegovi življenjski pogoji. Zato moramo v tem smislu odločno delati. Moramo izvesti potrebne reforme, da se bo izboljšanje poznalo na vseh straneh ljudskega življenja. Doslej je bilo polno lepih političnih programov, ljudstvo pa je ostajalo razočarano ter je v teh programih videlo le prazne fraze, ker je življenje ostajalo vedno enako. Zato moja vlada prihaja pred ljudstvo z edinim programom, da se čim prej uredi naše politične razmere ter ustvarijo potrebni pogoji z gospodarsko, socialno in kulturno povzdigo najširših ljudskih slojev. V tem pogledu ima naša politična organizacija JRZ velike naloge. (Nato govori o razmerah v južni Srbiji ter naglašja, kako mora ljudstvo samo pomagati pri svoji povzdigi.)

Vem, da so tukaj tudi taki, ki drugače mislijo. — Eni so pač zapeljani, drugi pa so taki, ki niso nikdar zadovoljni. Toda tudi ti se morajo prepričati, da je državi in ljudstvu mogoče koristno služiti samo s složnim delom in medsebojnim razumevanjem. Zato jih nikar ne zavračajte, marveč jih vabite k sodelovanju. Treba jim je pokazati pravo pot, in prepričan sem, da bo marsikateri izmed njih z nami sodeloval. Prav tako se obračam do naših muslimanov, ki z vami

tako koristno sodelujejo. Če kot radikali smo nekaj z njimi tesno sodelovali, to moramo tudi poslej. Priporočam vam, da se pobrigate, da bodo muslimani pri vsem našem političnem delu sorazmerno zastopani.

Te dni bomo imeli senatske volitve. Te volitve bodo po določenem redu. Sporazumeli se bomo in gledali, da iz teh krajev pridejo na senatski položaj pravi predstavniki ljudstva. Toda po volitvah za senat pridejo občinske volitve, volitve v samoupravo, potem pa poslanske volitve. Za vse te volitve moramo biti pripravljeni, ker volitve ne bodo več takšne, kakršne so bile doslej. Vedno smo naglašali, da so v naši državi potrebne normalne politične razmere. Te pa zahtevajo sistem tajnih volitev. Pri prihodnjih volitvah bo tajno glasovanje za narodne poslance. — Ljudstvo mora voliti za svoje predstavnike tiste, ki so najboljši. Zato moramo gledati, da bodo naši kandidati v vsakem pogledu brez madeža. H koncu svojega govora je pozval navzoče, naj trdno delajo v tem smislu, kakor je bilo rečeno.

Govor dr. Antona Korošca

Za Dragišo Cvetkovičem je spregovoril predsednik senata ter podpredsednik JRZ dr. Anton Korošec, ki je med drugim naglašal tole misel:

Vstal sem, da bi se zahvalil za lepe pozdravne besede ministra g. Antiparmakovića in vam. Te dni, ko se je zvedelo, da pojdem v Skoplje s predsednikom g. Cvetkovičem, so me mnogi spraševali: Zakaj pa hodite v Skoplje? Pojdite v Ljubljano, tam je vaše! Mislim, da nihče tistih, ki me je tako spraševal, ni gledal naprej. Če nikdar, zdaj je položaj tak, da moramo vsemu svetu pokazati, da smo enotni! (Burno odobravanje.) Rečem vam: Ako bi vaše planine in vaše ravnine bile, kar Bog ne da, v nevarnosti, sem prepričan, da bi vsi rojaki moje dežele rekli: Oni tam so v nevarnosti, pojdimo jim pomagati! (Burno odobravanje.) Prav tako pa sem prepričan, če bi naše planine in naše ravnine bile v nevarnosti, da bi prav tako rekli: Slovenci so v nevarnosti, moramo jim hiteti na pomoč! (Burno odobravanje.) Tako je! Danes je tak položaj, da moramo vsemu svetu pokazati, da smo krepko povezani med seboj, da nas nihče ne more razdružiti. Hočemo svoje domovino braniti, če bi bila, kar Bog ne da, v nevarnosti od katerekoli strani.

Prišel sem semkaj med vas tudi zato, da pokažemo, da smo mi vsi iz ene stranke, iz Ljubljane, Skoplja, Niša, Belgrada itd. enotni.

Med smehom je nato nadaljeval dr. Korošec: Veste, kadar se v hiši menja gospodar, da takrat vsi sprašujejo, kakšen bo novi gospodar. Tudi mi smo menjali gospodarja v hiši, pravi dr. Korošec in pokaže na predsednika vlade Dragišo Cvetkovića. (Burno odobravanje.) Marsikdo se je spraševal, kako pojde zdaj. Pa vidite, da gre dobro. (Veselo odobravanje.) Izvršili smo stvari, ki ni-

K volitvam v senat

Pojasnilo pravosodnega ministra

Belgrad, 9. okt. AA. Pravosodni minister je izdal tole okrožnico o pravi razlagi zakona o senatorskih volitvah.

Na podlagi čl. 48 zakona o volitvah senatorjev izdajam tole avtentično razlago čl. 8, točke 2 in 3 zakona o volitvah senatorjev:

I. Po določilih čl. 4 zakona o volitvah senatorjev se senatorji volijo po banovinah, savska in primorska banovina sta po uredbi o Banovini Hrvatski z dne 26. avgusta 1939 združeni v Banovino Hrvatsko. Savska in primorska banovina nič več ne obstojita in zato tudi ne obstoje banovinski sveti in banovinski svetniki teh bivših banovin. Zato so osebe, ki so kot banovinski svetniki prišle v volilne sezname za volitve senatorjev v savski in primorski banovini, izgubile to pravico, ker ni več teh banovin in njihovih banovinskih svetov in svetovalcev ter ni zakonske podlage, da bi mogli priti v volilne sezname za volitve senatorjev v Banovini Hrvatski.

II. Glede pravnega položaja gerentov v občinah in zastopnikov županov glede volilne pravice za volitve senatorjev dajem tole razlago:

Zakon o volitvah senatorjev daje v čl. 8, točki 2 volilno pravico banovinskim svetnikom, ki pridejo na to mesto ne s izvolitvijo, ampak na podlagi imenovanja. Bistveno je torej po sedanjem zakonu o volitvah senatorjev svojstvo teh oseb, ne pa način, kako so prišle na to mesto. Zato veljajo

smo mislili, da jih bomo tako naglo rešili. Hvala našem predsedniku Cvetkoviću, ki je to vprašanje znal prijeti ter izvesti. Zaradi tega moramo mi, ki nas je ljudstvo postavilo na višje položaje, pokazati, da je naša stranka enotna v vsej državi. Kakor je skupna domovina enotna, tako je enotna tudi naša stranka. To moramo vsem pokazati. Če me kdo vpraša, zakaj sem prišel v Skoplje, zato sem prišel v Skoplje! (Veselo odobravanje.)

Po zborovanju je bilo skupno kosilo v hotelu Srbski kralj, ki se ga je poleg ministrov udeležilo tudi nad 300 strankinih funkcionarjev iz Skoplja in vse južne Srbije.

V ponedeljek sta dr. Korošec in Cvetković odpotovala v Veles, odkoder potojeta naprej v Ohrid. Bitolj ter še v nekaj krajev v južni Srbiji, kakor v Strugo, Debar, Gostivar, Tetovo, nakar obiščeta še Kosovo, Metohijo in Sandžak. Prihodnji teden bo predsednik vlade v Užicah, nakar se skozi Vrnjačko banjo vrne v Belgrad.

Dr. Korošec v Skoplju

Skoplje, 9. okt. AA. Predsednik senata dr. Anton Korošec, ki je včeraj dopoldne prisostvoval maši v skopljanski katoliški cerkvi Srca Jezusovega, si je popoldne ogledal katoliške dobrodelne ustanove v Skoplju. Danes ob 7 jutraj je dr. Korošec na prošnji sester sv. Marte bral sv. mašo v kapeli teh sester. Maši je prisostvovalo mnogo vernikov.

Cvetković in dr. Korošec v Velesu

Veles, 9. okt. AA. Danes dopoldne se je predsednik vlade Cvetković odpeljal iz Skoplja proti Velesu, Bitolju in Ohridu. Skupaj z njim potujejo predsednik senata dr. Korošec, minister za telesno vzgojo Jevrem Tomić, minister n. r. Altiparmaković, podban J. Cvetković in več bivših senatorjev in poslancev.

Ob 10.30 dopoldne se je Cvetković s svojim spremstvom pripeljal v Veles. Pred županstvom se je zbrala velikanska množica ljudi in priredila predsedniku vlade zelo svečan sprejem. Visoke goste je pozdravil veleški župan Andjelko Janović s pristrčno dobrodošlico.

Za njim je povzel besedo predsednik vlade Cvetković. V daljšem govoru je orisal, kaj vse je njegova vlada storila za državo. Omenil je zadnje sklepe vlade glede podpor družinam vojaških obvezancev in znižanja cene soli. Obljubil je, da bo še enkrat proučil vprašanje kmetijskih dolgov in izdal koristne reforme.

Cvetkovićevo govor so vsi prisotni sprejeli z velikim odobravanjem. Nato je predsednik vlade odšel s svojim spremstvom v krajevni odbor JRZ, kjer so bili zbrani zastopniki krajevnega in okrajnega odbora JRZ. Besedo je povzel predsednik vlade in v daljšem govoru orisal politični položaj. Razen tega je podal potrebna navodila članom stranke o bodočem delu.

gerenti (poverjeniki) v občinah in zastopniki županov za predsednike odnosno zastopnike občin v smislu čl. 8, točke 3 zakona o volitvah senatorjev in imajo priti v volilne sezname za volitve senatorjev.

III. Glede banovinskih svetnikov v okrajih Dubrovnik, Šid, Ilok, Brčko, Gradapac, Derventa, Travnik in Fojnica, ki se po uredbi o Banovini Hrvatski priključijo Banovini Hrvatski, so že s tem, da ti okraji niso več v sestavi banovin, ti banovinski svetniki izgubili pravico, da bi smeli voliti v banovini, ki so ji pripadali do 26. avgusta tega leta. Te osebe se ne morejo prenesti v volilni seznam za Banovino Hrvatsko, ker v Banovini Hrvatski ni banovinskih svetnikov.

Pojasnilo k uredbi o zaščiti kmetov

Belgrad, 9. okt. AA. Na podlagi čl. 56, odst. 2, uredb o likvidaciji kmetijskih dolgov in sporazumno s kmetijskim in finančnim ministrom, je pravosodni minister dr. Lazar Marković izdal tole avtentično pojasnilo čl. 36, odst. 2, te uredb:

Pri cenitvi premoženjskega stanja upnikov ali dolžnikov po čl. 36 uredb o likvidaciji kmetijskih dolgov velja premoženje upnikov ali dolžnikov zakonoga druga, ki živi skupaj z njim, kakor da pripada upniku, odnosno dolžniku.

Nemška gospodarska delegacija

Belgrad, 9. okt. m. Člani nemške gospodarske delegacije, ki se pogaja že več dni z našo trgovinsko delegacijo zaradi odstranitve nekaterih motenj v sedanji jugoslovansko-nemški trgovinski pogodbi, so napravili dvodnevni izlet v Sarajevo. Člani delegacije so si ogledali zanimivosti mesta ter stopili v stik e tamkajšnjimi gospodarskimi krogi. Iz Sarajeva se bo delegacija spet vrnila v Belgrad, kjer se bodo pogajanja spet nadaljevala.

Belgrad, 9. okt. m. Na predlog ministra za trgovino in industrijo je ministerski svet predpisal uredbo o spremembah uredb o občinah hranilnicah, katere vsebino je »Slovenec« že svojačasno objavil. Uredba je objavljena v današnjih »Službenih novinah« in je e tem postala veljavna.

Osebnosti

Belgrad, 9. okt. m. V ravnateljstvu za poučevanje in organizacijo prebivalstva zaradi prehrane je postavljen za nadzornika 4. pol. skup. 2. stopnje inž. agronomije Franjo Lukman, svetnik kmetijskega ministarstva; za viš svetl. pri banški upravi donavne banovine je pa postavljen v 4. pol. skup. 2. stopnje dr. Ivan Kenda, ravnatelj centralnega veterinarsko-bakteriološkega zavoda v Belgradu. Dalje je postavljen za gozdarskega svetnika v 4. pol. skup. 2. stopnje pri okrajnem glavarstvu v Slovenem Gradcu inž. Bogomir Sinkovec, gozdarski svetnik pri gozdni upravi v Kranjski gori. — Upokojen je Franc Alisev, višji pisarniški oficial pri okrajnem sodišču v Celju.

Belgrad, 9. okt. m. Minister za vojsko in mornarico je na predlog poveljnika mornarice podpisal odlok, s katerim so med drugim sprejeti za gojenice 16 razreda nižje šole pomorske voje akademije naslednji Slovenci: Aleksander Faigel, Ognjeval Pukl, Dragoslav Figar, Tugomir Vidmar, Anton Marega, Janez Zorati, Jože Marčok, Martin Košak, Zdravko Pleško, Milan Polak, Miroslav Ostrožnik, Branko Krčin, Rudolf Šibl, Alojz Cerjak in Zvonimir Košak.

Socijalna pravica ustvarja močno državo

Govor predsednika vlade ob blagoslovitvi delavskega doma v Skoplju

Skoplje, 8. okt. AA. Predsednik vlade Dragiša Cvetković je pri posvetitvi zgradbe javne borze dela v Skoplju imel govor, v katerem je med drugim dejal:

Prepričan sem, da je ta zgradba in javna ustanova prišla v pravem času. Ta delavski dom naj služi najrevnejšemu, gospodarsko najslabotnejšemu razredu našega naroda, onim, ki so nezaposleni. Te ljudi je človeška družba popolnoma zapustila. Toda človeška družba se je morala brigati za vse svoje člane, posebno pa za one, katerih je največ in ki so najslabotnejši. Prevelike razredne razlike se morajo nivelirati (burno odobravanje). Ne sme biti velikih ostrin, če hočemo, da bo naša država močna in čvrsta. V poslednjih treh letih sem se kot minister za socialno politiko in ljudsko zdravje posebno brigal, da s takimi ustanovami izpopolnim del posebnih potreb našega delavskega sveta.

Toda, to je šele začetek. Treba je ustanoviti veliko število delavskih ustanov, da bi se e tem zadovoljilo vsaj osnovnim potrebam našega delavskega sveta. Lepo je to, če se kako mesto razvija. Toda ta materialna kultura se ne sme izražati samo v lepih palačah in ne sme imeti oblečja eurovega materialističnega pojmovanja. Materialna kultura mora imeti socialno vsebino, da bo izraz socialne pravice.

Država se ne sme konsolidirati samo politično. Danes je ekoraj ves narod v eni politični liniji. Razmere v državi se vedno bolj konsolidirajo, drugi del našega javnega življenja in gospodarske izgradbe države pa mora iti e takim korakom in s takim pojmovanjem, ki bo dalo popolno socialno pravico onim razredom ljudstva, ki danes največ delajo, onim razredom, ki na svojih plečih nosijo vse naše gospodarske in pridobitno življenje. (Burno odobravanje.)

Delavec in kmet se morata zavedati, da eta faktorja ne samo pri delu in dolžnostih, temveč tudi pri pravici do boljšega življenja, katero smo jima dolžni zagotoviti. Če se bomo razvijali v tej smeri in tako delali, bomo močna in silna država, tedaj bomo vel e ponosom in častjo in e polno zavestjo branili svojo državo pred vsemi nepravilnostmi, ki bi prišle od zunaj, ker samo zadovoljno ljudstvo lahko ustvari močno državo.

Ob koncu govora predsednika vlade Cvetkovića se zborovalci njegova izvajanja burno odobraval in vzklikali Nj. Vel. kralju in kraljeveku domu. S tem je bila slovenost zaključena. Nato je predsednik vlade Cvetković pregledal vse prostore novozgrajene javne borze dela, potem pa se je odpeljal v prostore kluba JRZ, kjer je bila konferenca prvakov JRZ.

Na zahodni fronti mirno

Nemci so postavili na fronto ogromne zvočnike in govore francoskim vojakom

Nemško poročilo

Berlin, 9. okt. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Na vzhodu se je nadaljevalo gibanje nemških čet proti meji interesnih poročij. Na zahodu tu pa tam delovanje oglednih oddelkov in slabotno topniško streljanje na obeh straneh. V zraku samo slabo ogledno delovanje.

Francosko poročilo

Pariz, 9. okt. TG. Večerno poročilo francoskega generalnega štaba pravi. Manjši nemški napadi v okraju zahodno od Mozele. Obojestransko delovanje topništva južnovzhodno od Saarlouisa.

Pariz, 9. okt. AA. Havas: Kljub povečani delavnosti nemških čet na nekaterih točkah med Reno in Mozele ne more biti govora o kakem večjem napadu. Zaenkrat se z nemške strani opazuje v glavnem premikanje patrolnih oddelkov in topniška borba, ki je v zadnjih dveh dneh precej huda, posebno okoli Orenthal. Na tem mestu je bilo tudi delovanje nemške pehote nekoliko živahnije kakor prej. Težka artiljerija je bila v glavnem aktivna v pokrajini Mozele. Francoske čete so prepoile nasprotnika, ki je na tem delu fronte v prvih tednih septembra zavzel nekoliko 100 metrov francoskega ozemlja, prešlo so v ofenzivo in niso samo potisnile nemške oddelke nazaj, temveč so tudi napredovale za 6 km na nemškem ozemlju. To francosko napredovanje je vzemirilo sovražnika, ki med Mozele in Saar nima dosti utrjenih postojank razen Siegfriedove linije, ki se nahaja globlje na nemškem ozemlju. Sovražnik je skušal odgovoriti na napredovanje francoskih čet. Prav na teh delih fronte je bilo najživahnije delovanje nemškega topništva. Borbe se razvijajo tu na odseku, ki je širok okoli 15 km. Položaji francoskih čet so zelo trdni in se naslanjajo na utrdbe Maginotove črte. Te utrdbe, ki se nahajajo na zelo ugodnem ozemlju, omogočajo francoskim oddelkom napadalne pokrete proti dolini Bliis ali pa v smeri Zweibrückna in Pirmasensa. Zadnjih borb se je udeležilo tudi letalstvo, dasi so bile vremenske prilike neugodne.

Nemški zvočniki

O vojaškem položaju na zahodni fronti poročajo še tele podrobnosti: Zadnja dva dni prejšnjega tedna se je delovanje sovražnega topništva znatno povečalo, napadi nemške pehote so pa postali od dne do dne sridetjši. Obenem so bili francoski vojniki prvič od začetka vojne predmet sovražne propagande. Polg utrjenih postojank sovražnika so postavili zvočnike. V teku včerajšnjega dne je na raznih točkah fronte na lepem prenehala strojniški in topovski ogenj, namesto njega so se pa zaslišali zvočniki, ki so podajali v nemščini

Kristjani in vojna

Med drugimi katoliškimi kulturnimi delavci je objavil svoja razmišljanja o vojski tudi Giovanni Papini in sicer v reviji italijanske katoliške mlade generacije »Frontespizio«.

Če je rimski papež — pravi med drugim ta sloveči pisatelj — izpolnil svojo dolžnost in storil vse, kar je mogel, da se ne bi razbesnela vojska, ter se prizadeva z vsem svojim ugledom, da bi nam čimprej zopet zasijal mir — kaj smo storili mi kristjani v tem pogledu? Zaman je in prazno besedičenje, če se zgrajamo nad zlobo sveta, če pa nismo storili ničesar ali vsaj nismo storili zadosti, da ne bi trumirali. Vojska ne bo več, kakor hitro vsaj en del evangelija ne bo več samo pisana črka in kadar bodo vsaj njegove glavne zapovedi vodilo življenja in norma naše vesti pri naših vsakdanjih opravilih. Ni mogoče, da bi bili vsi svetniki, toda bilo bi zadosti, če bi naša srca bila bolj goreča, naše duše manj mlačne, naš egoizem bolj pod oblastjo božje zapovedi ljubezni, naša ljubezen pa bolj dejavna kakor sentimentalna. Vlade pa bi se morale zavdati, da Kristusove zapovedi niso samo zato, da urejajo družinsko življenje, zaključeni krog nekaterih in delavnost te ali one »verozpovedi«, ampak so bile dane tudi zato, da se ustvari edino pravi odnošaji med narodom in narodom, med državo in državo. Krščanstvo ni samo pravilo življenja posameznikov, ampak tudi norma vsakega občestva in vseh občestev ter človeštva sploh. Politika ne sme računati samo z dejstvi, kakor pravi vsakdanja modrost, ampak mora tudi ustvarjati dejstva na podlagi krščanske pravičnosti in ljubezni. Dokler v tem oziru ne bo drugače, kakor je bilo do zdaj, nam nobeni pobožni vdih, kako je hudo na svetu, ne bodo pomagali ničesar. Če sami nismo bili in še nismo kristjani, kakor jih evangelij zahteva, se ne smemo pritoževati, če moramo nositi posledice svoje mlačnosti, lenobe, sebičnosti. Tisti pa, ki mora kljub temu, da je pošteno sledil Kristusu, biti priča take katastrofe, kakor je vojna, jo sprejema kot žrtev, ki je bila neobhodna in ki se vsakokrat ponavlja, če se je družba branila drugih žrtev v službi pravice in ljubezni do bližnjega. Če kdo zna to strahotno žrtev sprejeti v tem duhu, se dvigne nad vsakdanje razmere, ki so povzročile to klanje, in ga sprejme kot kopel izčiščenja ter pripravlja nov čas, ko bo krščanstvo zopet vsajeno v mlada in plodna tla. Kristjan naj v takem času tudi ne premišljuje, kako se bo rešil. Reši se samo tisti, ki ne da bi mislil nase, sebe žrtvuje za rešitev drugih. Manj teorije, več ognja, manj tožbe, več dela, manj moraliziranja, več ljubezni, manj mistike, več dejavnega usmiljenja in moškega poguma.

in francoski posamezne odstavke iz nedavnega Hitlerjevega govora. Posebno se je slišal tisti del govora, kjer se Hitler obrača do francoskih vojakov. Francoski vojniki so sprejeli to vrsto mirovne propagande med dvema kanonadama s porogljivim smehom. Po tem poskusu frontne propagande, to je takoj, ko so utihnili zvočniki, se je spet začel hud topniški ogenj. Včeraj je nemško topništvo prvič poskušalo direktno streljati v francoske topove. Čeprav je zadnje dni živahnost nemške pehote in topništva narasla, bi bilo prezgodaj trditi, da se pripravlja velika ofenziva.

V Londonu napovedujejo večjo nemško ofenzivo

London, 9. okt. AA. Iz Pariza poročajo: Danes je živahnost na zahodni fronti večja in postopno narašča. Zdi se, da se pripravlja ofenziva, toda živahnost se ni dosloja te stopnje. Posebno živahno je v odseku med Mozele in Saarbrücknom, kjer vzemirja nemško vrhovno poveljstvo neprestani francoski pritisk. Ta živahnost se posebno opazuje v okolici Saarlouisa. Mnogoštevilne nemške patrulje je zavrnili strojniški ogenj, preprečili smo pa tudi tri nemške ogledne poletne. Namen teh ogledov je očitno bil, dobiti informacije o točnem položaju na francoski fronti, ker se je teh poletov udeležilo večje število letal. Sovražne patrulje so imele nalogo zajeti katerega francoskega vojaka, vendar se jim to ni posrečilo. Zanimiva je nemška želja, da bi izvedli, kaj pripravljajo Francozi v tem odseku. Topniški ogenj je živahen posebno vzhodno od Mozele. Ker je megleno, je bilo malo letalskega delovanja.

London, 9. okt. b. Navzlic stalnim naličom je prišlo včeraj do znatne nemške delavnosti na zahodnem bojišču. Na dveh krajih med Saarbrücknom in Reno so Nemci precej močno napadli francoske postojanke na nemškem področju. Napade pa je zlomilo strahovito bruhanje topov. Najhujiši je bil nemški napad v področju Hochwald. Zadnjih 24 ur so Nemci napravili kar 12 napadov, ki so bili mnogo odločnejši od vseh dosedanjih, ki jih je izvršila nemška pehota. Nemško pehoto so podpirali metalci min in pa tanki. Francoski generalni štab smatra, da sta imela nemški napad pri Weissburgu in Hochwaldu odločilen pomen, ker so hoteli Nemci s temi napadi ugotoviti najslabše francoske postojanke, kjer bi lahko izvršili ofenzivo večjega obsega. V obrambi proti napadom nemške pehote so se odlično izkazali topovi kalibra 7,5 cm.

Vojna v zraku

Angleži so zbili eno nemško letalo

London, 9. okt. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča: Izvidniška letala so o priključili včerajšnjega patrolnega leta na Severnem morju opazila dve nemški letali, ki sta bili precej oddaljeni od svojih oporišč. Po kratki borbi je bilo eno nemško letalo zbito.

London, 9. okt. AA. Reuter: V zvezi s srečanjem angleških letal s sovražnimi letalnimi ladjami nad Severnim morjem, so se zvedele nove podrobnosti. Pilot britanskega oglednega letala je opazil sovražno letalo ladjo in se obrnil proti njej. Vnel se je boj s strojnimi mehanizmi in nemškimi letalom. Takrat se je pojavila druga sovražna letala ladja in posegla v boj, koj nato sta pa prihiteli na kraj boja še dve britanski ogledni letali. Britanska letala so se hitro dvignila nad sovražnika in vrgla prvo sovražno letalo ladjo iz boja. To letalo je padlo v morje, drugo nemško letalo je pa nato odletelo. Dve britanski letali so zadeli strelji, vendar ni nobeno od teh letal poškodovano. Med britanskimi letalci ni bilo žrtev.

London, 9. okt. AA. Reuter: Posebni dopisnik Reuterja je danes poslal novo poročilo o delovanju britanskega vojnega letalstva na Francoskem. Britansko letalstvo, pravi dopisnik, uresničuje brezhibno svoj program na

Vojna na morju

Nemške podmornice v črnem morju?

Budimpešta, 9. okt. TG. »Pester Lloyd« objavljaja vest romunskega vladnega glasila »Universul«, da je bila angleška trgovska ladja »Avienmore« pred nekaj dnevi potopljena v Črnem morju od podmornice, ki je po mnenju romunskega lista nemškega porekla.

»Universul« piše o tem dogodku dobesedno: Angleške konzularne oblasti v Galacu so sprejele vest da je bila angleška trgovska ladja »Avienmore«, ki tehta 5500 ton in je last angleške paroplovne družbe »Johnston Cie« potopljena od nemške podmornice. Angleška trgovska ladja je plula iz Braile čez Galac in Konstanco ter Varso naprej proti Dardanelam, namenjena v Anglijo, kjer je hotela odložiti svoj tovor. Na potu iz Varne naprej je bila potopljena od nemške podmornice.

Kapitan ladje, njegov prvi in drugi častnik, nadalje prvi inženir ladje ter 20 moških posadke so utonili v valovih. Tretji častnik in 10 članov posadke pa je bilo rešenih od neke angleške torpedovke, ki je trgovsko ladjo spremljala. Angleška poročila pravijo nadalje, da je torpedovka takoj za tem potopila nemško podmornico. Od 40 moških posadke na nemški podmornici je bilo mogoče rešiti samo 4.

Romunske oblasti javljajo nadalje, da je priplul v priistanišče v Galacu angleški trgovski parnik iete družbe »Johnston Cie« »Dromore«, v Braile pa parnik »Fuad«. Oba bosta naložila pšenico za Anglijo. V Črno morje eta prišla v spremstvu angleških torpedovk. (Poročilo romunskega lista bo treba verjetno v toliko popraviti, da angleška ladja ni bila torpedirana v vodah Črnega morja, marveč na poti iz Varne v Anglijo kje na Sredozemskem morju, ker do sedaj po obstoječih predpisih glede plovbe skozi Dardanele še nobena nemška podmornica ni mogla priti v črnomoorske vode. Ali pa gre v tem primeru za sovjetsko podlato.)

Pariz, 9. okt. AA. Havas poroča iz Washing-

skrbno markiranih francoskih letališčih. Britanska letala so neprestano v akciji, čeprav je spričo sedanjega stanja vojne malo konkretnih poročil o dejansko izvršenih nalogah. Po zaslugi hrabrosti, spretnosti in drznosti pilotov je Siegfriedova črta akciranja že do najzadnjih podrobnosti. Nevarni ogledni poleti nad življenjsko važnimi odseki nemškega zaledja dajejo dan za dnem britanski vojski podatke o sovražnem obrambnem sistemu. Sodelovanje s francoskim letalstvom je zelo tesno, poveljstvi britanskega in francoskega letalstva pa stalno posvetujeta druga druga. Oporišča britanskega vojaškega letalstva so neverjetno spretno skrita v notranjini države. Nekatera letala so skrita v gozdovih in tako spretno

Na posredovanje Jugoslavije mir med Romuni in Madžari

Obe oboroženi sili sta se umaknili od meje

Bukarešta, 9. oktobra. TG. Bukareški listi objavljajo naslednje uradno poročilo, ki ga je izdala vladna poročevalna agencija Rador:

Jugoslovanska vlada je dne 24. septembra na prijateljski način posredovala pri romunski vladi, če ne bi bila pripravljena istočasno s Madžarsko preklicati nekaterih vojaških ukrepov na madžarsko-romunski meji. Istega dne je jugoslovanska vlada v podobnem smislu posredovala tudi v Budimpešti. Dne 30. septembra je madžarska vlada obvestila jugoslovansko vlado, da je pripravljena umakniti svoje čete s romunske meje. Jugoslovanska vlada je to sporočila romunski vladi, ki je takoj izdala temu primerne ukrepe. Romunska vlada je jugoslovanski vladi javila svojo hvaležnost za njeno prizadevanje.

Vsi romunski listi z velikimi naslovi poudarjajo mirovno posredovanje Jugoslavije ter izražajo svoje veselje nad tem, da je na madžarski meji izginila vsaka napetost.

Budimpešta, 9. oktobra. AA. Havas. Današnji listi objavljajo z velikimi naslovi uradno poročilo madžarske vlade o romunsko-madžarskih odnošajih. Listi naglašajo, da se je na obeh straneh obmejno vojaštvo zmanjšalo ter pri tem poudarjajo posredovalno vlogo, ki jo je imela Jugoslavija. Listi pa ne prinašajo nobenih komentarjev.

Balkan se organizira za mirno življenje

Pred mirno poravnavo vseh balkanskih sporov

Rim, 9. okt. TG. Iz Aten je prišlo poročilo, da je Grčija odredila demobilizacijo 10 letnikov. To smatrajo kot dokaz za to, da sta Italija in Grčija zadovoljivo uredili vse svoje medsebojne težave. V Rimu so prepričani, da se bo Balkan v kratkem znašel v novi mirovni organizaciji. V Rimu menijo, da je ustanovitev mirovne zveze nevtralnih držav Balkana in Madžarske samo še vprašanje časa. Prej pa bi posamezne države uredile svoje spore. Med Romunijo in Madžarsko je po zaslugi Jugoslavije obnovljeno prijateljsko ozračje, ki bo pomagalo, da ti dve državi uredita vse medsebojne spore. Tudi glede Bolgarije obstaja upanje, da bodo njene težnje napram Romuniji našle zadovoljivo rešitev. Balkan, organiziran za to, da ostane miren v sedanji vojni, bo postal ste-

maskirana, da jih sploh ni moči videti. V nekaj minutah lahko potegnajo ta letala na letališče in dvignejo v zrak.

Nocoj ob 8 govori Daladier

Pariz, 9. oktobra. 11. Predsednik francoske vlade Daladier bo imel jutri, v torek, 10. oktobra, ob 8. zvečer velik političen govor. Prenašale ga bodo vse francoske radijske postaje.

39 francoskih komunističnih poslancev zaprtih

Pariz, 9. oktobra. b. Pred vojnim sodiščem se je pričelo zasliševanje aretiranih komunističnih narodnih poslancev. Doslej so aretirali 39 bivših narodnih poslancev, za 30 pa ne vedo, kje so. Med temi se nahaja tudi znani komunistični voditelj Thorez. Takoj po zaslišanju so bili komunistični poslanci odpeljani v ječo, kjer čakajo na razpravo. Proti nekaterim so že sestavljene obtožnice. Vse kaže, da se je narodnim poslancem, ki doslej niso bili aretirani, posrečilo pobegniti v inozemstvo.

V Berlinu odobravajo

Berlin, 9. oktobra. AA. DNB. »Nemška diplomatično-politična korespondenca« piše: Ureditev razmer v vzhodni Evropi je imela po ugledu požara na Poljskem ugodne posledice za te kraje. Kakor je znano, je bilo še pred nemško-poljskim spopadom v dobi največje napetosti v jugovzhodnem delu Evrope tako stanje, da so se morale izvršiti vojne priprave, ker je vladalo splošno nezaupanje. To se je nanašalo posebno na Romunijo in Madžarsko. Njuni odnošaji so se poslabšali že od češkoslovaške krize sem, zdaj pa je prijateljstvo miru prispela vest, da sta se Romunija in Madžarska odločili preurediti svoje prej sprejete vojne ukrepe in vojne priprave, za kar se imata zahvaliti uslugi, ki jima jo je napravila Jugoslavija. Ta sklep dokazuje, da Romunija in Madžarska nista podlegli vojni psihozi ter sta od svojih narodov odvrgli katastrofo, ki bi mogla imeti nedogledne posledice.

Pogajanja s Turčijo počasi napredujejo

Moskva, 9. oktobra. b. »United Press« poroča, da rusko-turška pogajanja ne napredujejo. Turški zunanji minister Saradzoglu že šest dni ni imel nobenega razgovora s sovjetskimi komisarjem za zunanje zadeve Molotovim ter je dalo to diplomatskim krogom povod za najrazličnejše kombinacije, tem bolj, ker niso znani stvarni razlogi, zaradi katerih so bila pogajanja prekinjena. Rusko-litovska pogajanja pa so se včeraj v Kremliju zopet nadaljevala.

Nov Hitlerjev mirovni predlog?

London, 9. okt. b. Londonski vladni krogi so dobili informacijo iz Berlina, da je nemška vlada razočarana, ker niti Roosevelt, niti Mussolini in tudi ne vladarja Nizozemske in Belgije niso pripravljene prevzeti posredovalne vloge. V Londonu so prepričani, da je verjetno pričakovati, da bo Hitler izročil nov mirovni načrt. Splošno mnenje Velike Britanije prihaja zopet do izraza v uvodniku »Timesa«, v katerem ta list poudarja, da bodo zapadne velesile skrbno proučile Hitlerjeve predloge, smatrajo pa že sedaj, da ne preostane nič drugega, kakor še odločneje delati na to, da rešijo Evropo pred politiko, ki predstavlja trajno oviro za evropski mir.

Rim, 9. okt. b. V pričakovanju odgovora britanske in francoske vlade na mirovne predloge kanclerja Hitlerja poudarja italijanski tisk, da ta odgovor verjetno ne bo sestavljen tako dolgo, dokler kancler Hitler ne bo poslal diplomatskim potom svojih predlogov. Do tedaj bi se morali zapadni velesili vsaj načelno izjaviti, da sta pripravljene vzeti v obravnavo predlog Nemčije. Ker pa so med Nemčijo in zapadnimi velesilami diplomatski odnosi prekinjeni, morajo posredovalno akcijo izvršiti nevtralni diplomati, in sicer šele tedaj, če se bo druga vojskujoča stranka izjavila, da je pripravljena pogajati se z Berlinom.

Italija bo nevtralna

Rim, 9. okt. Stefani poroča iz Londona, da angleški listi vsi brez izjeme podčrtavajo, da se Mussolini pretelo soboto, ko je govoril v Sardiniji pred zastopniki fašistične stranke, z ničemer ni dotaknil sedanjega mednarodnega položaja. Angleški listi da takšno zadržanje Mussolinija smatrajo kot ponovni dokaz za to, da hoče Italija ostati popolnoma nepristranska v sedanji vojni zapadnih dveh velesil proti Nemčiji.

Chamberlain izjavlja

London, 9. okt. t. Ministr. predsednik Chamberlain je v spodnji zbornici v odgovor na vprašanje poslance Hendersona, če ima angleška vlada kakšno izjavo za spodnjo zbornico, odgovoril,

da sta angleška in francoska vlada popolnoma edini glede skupne politike in glede ciljev, ki sta si jih postavili in ki jih hočeta doseči v sedanji vojni. Morda bosta izdali skupno izjavo glede teh ciljev. Naj bo ta izjava kakršnakoli, to stoji, da je Anglija svoje namene, zaradi katerih je sprejela sedanjo vojno, že večkrat objavila. Morda bo postalo potrebno, da te svoje namene izrazi še bolj jasno. Naj bo Hendersson prepričan, da bosta angleška in francoska vlada to storili, kakor hitro se bo to izkazalo potrebno.

Železniška nesreča v Berlinu

Berlin, 9. okt. AA. DNB. Snoči je na postaji Berlin-Gesundbrunn vlak, ki vozi na progi Berlin-Sasnit, trčil v potniški vlak Berlin-Stargard. Zadnja dva vagona potniškega vlaka sta bila zelo poškodovana. Točno število mrtvih in ranjenih še ni znano, vendar se ve, da je mrtvih okoli 20 oseb. En vagon je zgorel. Sodne oblasti vodijo preiskavo.

Za reformo davčnega in taksnega kazenskega prava

Naša davčna in taksna zakonodaja je postala od leta do leta bolj nepregledna in celo strokovnjaki so marsikdaj v zadregi za važna vprašanja, ki nastajajo ob izvajanju te zakonodaje. Zaradi tega se je poleg želje po splošni reformi zlasti našega taksnega sistema pojavila posebno v pravnih krogih tudi želja, da se reformira naše davčno in taksno kazensko pravo. V podkrepitev te želje je postavil letošnji pravniški kongres za prvo točko razprav to temo. Za to temo so prispevali prav aktualne predloge trije strokovnjaki na tem polju, in sicer dr. Jusan Jovanović-Jolić, uradnik finančnega ravnateljstva v Beogradu, dr. Zlatko Herkov, univ. docent in mestni senator v Zagrebu, ter končno v slovenščini dr. Viljem Krejčič, odvetnik v Ljubljani.

Referat g. dr. Viljema Krejčiča povzema najprej najvažnejša določila našega sedanjega davčnega kazenskega prava ter taksnega kazenskega prava ter jih podrobno analizira, zlasti pa se pri tem tudi osiroma na starejšo zakonodajo, ki je še vedno veljavna (n. pr. dohodarstvo kazenski zakon, ki velja v procesualnih določbah še danes kljub temu, da datira iz leta 1835).

Nato predlaga referent naslednje ukrepe na zakonodajnem polju, katere v naslednjem doslovno navajamo:

Kazalo bi predvsem unificirati vse zakone, ki se nanašajo na vse plačilne obveze napram državi in samoupravnim telesom, naj te izvirajo iz katerega koli naslova, seveda pa s točno opredeljeno posameznih področij oziroma dajateljev virov. — Vsako ravnanje proti predpisom takega zakona naj bi bilo prepovedano in kaznivo, toda ostro naj se loči postopanje o finančnih kaznivih dejanjih od rednega finančnega administrativnega postopanja. Iz takega splošnega finančnega zakona oziroma iz vseh davčnih, taksnih, carinskih, trošarskih in sploh iz vseh zakonov finančnega značaja naj se popolnoma izločijo vse materialne in formalne kazenske določbe, ki naj bodo zbrane v posebnem finančnem kazenskem zakonu; le-ta naj bo enoten in skupen za vsa država in naj velja za vsa finančna področja. V njem naj bi bili predvsem splošni predpisi o kazenski odgovornosti po načelu krivde, o vrstah kazni, o njih odmeri, o zastaranju itd., nato naj bi sledile posebne določbe s točno navedbo posameznih kaznivih dejanj in nanje predpisanih kazni in končno naj bi sledile formalne določbe o postopanju. — Pod sankcije takega finančnega kazenskega zakona naj ne spadajo manjši prestopki redovnih predpisov, kakor n. pr. opustitve in zakasnitve prijav itd.; te naj kaznujejo fin. uprav. oblasti v administrativnem postopku v svojem lastnem področju le kot redovne prestopke s minimalno denarno globo; toda meja med temi redovnimi prestopki in onimi, ki naj se preganjajo po fin. kazenskem zakonu, naj bo jasna in nedvoumna. V finančnem kazenskem zakonu predvidene kazni naj bi bile izključno le denarne, samo v zelo hudih primerih naj bi bil storilec kaznovan tudi še s postanskimi kaznimi, kakor n. pr. z odvzetjem nekih pravic; zaporna kazen naj bi bila izključena, kolikor pa predstavlja storilčev dejanje ob enem tudi po obtem kazenskem zakonu kaznivo dejanje, naj bo seveda mogoča tudi zaporna kazen, ki jo neodvisno od finančnega kazenskega postopka izreče redno sodišče na temelju določb običnega kazenskega zakona; sodba rednega sodišča naj nima nobenega vpliva na presojo krivde in kazni, ki jo naj izreče finančno sodišče. — O prestopkih, ki naj bi bili kaznivi po finančnem kazenskem zakonu, naj sodijo posebna finančna sodišča v treh instancah. Sodišča naj senati, sestavljeni iz pravnikov finančne direkcije, poklicnih sodnikov in event. tudi iz sodnikov laikov. Finančna sodišča prve stopnje naj obstoje na sedežih vseh finančnih direkcij iz treh članov, finančna sodišča druge stopnje naj obstoje na sedežih apelacijskih sodišč iz petih članov; finančno sodišče tretje stopnje naj bo za vsa država eno samo in naj obstoje iz sedmih članov. — Postopanje pred finančnimi sodišči naj bi bilo ustrezno načelom neposrednosti in javnosti, pisne obtožbe in proste obrambe ter svobodne ocene dokazov; zoper sodbo naj bi bila dopustna pritožba skozi vse tri instance, tako zaradi kršitve materialnih kakor tudi zaradi kršitve formalnih predpisov zakona; predvidena naj bo možnost opustitve postopanja v vsakem štadiju procesa; možna naj bo tudi obnova postopanja. — Nagrada ovaditelju naj se odpravi.

Predlogi so vredni vsega uvaževanja, ker izvirajo iz izkušenj praktičnega jurista izven finančne službe, pa tudi zato, ker so strokovno v sami razpravi dovolj utemeljeni.

Prepoved izvoza blaga, ki je bilo plačano v devizah. Da bi se preprečile zlorabe, je sklenil devizni odbor pri Narodni banki, da se iz naše države ne more izvažati blago, ki je bilo uvoženo iz inozemstva in plačano v svobodnih devizah. Zaradi tega se v teh primerih pod nobenim pogojem ne morejo izdajati potrdila za izvoz. V kolikor gre za izvoz blaga, za katerega so bile delno ali v celoti porabljene surovine, plačane s svobodnimi devizami, se morejo potrdila za izvoz izdajati samo na podlagi predhodno nabavljene odobritve deviznega ravnateljstva in z označbo (v prošnji) vseh podatkov glede države izvora uvoženega blaga in načina izvršenega plačila.

Zveza zavarovalnic kr. Jugoslavije je imela pretekli teden svojo plenarno sejo. Na tej seji so bile zastopane vse zavarovalnice iz naše države. Med ostalim so na tej seji razpravljali tudi o prispevku zavarovalnic za sanacijo Feniksa. Plenum je pooblastil predsedništvo, naj se pri pristojnih faktorjih zavzame za to, da bi bil ta prispevek ukinjen, ker zavarovalnice ne morejo nositi niti moralne niti materialne odgovornosti za delo in polom bivšega Feniksa.

Dobave: Ravnateljstvo drž. rudnika v Velenju sprejema do 18. oktobra ponudbe za dobavo jeklene žične vrvi.

Dne 15. oktobra bo pri Komandi mesta Ribnica v Ribnici pisarna licitacija za prodajanje boze, bureka in sladkornih proizvodov v vojašnici »Kralja Petra II.« v Ribnici. — Dne 20. oktobra bo pri Štazu za utrjevanje v Ljubljani pisarna licitacija za dobavo raznega pogonskega in mazilnega materiala.

Podražitev bencina. Kakor smo že poročali v nedeljski številki, je kartel dvignil cene za plinsko olje na 4.10 din za liter, oziroma na 4.50 din za kg. Sedaj smo izvedeli tudi, da je s ponedeljkovo zvečer kartel tudi cene bencina v državi in sicer za 25 par. Tako je bila v Ljubljani zvišana cena bencina od 5.45 na 5.70 din za liter. Za pa doslej še nismo čitali nobene službene objave o tem zvišanju, smatramo pa, da bi bilo prav, če bi bili vsi zainteresirani pravočasno obveščeni.

Gospodarstvo

Dr. Janko Grampovčan:

Frankiranje izvoznih pošiljatev na železnica

Število onih ljudi, ki bi vedeli, v kako tesni zvezi stoji dotok deviz v našo državo s frankiranjem izvoznih pošiljk na naših železnicah je pri nas, vsaj kaže tako, zelo majhno. Veliko pa je število onih, ki vedo, da so v večini primerov zlasti naše tekstilne tovarne s svojim obratovanjem odvisne od možnosti plačanja bombaža, volne in drugih surovin v svobodnih devizah, ker se ogromna večina teh in podobnih surovin nabavlja v neklirinskih državah, katerim moramo plačati te surovine v zlatih devizah. Da bi ne samo prizadejali stanje stvari, marveč da bi tudi najširša javnost bila pravilno poučena o tem, mislim, da je potrebno o tej stvari napisati nekoliko besed, zlasti še zato, ker se more zgoditi, ako se sedanja praksa nadaljuje, da bodo zaradi slabih posledic te prakse, še mnoge tovarne prisiljene spričo sedanjih razmer, da se v svojih obratih še bolj omeje.

V organizmu narodnega gospodarstva so vse veje gospodarstva tako tesno med seboj povezane, da se ne more nikdar naravnost pokazati s prstom pokazati na krivca, ako ta organizem ne deluje tako kakor bi bilo potrebno. Neredko se celo zgodi, da se krivce nahaja baš tam, kjer bi ga nihče ne pričakoval, to je, med samimi gospodarskimi krogi, kar je prav za prav neprijetna ugotovitev, če ga človek išče drugje. Seveda ni s tem nič opravičeno, če bomo take stvari prikrivali. Če hočemo, da se neko zlo odpravi, moramo pogumno priznati zmoti in potem postopati drugače. Prav tako je tudi v konkretnem primeru. Pritožbe o pomanjkanju svobodnih deviz za plačanje surovin naše industrije so na dnevnem redu, nihče pa se tega ne zaveda, da Narodna banka deviz ne dela, marveč jih dobiva v onem obsegu, ki je z zakonom določen in da svobodne devize prihajajo v državo v količinah, ki se morejo povečati ali zmanjšati, in da je to odvisno, ne od Narodne banke, marveč v veliki meri od naših izvoznikov sa. ih. Prepričan sem, da bodo vsi oni, katerim v današnjih časih domoljubje ni prazna beseda, marveč živa zavest, čim jim bo pravo stanje znano, predugradili svoje dosedanje ravnanje, upoštevajoč v polni meri pričujoče vestice.

Naša zunanja trgovina se deli z ozirom na način plačevanja v: zunanjo trgovino s klirirskimi državami in v zunanjo trgovino z neklirirskimi državami. Od tega odpade okoli 60 odstotkov na klirirške in 40 odstotkov na neklirirške države. Torej le 40 odstotkov vseh plačil v naši zunanji trgovini se vrši v svobodnih devizah. Če pa sedaj pogledamo celokupno zunanjo trgovino o izvozu in uvozu, tedaj najdemo po podatkih naše Narodne banke, da mora naša Narodna banka letno plačati skupaj nad 1 milijardo 500 milijonov dinarjev za naš uvoz v svobodnih devizah neklirirskih držav, dočim prejme v svobodnih devizah za naš izvoz v neklirirške države samo okoli 150 milijonov dinarjev v svobodnih devizah več iz neklirirskih držav. Ta slika pa je drugačnejša, če primerjamo posamezne mesece, v katerih se neredko dogaja, da Narodna banka nima na razpolago zadostne količine svobodnih deviz in tedaj mora Narodna banka pokriti te potrebe v naslednjih aktivnih mesecih. Če sedaj pripomnimo, da mora Narodna banka izvrševati tudi državne obveznosti napram inozemstvu v svobodnih zlatih devizah, potem nam mora biti jasno, da postaja vprašanje dotoka svobodnih deviz, z vse večjimi zapletenostmi, ki jih prinaša današnji čas, prvovrstni problem, ne samo za bodoči razvoj naše industrije, marveč tudi za njen obstoj v današnjih mejah in obsegu sploh. Temu bi se pa moglo odpočiti na razne načine, od katerih je pač najvažnejši in najpomembnejši ta, da se tudi brez povečanja našega izvoza v neklirirške države ali zmanjšanja našega uvoza iz neklirirskih držav poveča volumen dotoka svobodnih deviz v našo državo. In ta način imamo v frankiranju oziroma nakazovanju voznin za železniške transporte, ki prihajajo iz zamejstva ali odhajajo tja.

Preden odgovorimo naravnost na to vprašanje, se nam zdi potrebno, da predložimo nekatere stvari, ki so večini naših gospodarskih javnosti nepoznane in ki niso dostopne niti našim strokovnim trgovskim in ostalim strokovnim šolam, brez katerega poznanja pa je pravo razumevanje vprašanja skoraj nemogoče.

Če hočemo uvažati blago v Jugoslavijo, ali če ga hočemo izvažati, odnosno če ga kupimo v zamejstvu, da ga pošljemo skozi Jugoslavijo dalje v zamejstvo, potem se poslužujemo ali lokalnih ali mednarodnih tarifov, pač po tem, kateri od teh tarifov je za nas ugodnejši. Pri tem odločajo sledeči momenti: brzina prevoza, varnost prevoza, neposrednost prevoza, zmanjšanje obmejnih manipulacij in cena. Vsi ti momenti so važni, v konkretnem primeru pa skoro vedno prevladuje po važnosti cena. Cena je v lokalnih tarifih izražena v dinarjih, v Italiji v lirah, v Nemčiji v markah itd. Pri mednarodnih tarifih pa prevladuje navadno neka tuja valuta, v kateri so izraženi vozninski stavki za ves prevoz od naše postaje do inozemske namembne postaje. Stavki so navadno pri teh tarifih skupni za vse udeležene železnice (globalni). Imamo pa tudi tako imenovane lomljene stavke, pri katerih se računa voznina na naših progah do obmejne postaje v dinarjih, dalje pa v valuti one države, katere železnice to blago dalje odpremljajo. Imamo pa celo vrsto kombinacij odposiljanja blaga po železnicah z ozirom na obstojanje raznih direktnih tarifov in njihovih mešanj z lokalnimi. Tako se more blago poslati v zamejstvo od oddajne postaje v naši državi, po lokalnem tarifu do neke druge naše postaje, od tu dalje pa direktni tarifi. Seveda mora pošiljalec pri tem sam predpisati pot in uporabo tarifov, ki jih želi. Neredko se dogaja, da se uporablja za eno in isto pošiljko cela vrsta zveznih tarifov (to so tarife, osnovane na zvezi večjega števila železnic). Na ta način nastajajo pri računanju voznin razna preračunavanja tujih valut, ki pa so po večini primerov našim poslovnim ljudem prav tako neznana kakor uporaba samih tarifov, izvemši naše spe-

diterje, ki imajo za to zaposlene posebne strokovnjake, po večini bivše komercialne železniške uradnike. Vendar pa tudi tem zadnjim ni vedno lahko najti niti iz labirinta preračunavanja, da bi mogli z absolutno gotovostjo reči, kateri način prevoza bo cenejši. Za to jim nedostajajo mnogi pripomočki (strokovne revije niso vedno zanesljivi vodniki!), ki pa so tudi sicer predragi, da bi si jih mogli kompletno nabaviti. Razen tega mnogi od teh pripomočkov poslovnim ljudem iz razumljivih razlogov sploh niso dostopni. Tako nastajajo neizvestnosti pri uporabljanju tarifov in pri kalkulaciji cen, zaradi česar neopravičeno rastejo tudi cene proizvodov. No, to pa je poglavje zase in ne spada v ta okvir. Omejiti se nam je le na preračunavanja raznih valut, da pokažemo kompliciranost tega preračunavanja, da približamo bralcem sliko, ki je večini nejasna in neumljiva.

Železnice sprejemajo blago za prevoz ali tako, da se voznina plača: 1. pri nas do meje (od meje dalje plača voznino za tuje železnice prejemnik v zamejstvu, ali 2. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 3. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 4. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 5. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 6. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 7. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 8. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 9. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 10. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 11. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 12. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 13. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 14. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 15. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 16. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 17. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 18. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 19. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 20. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 21. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 22. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 23. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 24. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 25. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 26. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 27. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 28. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 29. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 30. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 31. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 32. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 33. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 34. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 35. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 36. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 37. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 38. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 39. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 40. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 41. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 42. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 43. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 44. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 45. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 46. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 47. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 48. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 49. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 50. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 51. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 52. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 53. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 54. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 55. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 56. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 57. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 58. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 59. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 60. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 61. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 62. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 63. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 64. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 65. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 66. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 67. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 68. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 69. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 70. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 71. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 72. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 73. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 74. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 75. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 76. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 77. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 78. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 79. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 80. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 81. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 82. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 83. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 84. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 85. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 86. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 87. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 88. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 89. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 90. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 91. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 92. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 93. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 94. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 95. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 96. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 97. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 98. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 99. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 100. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 101. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 102. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 103. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 104. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 105. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 106. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 107. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 108. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 109. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 110. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 111. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 112. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 113. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 114. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 115. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 116. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 117. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 118. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 119. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 120. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 121. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 122. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 123. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 124. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 125. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 126. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 127. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 128. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 129. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 130. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 131. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 132. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 133. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 134. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 135. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 136. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 137. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 138. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 139. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 140. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 141. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 142. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 143. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 144. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 145. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 146. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 147. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 148. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 149. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 150. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 151. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 152. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 153. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 154. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 155. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 156. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 157. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 158. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 159. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 160. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 161. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 162. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 163. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 164. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 165. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 166. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 167. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 168. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 169. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 170. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 171. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 172. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 173. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 174. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 175. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 176. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 177. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 178. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 179. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 180. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 181. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 182. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 183. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 184. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 185. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 186. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 187. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 188. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 189. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 190. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 191. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 192. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 193. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 194. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 195. da celokupno voznino za naše in za tuje železnice plača prejemnik blaga v zamejstvu, ali 196. da celokupno voznino za naše in za tu

Prvi osebni vagoni izdelani v Mariboru

Železniške delavnice so izdelale prve osebne vagon, ki dostojno predstavljajo naše železnice

Novi vagon — zunanja slika

Maribor, 9. oktobra.

Te dni bodo železniške delavnice v Mariboru končale naročilo, s katerim so si svojo slovesno urobo utrdile. Odposlan bo zadnji osebni vagon za bosanske ozkotirne železnice, ki je bil v celoti, do zadnjega delca z izjemo koles, izdelan v teh delavnicah in iz domačega našega materiala.

V zadnjih časih so se zelo množile pritožbe potnikov na ozkotirni železnici Brod—Sarajevo—Mostar—Dubrovnik zaradi slabega voznega parka. Posebno potniki brzovlakov so se pritoževali. Potovanje v teh ozkih in tesnih vagonih ni nič kaj udobno, če mora potnik presedeti v njih celih 19 ur, preden se pripelje do cilja. Zaradi tega se je prometno ministrstvo odločilo, da bo nabavilo nove vagon, ki pa so vse imele eno in isto glavno napako — cene so bile previsoke. Tovarne so zahtevale za vagon 800 do 900.000 din. Zaradi tega se je ministrstvo odločilo za poskus ter je izročilo izdelavo teh vagonov svojim lastnim železniškim delavnicam v Mariboru, Sarajevu in Smederevu. Proračuni, ki so jih napravili naši domači železniški inženirji, so pokazali, da bo izdelava vagonov v lastni režiji — upošlevaljoč pri tem tudi dobiček, katerega bi smele računati zasebne tovarne, skoraj za 50% cenejša, tako da bo veljal vsak vagon 500.000 din. Vsi načrti, risbe in proračuni so delo domačih inženirjev, ročno delo pa so opravili naši delavci pod vodstvom inženirjev in delovodij. Prav tako je popolnoma domač tudi ves material, le kolesa so dobavljena iz inozemstva. Za naše inženirje in delavce je predstavljalo naročilo nekak izpit njihovih sposobnosti, naše železniške delavnice pa so postale važen regulator cen na tovrstnem trgu. Uspeh, ki je dosežen, je pokazal, da so tako delavnice kakor njihovo osebje prvo preizkušnjo odlično prestale.

Novi vagoni, ki jih je izdelala mariborska delavnica, so najmoderneje konstrukcije, popolnoma enakovredni dragim »Pulmanom« velikih in-

zemskih tovarn. Izdelani so na najmodernejši način, popolnoma iz jekla, ki je električno varjeno. Takšni jekleni vagoni so zelo varni tudi v primeru nesreče, ker se ne sterejo ter ne morejo zgoreti. Varnost potnikov je v njih dosti večja kakor v navadnih lesenih vagonih. Zunanji izgled je zelo lep. Značilna je izredno posrečena linija, ki jo še posebno dvignejo zelo široka okna v medenastih okvirjih. Posebno se je pazilo na notranjo izdelavo. Vagoni so opremljeni z najnovejšimi izumi, kakor je to izolacija, moderna kurjava, ki se da regulirati za vsak oddelek posebej, razkošna električna razsvetljava, avtomatična, izredno higijenična stranišča itd. Sedeži so zelo široki in udobni, vsak potnik ima dovolj prostora.

Samo 800 gramov srebra

Skrivnost o zakladu na »Meridi«

Iz Norfolkla poročajo: Italijanski parnik »Falco«, ki dviga potopljene ladje, je po večmesečnem iskanju odplul s Kap Charlesa. Ondi je bil zaradi iskanja velikega srebrnega zaklada, ki je bil baje v potopljeni mehiški ladji »Meridi«. Ta ladja se je potopila 11. maja 1911, ker je treščila v ameriški parnik »Admiral Faragut«.

Dolgo so krožile govorice, da je imela »Merida« velikanski zaklad srebra natovorjenega. Govorili so o 40 tonah, ki so bile vredne več milijonov dolarjev. Ker ni nihče bil voljan puteti to veliko množino zlatne kovine na dnu morja, so predlagali, naj bi šli potapljači ponj. Prvi poskus se je ponarečil, ker tehnična oprema ni bila zadostna. Tudi drugim, ki so se v kasnejših mesecih in letih potopili na morskno dno, ni nič uspelo, dasi so upali, da prinesejo na dan srebrne zaklade. Veega skupaj so petdesetkrat poskušali najti zaklad na »Meridi«.

Letošnjo spomlad pa so pozvali italijansko posadko ladje »Falco«, naj se zavzame za to zadevo.

Z velikim zanimanjem so sledili delovanje italijanskih potapljačev, ki so svojo čast s potopljene ladje »Egypt« dvignili za 100 milijonov lir zlatih palic na dan.

Čez tri mesece težavnega dela se je slednjič poročilo prodreti v notranjost »Meride« in ondaj v skladiščnem oddelku iskati zaboje s srebrnom. Stroji na »Falco« so venomer dvigali predmete iz skladišča na površje. Z največjo natančnostjo in pod najstrožjim nadzorom ladijskih častnikov so na krovu preiskali vse predmete. Toda, žal, našli so vse drugo, le srebra ne, ki se je zanj zavarovalna družba tako zanimala. Tu so poleg kupov peska

— V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otekam jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda milo deluje in zanesljivo odvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Sedeži so iz javorovega lesa v naravni barvi, prevlečeni samo z lakom. Ker so tudi stene in stropi svetlo preslikani, dela notranjost nenavadno prijetno in prijetno vti. Zaradi širokih oken, ki se odpirajo z avtomatičnimi zapori na škarje, samo na lahen pritisk roke, je razgled iz vagona v okolico razsežen, tako da je potovanje zelo prijetno in mikavno. Vagon ima 42 sedežev ter tehta okrog 20.000 kg. Tuji v pogledu težine vagona in števila potnikov so naši projektanti dosegli za okrog 20% ugodnejše razmerje, kakor ga imajo vagoni, izdelani v tovarnah.

Vagoni, ki jih je izdelala mariborska železniška delavnica, so njeno prvo tovrstno delo. Do sedaj je delala samo nove tovarne vagon, prvi poskus z osebnimi vagoni pa se je odlično obnesel, da bodo gotovo še sledila tovrstna naročila. Mariborska delavnica je s tem pokazala, da je v vsakem oziru kos tudi takim nalogam, in da je njeno osebje na višku strokovne sposobnosti. Mariborska delavnica je pri izdelavi vagonov uvedla še eno novost — ki je prvo tovrstno delo v državi: kitanje in pleskanje vagonov se opravlja s pomočjo avtomatičnih brizgalnih aparatov, s čimer se je celotna zunanja obdelava vagonov skrajšala od 21 na 6 dni, kar je tudi napredek, saj se je s tem načinom skrajšalo tudi popravilo starih osebnih vagonov za celih 15 dni, medtem ko so stroški takega popravila ostali isti.

Z uspehi mariborske železniške delavnice in njenega osebja se lahko Slovenci upravičeno pohvalimo.

Mussolini polaže temeljni kamen za novo rimsko cesto »Via Imperiale«

Veličasten Kristusov kip „Luč sveta“

Lani so katoličani Združenih ameriških držav sklenili, da postavijo v svetovnem mestu Washingtonu, kjer je sedež ameriške vlade, velikanški Kristusov kip. Začeli so javno zbirati v ta namen prispevke in so zbrali 100.000 dolarjev. Nedavno so se ameriški škofje na posebnem zborovanju posvetovali, kakšna da bo ta soha. Sprejeli so načrt, po katerem bo Kristusov kip vzidan v pročelje novega upravnega poslopja »Narodne katoliške dobrodelne konference«. Pleča in glava kipa bodo gledale čez poslopje. Brez dvoma bo tak velikanški kip, posebno ob večerni razsvetljavi, na daleč viden.

Narodna katoliška dobrodelna konferenca je ustanova, ki obstoja od l. 1920. Zaposluje 100 uslužbencev, ki izvajajo socialne in dobrodelne naloge cerkve pod vodstvom posebnega, od vseh škofov imenovanega generalnega tajnika.

Kje so prva pisma, ki so bila napisana s strojem

Iz Ženeve poroča švicarski list, da so prva napisana pisma v arhivu v Reggio Emilia. Ta pisma izvirajo iz lastnine grofice Fantoni di Fivizzano, ki je v mladosti oslepela, in ki si je pri pisanju teh pism pomagala s posebnim aparatom, katerega ji je podaril njen prijatelj in čestilec Pellegriano Turri di Castelnovo.

Poljska posadka s polotoka Hele

CISTEK

Za obletnico Krekove smrti

V nedeljo, 8. oktobra, je bila dvaindvajseta obletnica Krekove smrti. Hotel sem se ta dan pogovarjati z njim in sem na slepo srečo odprl prvo knjigo njegovih spisov, ki mi je prišla pod roko. Bil je to IV. zvezek njegovih Izbranih spisov. Odprlo se mi je na str. 147. Vestfalska pisma. Pred 40 leti jih je pisal Krek. Berem in se čudim: to, kar je pisal Krek v X. pismu o Nemčiji, nam pomaga razlagati marsikaj iz sodobne zgodovine. Berimo!

»Te dni mi je prišla v roko knjiga Die Damentpolitik am Berlinerhof 1850—1890. (Ein Beitrag zur Geschichte der Entstehung des deutschen Reiches. Berlin. Verlag von Hermann Walther 1897.) Po njej sem dobil nove dokaze za svoje že zdavnaj pridobljeno prepričanje o Bismarcku in njegovem delu. Takole bi v velikih potezah označil tega moža:

1. Glavna misel njegovega življenja je bila — pod prusko nadvlado združena Nemčija. Ta misel je bila zanj najimenitnejša in hotel je tudi, da bi bila za vse Nemce prva in najvišja... On (pa) je hotel imeti nemško državo za najvišje bitje, kateremu se mora vse klanjati. V tem smislu je bil absolutist. Iz tega njegovega prepričanja se tolmačijo njegovi izjemni zakoni proti katoliški cerkvi, proti socialistom, proti Poljakom, Dancem in Francozom... vidimo, da mu je država vse... Po pravici lahko rečemo, da preliče sedaj nemški državni absolutizem... Slovani, ki so se ravno krepko probujali, ko je stopil na politično pozornost, mu seveda niso bili všeč, a ne samo zaradi slovanstva, marveč zlasti

zaradi katoliške vere... Znano je, kako se je vrgel proti Poljakom, hoteč jih pogoltniti.

Krek je pisal to pismo v Henrichenburgu na Vestfalskem kot gost tamošnjega pastora (kat. župnika) Fridolina Bayerja. Bilo je pred binkošmi 1899. Takole je pismo zaključil:

Po mlademu cvetju in nežnem zelenju pastorevega vrta se igrajo žarki pomladnega poldneva sonca. Pozdravljam jih, po njih sporočam pozdrave domov, kjer se tudi v nebrojnih srečih poraja novo življenje. Moč gorkote je velika, moč pravice še večja, da, večja nego Bismarck in njegovo delo. In mladi, nepokvarjeni narodi so sposobni za pomladne sončne žarke! Bit će dana.

Še vedno je vredno Kreka brati. Treba bo izdati vsaj Izbrane spise do konca. Pa tudi spomenik v Ljubljani naj mu postavi še rod, ki je z njim živel!

Mojstrska skušnja

Elza, zal, plavalasi otrok, hčerka mojstra Bäumerja, je šla že v osemnajsto poletje. Cedno zraslo dekle s svetlomodrimi očmi, v katerih se je zrcalila jasno čista duša, je postala marsikateremu mladeniču obrensko vasi cilj njegovega hrepenenja. Vendar je gospodična Elza ljubila le enega: Heina Werna. Ta pa ni bil prav nič po godu njenemu obetu.

Mojster Bäumer se je bil s svojo pridnostjo visoko povzpel. Nekdaj le revni osebenek, a izvrsten mizar, pri kateremu so žage in skobljine neprestano peli svojo delovno pesem, si je počasi pripravil lastno hišo ob Renu s prijaznim vrtičem; tisto, kar je hranil v okrožni hranilnici, bi pa zadostovalo še za eno prostornejšo hišico. Mojster Bäumer si je znal pridobiti marsikatero prijateljico. Rad je kegljal in neredko je po trudopolnem delu tudi z užitek izpraznil kakšen vrček porenja. Sem pa tja je delopust preživel tudi s svojimi pomočniki. Bil je židane volje in dobro srčen in ljubil je zabavo in petje. Prav tu pa je vzrok, da se mu Hein ni zdel Elzi primeren. Hein je bil Bäumerjev pomočnik, toda ni znal peti. In

že je kegljal, se je vse smejalo njegovi okornosti. Hein je znal le delati, ne pa biti zabaven. Na vse zadnje pa, zakaj ne bi Elza vzela vsaj mojstra!

Elza in Hein sta se pogosto sestajala. Hein je bil prav tako velik kot ona, le da je bil bolj resen. Starše je zgubil že zelo zgodaj in je kot sirota prišel k mojstru Bäumerju. V sirotišnici se je rokodelski vajenec veliko trudil in nekega dne, ko je Hein-pomočnik že vrlo opravljal svoje delo, se mu je približala Elza. Neumen pa Hein ni bil. Kadar so njegovi tovariši ob večernih urah posedali v pivnicah, je tudi on sedel v svoji sobi in buljil v knjige. Ko je že dozoreval, so mu tovariši pogosto nagajali. Nazvali so ga sanjača, ker je neredko govoril o stvareh, ki so mikale njegovo dušo. Tudi ni bil tako preudaren kot oni; kajti neka titanska sila je prekipela v njegovem srcu in ga gnala do velikega. Z ljubeznijo je vršil Hein svoje dolžnosti, kakor da bi se na ta način približeval cilju, iz malega napraviti nekaj velikega, postati mojster — četudi iz najbolj ubogege in biti služabnik vsem. Neredko je takrat, ko so se mu starejši tovariši rogali, da ne zna kegljati in peti, odvrnil: »Pustite me vendar! Jaz storim vse, kar je v moji moči. In če ne znam kegljati, potem pač ne znam. Piti pa tudi ne maram.«

»Ker si potuhnjeneč in gledaš za Elzo.«
»Potuhnjeneč? Takšen bi ji pač najmanj ugajal.«

»Ti si domišljuječ.«
»Torej je Hein Wern skomizgnil z ramama. Nihče le čakaš na Ezo. Zjutraj si prvi tam, zvečer pa zadnji. Kot da mi ne bi vedeli.«

»Tudi če je ne bi bilo.«

»Glej ga, kako se širokousti!«

»Tudi če je ne bi bilo.« je ponovil Hein Wern.

»Jaz delam to, kar moram.«

In oni so se oddaljevali od njega, mojster pa je z glavo zmejavljal nad njim. Gromska strela, ta cepec je imel čisto brezupno mladost, sedaj pa, ko zasluži in bi mogel plačati svojo sobo, bo mar že vedno ostal nenasitni skopuh? Smejati se on ni maral. Četudi mojster Bäumer ni nikoli mogel

grajati Heina zaradi njegovega dela, mu je vendar grenil življenje. Nalagal mu je najtežja opravila, kajti ta filister je vendar igral asketa, kakor da hoče osnovati zvezo samih črnogledov. Na vsako šalo je odgovoril z resno besedo; in če se drugi tovariši ob pesmih, ki so si jih med delom zapeli, niso dosti zmenili, kadar so zadeli kje ob verolomstvo ali če je zapuščen dekle tožilo za nezvestim dragim, je resno povzel, kot da bi bila njegova naloga, spreobrniti svet h kreposti: »Ali vas to zabava? Jaz cenim zvestobo nad vse. Ljubezben in zvestoba, dragi moji, sta podlaga družine in našega draga naroda. Ljubezen in zvestoba.«

Kajpada je mojstru Bäumerju ugajalo, kadar ga je slišal tako govoriti. Toda, da mu je odvrtna vsaka zabava, to mu ni bilo všeč. Ali mar ne bi mogel biti veren dečko tudi potem, če bi si privoščil kakšno veselje? Mojster Bäumer je bil tako širokogruden. Nobena stvar ga ne bi bila mogla spraviti iz ravnovesja. Draga mu je bila zvestoba, a sedaj, po tolikih letih trdega boja za obstanek je bil vesel tudi svojega prisluzka. In ker bodisi Hein Wern ni razumel mojstra, ali pa mojster njega, si je Bäumer vsekdar obrisal čelo, če se je spomnil, da misli Elza zasnovati tega sanjača. Poprej se mora še vzbuditi, si je mislil mojster. Jaz ljubim zvestobo, katero on zagovarja, čisto gotovo; toda on je sanjač. Tako ne bo postal nikoli mož. In če začnejo nad njim bučati viharji življenja, tedaj se njegova zvestoba lahko prelomi kot steklo. Lahko bi postal možak, pa je omahljivec.

Eno uro je nekoč še manjkalo do poldne. Policijski stražnik je prijezdil pred delavnico, skočil s sedla in sporočil, da je nastal nekeje v bližini nevaren zemeljski usad. »Ali imate stebre?« je vprašal mojstra. »Vsaj dvanaest? In potrebne deske?«

Takoj je treba postaviti opornike, sicer se vsa zemlja zruši. Mislim, da je vzrok potok.«

»Imate morete prirobiti?«

»Lahko.«

»Jasno,« je pomežiknil mojster, med tem pa

Drolne novice

Koledar

Torek, 10. oktobra: Frančišek Borgia; Daniel in tovariši, mučenci.
Sreda, 11. oktobra: Materinstvo Matere Božje; Nikazij.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v Štepanji vasi mirno v Gospodu zaspala g. Terezijska Hočevar, zasebnica. Rajna je bila teta znanega gostilničarja v Štepanji vasi g. Antona Novaka. Pogreb bo danes ob pol petih popoldne iz hiše žalosti v Štepanji vasi 25 na pokopališče pri Božjem grobu. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je preteklo nedeljo umrla v visoki starosti 82 let gospa Apolonija Jeretina roj. Čerin. Pogreb blage rajne bo danes ob 3 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9 na pokopališču na Viču. Naj v miru počiva! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnostne novice

— Poročil se je v soboto g. inž. Leo Pipan, inženir pri KID, z gđ. Zofko Derganc, dipl. pharm., hčerko pok. šef-primarija g. dr. Fr. Derganca. Poročil ju je rojak in prijatelj pokojnega očeta p. Oton Kocjan. Priči sta bila g. inž. Slavko Pipan in g. dr. Franc Derganc. Obilo sreče in božjega blagoslova!

PUH - PERJE R. MIKLAUČ LJUBLJANA

— Velik naval na ljubljansko univerzo. Na Aleksandrovi univerzi v Ljubljani je zavladalo že od 25. preteklega meseca živahno vrvenje akademskih mladine. Vsi hite, da uredijo svoje zadeve z vpisovanjem. Mnogi imajo težave zaradi plačila šolnine, drugi pa morajo skrbeti, da predložijo vse potrebne listine za oprostitev šolnine. Te listine izdajajo pristojne davčne uprave, pod katerih okoliš spadajo starši akademikov. Do 10. t. m. je, kakor to določa univerzitetni zakon, dolžni redni termin za vpisovanje na vseh 5 fakultetah. Ta rok poteče danes v torek, toda kvestura ni zmogla doslej vseh poslov glede vpisovanja, ker so zadnje dneve, zlasti od 1. t. m. pritiskali slušatelji in slušateljice v velikem številu. Pred kvesturo v II. nadstropju univerze na hodnikih vlada pravcati drenj. Postavljena je dolga miza, kjer lahko vsi opravijo in izpolnijo predpisane prigrisavitvene formulare. Kakor je videti, se bo letos število slušateljev in slušateljic znatno pomnožilo. Število novincev in novink je posebno veliko. Po končanem rednem terminu je določen izredni rok do 25. novembra za vpisovanje na posamezne fakultete.

— Sončni in lunin mrk v oktobru. V letošnjem letu so napovedali zvezdoslovci dva sončna in dva lunina mrka. Od tega pada dva mrka na mesec oktober. 12. oktobra bo popolni sončni mrk, ki se začne ob 19.35, doseže višek ob 21.17 in se konča ob 23.45. Že dnevni čas kaže, da bo ta mrk viden le na južni polobli. Opazovali ga bodo lahko v južnih delih Avstralije, Polineziji, na koncu južnega dela Južne Amerike ter v Južnem ledenem morju. Hkrati nam popolni sončni mrk kaže, da imamo ta dan mlaj, ki bo točno ob 21.30. Drugi mrk v oktobru pa bo 28. oktobra. To bo delni lunin mrk. V tem primeru bo dolga senca zemlje padla na popolnoma razsvetljeno polno luno. Začetek luninega mrka bo ob 5.55, višek bo ob 7.36, konec pa ob 9.18 popoldne. Mrk bo ekvatorialni, zakaj zakriti bo 99 stopinj luninega premera. Viden bo v Evropi z izjemo ekvatorialne vzhoda, v zahodni Afriki, na Atlantskem oceanu, v Severni in Južni Ameriki, na Severnem ledenem morju, na Tihem oceanu, na Polineziji, v vzhodni Avstraliji in severno-vzhodni Aziji. Ta lunin mrk bomo lahko opazovali tudi mi. Polna luna bo ta dan ob 7.42.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravno »Franz-Josef« grenčice.

— Za duhovnike bodo duhovne vaje od 16. do 20. oktobra in od 23. do 27. oktobra v Domu duhovnih vaj, Zrinjskega cesta št. 9, Ljubljana. Je še prostora. Priglasite se!

— Domače blago — najboljši in najcenejši blago. O resničnosti tega pregovora bodo imeli priliko se prepričati obiskovalci razstave kumče kožuhovalne, usnja in volne, ki bo v dnevi od 14. do 16. oktobra nameščena v dvorani restavracije »Pri Šestici« v Ljubljani nasproti nebotičnika. Vsak bo imel priliko, da si za zimo oskrbi lepo kožuhovalno, trpežno usnje in toplo angora volno po izredno nizkih cenah. Najprimernejše darila za Miklavža in božič so pač lepi ovratniki, boe in jopice iz kožuhovalne, puloverji in šali iz angora volne, torbice, čevlji in pasovi iz kumčega usnja. Oglejte si razstavo, ne bo vam žal. Vstop je prost.

— Večerni trgovski tečaj na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana. Prijave se sprejemajo še vsa teden vsak dan popoldne, popoldne in zvečer do 8. ure. — Dovoljen je tudi obisk posameznih predmetov (knjigovodstva, računovodstva, korespondence, stenografije, stroje-pisja, nemščine itd.). Šolnina zmerna.

— Veliko povpraševanje po gobah. Letošnje vreme je po vsem videzu določilo le kratek rok za gobjo sezono. Prav zaradi tega se prekupčevalci in trgovci z gobami bojijo, da ne bodo mogli napolniti svojih zalog tako, kakor so to navajeni druga leta. Zaradi tega so obvestili nabiralce po deželi, naj kar najboljšo pridno nabirajo gobe. Zaradi tega se tudi cene gob trdno drže. Nekateri poznavalci trga pa celo trdijo, da bodo gobe še dražje. Na kmetih prav pridno sušijo gobe, o katerih so prepričani, da jih bodo z lahkoto dobro prodali. Prav zaradi tega bodo letos gobe prinesle pridni nabiralcem precejšen zaslužek.

— Še o lastovkah. Iz št. Lovrenca 7. okt. Naj dodam k svojemu večeršnjemu poročilu o velikem pojavu lastovk minuli četrtek, dne 5. oktobra pri nas in v naši okolici, da so se pojavile lastovke tudi v Novem mestu, toda en dan prej, t. j. 4. oktobra in v še večjem številu kakor pri nas, kakor mi sporoča prijatelj iz Novega mesta. Piše mi o njih takole: »Večera, 4. oktobra zjutraj okrog 8 sta se pojavili nad Novim mestom dve skupini lastovk. Bilo jih je v vsaki jati na stotine. Dvignile so se potem zelo visoko — po izvidniškem poletu pa so se spustile na nekatere hiše in jih je bilo vse črno. Popoldne pa so odletele.« — Tudi večerj popoldne so bile še pri nas in ne samo zjutraj, kakor sem večerj sporočil. Letalo jih je kakih 20 nad Martinjo vasio. Kako pa je na Gorenjskem in Notranjskem? So li tudi tam še lastovke kakor na Dolenjskem? — Če je res kaj na tem, da zgodnja izselitev lastovk od nas, kakor je pisal »Slovenec« dne 12. avgusta št. 183 in kakor tudi ljudje trdijo, pomeni »hladno jesen in zgodnjo zimo«, potem se nam še ni bati hladne jeseni in zgodnje zime, ker so lastovke tako dolgo pri nas ostale, skoraj cel mesec po Mali maši, o kateri pravi pregovor: »Mala maša za suknjo vpraša in lastovke od nas lete.« Toda glede napovedi vremena pa mislim, da je še najbolj zanesljiv stari slovenski pregovor, ki pravi: »Ljudje delajo pratike, Bog pa vreme.«

— Putnikovi izleti v oktobru: 15. oktobra v Zagreb k nogometni tekmi Jugoslavija: Nemčija. 15. oktobra v Metliko na vinski trgatve. Od 19. do 22. oktobra na dunajski velesejem. Od 31. oktobra do 1. novembra v Trst. Prijave in informacije v vseh biljetarnah Putnika.

— V bolnišnico v Ljubljani so se satekli večerj naslednji poneurečenci: 44 letni delavec Anton Cesar iz Jereke, obč. Boh. Srednja vas. V gostilni Kilnar na Jesenicah je zašel v pretep, v katerem ga je nekdo z nožem zabodel v plečo. — Hlapcu Matevžu Urankarju iz Volčjega potoka je odrezala slamozeznica prste na desni roki. — Z motornega kolesa je padel mehanik Stanko Šubelj iz Domžal in se potolkel po glavi.

— Parfum ohrani svoje vonjavo, ako negujete telo s SANOPEDOM! Sicer pa se pomeša s neprijetnim duhom po potu in smrdi! Glavna zaloga za SANOPED: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Zanimiva oprostilna sodba. Tako imenovani avtomobilski procesi so sedaj pred okrajnim sodiščem kar na dnevnom redu. Mnogo opravka ima z avtomobilisti kazenski sodnik-poedinec na okrajnem sodišču, pa tudi mali senat razpravlja o hujših zadevah. Mnogo prahu je svoj čas povzročila zadeva kamniškega zdravnika g. dr. Frana Puclja. Ta se je 19. junija t. l. vozil po državni cesti skozi Trzin proti

Kamniku s svojim osebnim avtomobilom. Kolesar Janez Lani, ki je kakor je bilo dognano, vozil na napačni strani ceste, je zavozil v avto s tako silo, da si je prebil pri padcu s kolesa lobanjo in je kmalu nato podlegel poškodbam. Zaradi prestopka malomarne vožnje je bil dr. Puclj pred sodnikom-poedinecem obsojen na 2 meseca zapora, pogojno za 1 leto. Obsojen pa je bil tudi v plačilo primerne odškodnine ženi Jospini Lanijevi. Zdravnik dr. Puclj je po svojem zastopniku dr. Alešu Peršinu vložil proti sodbi priziv na apelacijsko sodišče v Ljubljani. Kazenski senat apelacijskega sodišča je ugodil prizivu ter g. dr. Franca Puclja popolnoma oprostil, ko je poprej že zaslišal pričo go. Maro Pucljevo in izvedenca inž. Josipa Šlofo.

— Služba banovinskega cestarja. Na osnovi § 41. zakona o banski upravi, je razpisano pri okrajnem cestnem odboru v Ljutomeru službeno mesto banovinskega cestarja in sicer: za progo na banovinski cesti II. reda št. 226 Police-Sčavnica-Stavešinci-Očeslavci-Dragotinca od km 6.500 do 13.000. — Prosilci za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2 uredb o službenih razmerjih državnih cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnoročno pisane in z banovinskim kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravnimi in zadostno kolkovanimi prilagami (rojstni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevali, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zadnje zdravniško spričevalo, navrstveno spričevalo, potrdilo pristojnega oblasti, da niso bili obsojeni zaradi kaznivih dejanj iz koristoljubja, event. dokazila o strokovni usposobljenosti), je vložiti najkasneje do 10. novembra pri okrajnem cestnem odboru v Ljutomeru. — Kr. banska uprava dravske banovine.

Po državi

* Ček za 500 funtov v starih copatah. Pred dvema mesecema je stanoval v hotelu »Imperial« v Dubrovniku eleganten tujec. Ko je odpoval, je pustil v sobi svoje že precej ponošene copate. Sobarica jih je pri pospravljanju našla in se, ker so bile že v zelo slabem stanju, nad njimi nekoliko razburila. Vrgla jih je v čumnat, kjer naj bi ležale nekaj časa, kajti utegnili bi se pripetiti, da bi bivši gost telegrafiral, naj mu jih pošljejo za njim. Ker pa od tujca le ni bilo nobene brzojavke niti kakšnega drugega znaka življenja, je sobarica nekega dne pobasala copate in jih vrgla na dvorišče. Neka delavka, ki je slučajno šla čez hotelsko dvorišče, je copate našla, jih pobrala in odnesla domov za svojega moža. Ko jih je doma otresala prahu, je iz leve copate padel kos zvito papirja. Ženska ga je razgrnila in zagledala pred seboj ček, ki se je glasil na 500 angleških funtov sterlingov. Mož je ves vesel pograbil ček in teknil v banko, da bi ga brž vnovil. Toda bančni blagajnik je primerjal višino čeka z raztrgano obleko moža in ni mogel to dvojce spraviti v sklad. Obvestil je policijo, ki je uvedla preiskavo. Vendar dosegel še ni mogla ugotoviti, kdo je spravil ček za 500 funtov v staro copato. Čudno je tudi, da ni nihče prijavil izgube čeka, ki je povsem pravilno izpolnjen.

* Cena bosanskih rakov je padla. Nekatere bosanske reke imajo velike množine rakov in lov na rake je v nekaterih krajih za kmetje, ki se s tem pečajo, edini vir dohodkov. Bosanski raki so dobro znani po velikosti in okusu. Največ rakov je v rekah Pilivi in Vrbasu in je zato v Bosni glavni trg za rake v Jajcu. Iz Jajca so rake izvažali v najbolj oddaljene kraje v zahodni Evropi. V pariških hotelih so bili bosanski raki najdražji osladek. Po svetovni vojni so rake izvažali v Nemčijo in Francijo z letali. Skrbno zaviti v listje kopriv so se bosanski raki dobro držali in so prišli živi na določene trge. Kolikvega pomena je lov na rake v okolici Jajca, se vidi iz tega, da so samo v vasi Vincu na leto ujeli do 10.000 kg rakov. Letošnji zimski lov na rake se je že začel. Lov obeta biti zelo bogat, vendar pa raki ne grede več tako v denar. Ker jih več ne izvažajo na že-uvode trge, je prodaja omejena samo na našo državo in so seveda cene rakom zelo padle, ker je na domačih trgih že itak dovolj rakov.

* Oproščeni železničarji. Med postajama Sarajevu in Jatare na železniški progi Belgrad-Sarajevo se je letos aprila meseca zgodila huda nesreča. Na progo se je namreč vdrila velika plast kamenja, naker je prišlo do nesreče, ki je zahtevala sedem smrtnih žrtev, 16 poškodb osebnega vlaka pa je bilo hujše ali lažje ranjenih. Krivde za nesrečo so bili obtoženi strojevodja, vlakovodja, in nadzornik strojev, za katere so trdili, da so bili od alkohola omanjeni, da so dremali in so tako spregledali na progi kamenje. Ker je vlak vozil z veliko brzino, je bila nesreča neizogibna. Sodišče pa se je po zaslišanju večjega števila prič prepričalo, da so bile vse obtožbe neutemeljene in da je treba katastrofo pripisati zgoli nesrečniemu naključju. Vsi železničarji so bili oproščeni. Sodbo je potrdilo tudi belgr. kasacijsko sodišče.

* Za dediščino pok. patriarha Varnave. Srbski patriarh Varnava je umrl brez oporoke. Pravoslavne cerkvene oblasti so se zato ravnale po predpisih ustave pravoslavne cerkve, ki pravi, da v takem primeru pripade tretjina imetja cerkvi. Patriarhov mladoletni nečak Gjorgje pa je po svojem zastopniku to osporaval in hotel imeti še to tretjino. Sodišče prve instance je zahtevalo nečaka odobrilo, toda kasacijsko sodišče je odločilo, da nečak nima pravice do tiste tretjine dediščine, ki pripada po določenih pravoslavne cerkve cerkvi sami.

* Smrtna nesreča splavarja v Drini. Pri Donjem Boku v Bosni je na reki Drini izgubil po tragičnem naključju življenje splavar Vojin Mitrašević. Mitrašević je vodil po Drini navzdol velik splav. Na tem mestu je v reki več nevarnih mest, ki zahtevajo izkušnih rok pri vodstvu splava. Splavar je že prešel najbolj nevarna mesta in se približal mirnejšemu toku. Ker pa je že padel mrak, ni pravčasno opazil pred seboj iz vode strleče velike skale. Splav se je z veliko silo zaletel v skalo in se povsem razbil. Tramovi razbitega splava so zgnetli nesrečnega splavarja tako, da je izgubil nezavest in je v deroči vodi utonil.

* Japan - Mala, moderna ciganska naselbina pri Višegradu. Pri Višegradu leži cigansko naselje, katerega prebivalci se v mnogocem razlikujejo od svojih soptemenjakov, ki se nemirno klavijo po deželi in ne morejo nikjer najti obstanka. Cigani pri Višegradu, katerih naselbina se imenuje Japan-Mala, so ponosni na to, da si s svojimi rokami služijo kruh in da dajejo državi in občini, kar je njunega. Zelo pazijo v svojem naselju na čistočo in higieno, kar za cigane pač veliko pomeni. Ustanovili so v svojem naselju prosvetni dom, v katerem se zbirajo večer za večerom, poslušajo poučna predavanja in sklepajo koristne reforme. Njihovi otroci redno obiskujejo šola in starši upajo, da bodo nekateri od njih postali uč-

Ljubljana, 10. oktobra

Gledališče

Drama: Torek, 10. okt.: Zaprt. — Sreda, 11. okt.: »Številka 72«. Red Sreda. — Četrtek, 12. okt.: »Kozarec vode«. Red Četrtek.
Opera: Torek, 10. okt.: Zaprt. — Sreda, 11. okt.: »Kje škranček žvrgoli«. Premiera. Premier-eki abonama. — Četrtek, 12. okt.: Zaprt.

Radio Ljubljana

Torek, 10. okt.: 11.30. ura: Naša slovenska glasba; predavanje z glasbenimi vložki (g. St. Prek) — 12. Koračnice slavni mož (plošče) — 12.45. Poročila — 13. Napovedi — 13.20. Opold. koncert Radij. orkestra — 14. Napovedi — 18. Pisan spored Radij. orkestra: — 18.40. Štajerski gradovi (g. Leo Pettauer) — 19. Napovedi, poročila — 19.20. Nac. ura: Predav. inspekcije drž. obrambe (Bgd) — 19.40. Objave — 19.50. Deset minut zabave — 20. Respighi: Rimske pinije, suita (plošče) — 20.20. Vojnovič: Ekvinočij (Jesenski viharji - Izvajajo člani radij. igral. družine) — 22. Napovedi, poročila — 22.15. Vsakemu nekaj, igra Radij. orkester.

Drugi programi

Torek, 10. okt.: Zagreb: 20. Fribčeve skladbe 20.30. Violončelo — 21. Nar. pesmi — 21.30. Laska glasba. — Bratislava: 19.30. Igra — 21.10. Bolgarska glasba. — Sofija: 19. Ork. konc. — 20. Kom. konc. 20.30. Ruske romance. — Ankara: 19.15. Ork. konc. 20.30. Jazz. — Beromünster: 19.45. Jodlerji — 20.50. Glasb. elika. — Budimpešta: 20.10. Umetniški večer — 21.10. Verdijeve skladbe — 22. Ork. konc. — 23.20. Cig. ork. — Bukarešta: 20. Ork. konc. — 21.25. Plesnagl. — 21.40. Vok. konc. — Hôrby: 21.10. Ork. konc. — Trst-Milan: 17.15. Vok. konc. — 21. Strausova opera »Elektra«. — Rim-Bar: 21. Moderna gl. — 22. Pihala. — Florenca: 20.30. Igra — 21.35. Plesna glasba. — Oslo: 19.30. Plesna gl. — 20.30. Nar. pesmi — 21.35. Ork. konc. — Sottens: 20.30. Igra.

Sestanki

Dekliški krožek Ljubljana-sesnan. Drevi bomo imeli svoj redni članski sestanek v Gospodarski zvezi. Pridite vsi! — Odbor.

Predavanja

Salezijanska prosveta na Kodeljevem prirediti dnevi ob 8 v dvorani Mladinskega doma predavanje »O zračnih napadih«. Predaval bo inž. Nučič. Vabimo člane in ostalo prebivalstvo, da se udeležijo predavanja v obilnem številu.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarič, Sv. Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Poizvedovanja

Naša se je manjša vsota denarja. Poizve se v Holzapfjevi 19.

Oseba, ki je pozabila fotografski aparat v tramvaju proti splošni bolnišnici 7. oktobra zvečer, naj se zgleda v gostilni »Pod Stolom«, Moste-Zirovnica, Gorenjsko.

je Hein že odšel po trave. Brez besede jih je potikal skozi krožno žago, da bi jih razcepil, potem pa je začel s pristrevanjem. Mojster pa je med tem naročil njegovim tovarišem, naj narežejo primernih desak.

Dvanajst je udarilo v zvoniku bližnje cerkve. »Poldne!« se je oglasil eden tovarišev in odložil žago.

»Kaj, poldne?« ga je srepo pogledal Hein in udaril z ročno sekirko po kolu, da bi ga ošlil.

»Dvanajst!«

»Poprej moramo zgraditi oporo.«

»Saj bo po eni še dovolj časa!«

»Ne bo ga, prijatelj.« Dvigal je sekirko dalje.

Tedaj je vstopila v delavnico njegova draga, njegov angel. Elza se je prikazala in sporočila očetu, da je mama že pripravila kosilo. Lahko pride k obedu.

»Prav. Toda najprej opora!«

Hein se je ozrl za njo. Ob pogledu na njene modre oči je zardeel. Vzdignil je ročno sekirko in nadaljeval s koničenjem.

»Mojster, ali ne bomo imeli potem še dovolj časa?«

Bäumer ni odgovoril na pomočnikovo vprašanje. Nenadoma je obstal pri Heinu Wernu. »Hein!« je zavpil nadenj. »Za Boga vendar, kaj počneš, Hein?«

»Kaj?« je vprašal Hein in držal kvišku okrvavljeno sekirko. »Opora je treba napraviti.« Nato je pogledal na svoj kazalec. Močno je krvavel.

»Opora moram zgotoviti!« Pobral je odsekani prst, ga malo premočil in položil vstran na skobeljnik.

»Mojster, nisem dovolj pazil in sem si odsekal prst. Toda oporo moram dokončati!«

»Prenehaj!« je zaklical. »Saj vendar teče kri.«

»Fant, ti boš izkrvavell!«

»In če...?«

»Saj si še za koga drugega tu, ne le zase, kaj?«

»Hein, Hein!« je kričala Elza in ga držala za roko. On pa jo je prosil: Elza, oporo moram dovršiti! Nato pa se je začel smejati: »Elza, gospod

stražnik, mar od tega moreš, če izgubiš prst? Ne? Torej!« Ostril je dalje, kri pa je tekla...

»Dovolj!« ga je mojster zgrabil za ramena.

»Preveči si najprej kost! Preklete vendar! Ali nas hočeš vse v sramoto spraviti?«

»Mojster...?«

»Na, pa si ga vzemi!« je nato porinil Elzo k njemu. »Ko je še imel prst, sem ga smatral za sanjača. Sedaj, ko mu prst leži tam, pa se mi lasje ježijo. Elza, nesi mu konjaka! Je že tako bled, ko da bi pogrebu izpod lopate skočil. Gromska strela! Če ga hočeš imeti, pa si ga imej! Meni je všeč, Elza.« In položil je njeno roko v njegovo krvavečo levico. Tudi Elzina roka je postala krvava. Nalahno je zašepetala: »Hein!« in odhitela po obveze.

Zvečer je Hein sedel pri mizi s svojim mojstrom, gospo in Elzo. Hein je imel levo roko močno prevezano. Toda bolečine ni čutil, saj mu je mojster polnil kozarec: »Tako, fant! Raca na vodi, če še tega ne izpiješ! Obrenska kapljica, da nam Gospod Bog še ni dal take. Izpij jo, napravi mi to veselje! In upam, da si ne boš več odsekal prsta, da bi potem Elza dobila pohabljenca. Pač ne smeš z enim očesom gledati za dekletom, da te med tem sekira ne poseče. Toda na ta dogodek pozabita! Ali mar kaj pomeni za sree, Elza?«

Pomenil je mnogo in tudi nič, kakor je bila Elza sonce in svetilka. Bila je to tudi potem, ko je Hein čez nekaj tednov prinesel domov mojstrsko spričevalo in ko mu je mojster rekel, da je sedaj prišel že tako daleč, da lahko začne tudi na svojo roko. »Fant,« se je smejal mojster, »jaz imam dovolj v hranilnici. Ona pa mora imeti doto. Na, in potem napreduj! Ni strela, na tujo grbo bi se že živel! Pa, greva sedaj kegljat?«

Hein je zares regal. In še celo smejal se je, ko je videl, kako keglji odletavajo. Smejale se je tako prešerno, da tovariši niso vedeli, kaj bi drugega, kot da mu stisnejo roko in voščijo vse najboljše za nadaljnje življenje. In vse je bilo dobro. Hein in njegova žena Elza sta našla srečo, katere je namenjena vsem onim, ki se iščejo z zvestim in ljubečim srcem.

»Saj dovolite, da ostanem tukaj, dokler boste telefonirali, ali ne? Moj novi klobuk namreč ne prenese dežja.«

LJUBLJANA

Kdaj dobimo novo kolodvorsko pošto?

Poštno ravnanje je letos razvilo zavidljivo delavnost, ko je začelo modernizirati telefonsko omrežje ljubljanske avtomatske centralne. S tem bo končno rešeno eno najbolj perečih vprašanj našega telefonskega prometa. Ostane pa še vse polno drugih, prav tako po rešitvi kričočih problemov, med katerimi omenjamo le dva: povečanje glavne pošte in zgraditev nove kolodvorske pošte v Ljubljani.

O slednjem poročata tudi »Jugoslovenska PTT«, glasilo Društva poštnege, telegrafskega in telefonskega uradništva, ki obširno razpravlja o kolodvorski pošti v Ljubljani in ki odkriva dejstva, ki navadnemu občinstvu, ki sicer gotovo zabavlja nad premajhnimi prostori pošte, niso znana. Graditev nove pošte Ljubljana II, na kolodvoru je postala nujna že takoj po prevratu, ko je postala ta pošta središče vsega poštnege prometa za Slovenijo in važna tranzitna postaja za prevoz pošte v bližnji Orient. Njeni dosedanjí prostori pa so obsegali dve večji in dva prav majhni sobi. Ker je bilo takrat vse polno drugih še nujnejših potreb, je bilo vprašanje kolodvorske pošte rešeno le zasilno. Postavljena je bila provizorična stavba, ki jo vsi poznamo kot pošto barako pri kolodvoru, ki na je dobila lepo zvečne ime »Carinski paviljon«. Ta paviljon je pritično poslopje, deloma leseno, deloma zidano. Primitivnost poslopja se je tedaj opravičevala s tem, da se bo v najbližji bodočnosti zgradila velika nova kolodvorska pošta. Žal je ta namen ostal le dober namen skozi polnih 20 let. Paviljon je bil v vsem času, odkar obstoji, trikrat preizdan, vendar je njegova površina ostala ista. Paviljon služi tudi carinjalnemu in izmenjavalnemu oddelku. Zato so do skrajnosti premajhna spedijska, paketska skladišča in pisarne. Garderob in umivalnice pa sploh nima. Paviljon ima tanke, 10 cm debele stene, ki ne varujejo ne pred mrazom ne pred vročino. Vsi prostori so prizemni. Okna in vrata zrahljana, prostori temni in zadušni, tla pa deloma betonirana. Vse je bolj podobno skladišču, ne pa pisarniškim prostorom. Zaradi prepiha in cestnega prahu sob sploh ni mogoče zračiti.

Razumljivo je, da se zaradi tega boji uradništvo službe na kolodvorski pošti. Poleg tega je treba na tej pošti in na peronu ob vsakem vremenu in vsakem letnem času opravljati nočne službe, ki so zdravju najbolj škodljive. — Edino, kar je na kolodvorski pošti privlačnega, je ambulančna služba, sicer ne sama po sebi, ampak zaradi dnevnice, katerih so zlasti družinski očeti z veliko družino zelo potrebni, če hočejo pri svojih skromnih plačah dostojno preživljati družine. Kljub temu pa se težko prislužene dnevnice včasih hudo maščujejo in bolezenski primeri na tej pošti so za to najboljši dokaz. Okrog polovice vsega osebja kolodvorske pošte je slabega zdravja. Dvajset odstotkov jih je invalidov, ki so svoje pokvare dobili pri opravljanju težke službe. Carinjalni in izmenjavalni oddelki te pošte je zaseden po samih takih invalidih, ki bolehalo ali na hudih žlezočnih obolenjih ali na tuberkulozi, revmatizmu, žlezočnih kamnih, ledvičnih itd. Na želodcu je bilo operiranih pet, v najlepši starosti jih je umrlo sedem, nekateri pa so bili prežgani upokojeni, ker niso bili več sposobni za službo. Nekateri bolehalo po več mesecev, nekateri pa celo vse leto. Vsak dan izostane kdo od uslužbencev zaradi bolezni, včasih pa jih je bolnih po cel ducat, kar pri celotnem številu 140 uslužbencev zares ni malo.

Od osebja kolodvorske pošte bi bilo treba že sedaj izmenjati eno četrtino in jih nadomestiti z novimi močmi. Saj teh bolnikov ni mogoče več pošiljati v službo, ker so vse notranje službe prenatrpane z bolehalo osebja. Zunanja služba pa je na primer taka: Opravljati je treba nočno službo vsako tretjo noč na peronu in medtirju ob vsakem vremenu, včasih celo do kože premočeni. Ako ima nekaj minut odmora, se pri peči nekoliko ogreje, da se jim iz premočene obleke kar kadi. Pogosta obolenja se bodo pri tako naporni službi nadaljevala vse dotlej, dokler se ne postavi novo pošno poslopje in dokler se ne napravijo rampe, kamor se bodo postavljali ambulančni vagoni, s čimer bi odpadlo natovarjanje in raztovarjanje pod milim nebom. Poštni promet se je v dvajsetih letih desetkrat povečal, sredstva za izmenjavo pošte in prostori pa so ostali isti. Sedanje zgradbe ni mogoče popraviti in povečati. V pošto pride le nova zgradba. Od časa do časa se pojavljajo glasovi o zgradbi nove pošte, vendar hitro utihnejo. Baje je vzrok za to nejasnost o ureditvi celotnega ljubljanskega kolodvora. Pa naj bo kolodvor poglobljen ali ne, pošno poslopje bo moralo stati ob Masarykovi cesti. Zato bi se nova pošta na kolodvoru mogla graditi tudi že sedaj. To zahtevajo težke razmere, v katerih živijo uslužbenci — zahteva pa tudi ugled Ljubljane, ki s svojo zunanostjo prav na kolodvoru napravlja na tujca najslabši vtis.

1 Za 22-letnico smrti dr. Janeza Evangelista Kreka je bila včeraj v Ljubljani ob 7 v ljubljanski franciskanski cerkvi sv. maša zadušnica. Služil jo je vseučiliški profesor dr. Fran Lukman ob asistenci številne duhovščine. Med službo božjo je pel moški cerkveni zbor. Zadušnice se je udeležilo mnogo ljudi.

1 Zadušnica za pokojnim direktorjem dr. Vagajem bo v sredo ob 7 v Trnovem.

1 Veliko manifestacijsko zborovanje prireditelji slovenski rejci malih živali v Ljubljani dne 15. oktobra 1939 ob 9 dopoldne v restavraciji »pri Šestici« nasproti nebotičnika. Na zborovanju bodo obravnavali zgodovino rejskega pokreta pri nas ter organizacijsko delo in smernice za bodoče delovanje. — Vabljeni so poleg rejcev vsi odločujoči činitelji, ki jim je reja malih živali res pri srcu.

1 Skrivnost uspeha Leharjeve glasbe tiči v bogatih melodijah vrelcih, ki o njih ugotavlja kritiki Korngold, da imajo tipično slovansko barvo. Tudi v letošnjem prvem Leharju, ki ga imamo na repertoarju, se bomo opajali nad njegovimi živimi melodijami. Skratka: opereta »Kjer skrjan-

žek žvrgoli« je delo, ki je povsem enakovredno Leharjevimi najboljšim, zlasti ker je tudi dejanje zelo prikupno. V glavni vlogi nastopi ljubljanačnom dobro znana članica mariborskega gledališča Jelka Igličeva, ki je partija »Skrjančec« zanj kot nalašč napisana. V drugi pevski partiji Vilme nastopi Vidaličeva, ki je že lani imela tudi v operi lep uspeh. Dalje bomo slišali še Barbičevu, Zupana, Janka, Saneina in Pečka. Režiser: Drago Zupan, dirigent: Zebre.

1 Stalni obiskovalci, abonenti našega Narodnega gledališča, so se tudi v letošnji sezoni oglašili v jako lepem številu, tako da so abonmani: Premiereki, red Sreda, red Četrtek, red A zaključeni in polno zasedeni. Zato je uprava otvorila še red B, za katerega sprejemajo priglasbe po običajnih pogojih v blagajni dramskega gledališča dnevno od 9—12 in od 15—17. Gledališka uprava vabi vse interese, da se v velikem številu prijavijo tudi za ta abonma. Red B je za 10% cenejši, kakor so ostali abonmani. Predstave so tudi za red B prav iste, kakor za vse ostale abonmaje. Abonenti bodo dobili 20 dramskih in 18 opernih predstav.

1 Tečaji o kuhi s plinom. Mestna plinarica ljubljanska prične zopet z rednimi tečaji o kuhi s plinom, in sicer vsak torek od 19 do 21 za gospodinje, vsak petek od 19 do 21 za gospodinske pomočnice. Tečaji bodo v lokalni plinarici Nabrežje 20. septembra. Telefon 43-26.

1 Ogledje si bogato zalogo najnovejših pletenin po ugodnih cenah pri K. Soss, Mestni trg 18.

1 Za mestno kuhinjo v stari cukrarni so darovali: g. Gustav Erklavec, Povšetova ul. 10, 37 kg kislega zelja v vrednosti 90 din; pekarna ge. Ane Videmšek v Predovičevi ulici dvakrat skupno 123 hlebov kruha; g. Ivan Oprešnik s Celovške ceste 108, 30 kg testenin v vrednosti 135 din; g. A. Volk, trgovec za deželnimi pridelki, 50 kg krompirja v vrednosti 40 din; tvrdka I. Verlič na Tyrševi cesti, 80 kg fižola v vrednosti 200 din in mesarija ge. Josipine Ham 21 kg prekajene slanice in 31 kg drugih prekajenih živil v vrednosti 638 din. Mestno poglavarstvo vsem dobrotnikom najbrednejših izreka najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

1 Kuharica Barba je postala moderna, tako si šepetajo med seboj njene ljubljanske tovarišice. Vsa skrivnost njenega napredka pa tiči v tem, da si je pri rejcih malih živali v Karunovi ulici 10 kupila 3 krasnobarvne kožice domačega kunca po neverjetno nizki ceni ter si je dala napraviti lep muf in ovratnik, ki povzroča sedaj pri njenih tovarišicah blede zavist. Nekaj pametnih njenih tovarišic pa je sklenilo, da bo sledilo zgledu tovarišice Barbe ter bo obiskalo razstavo kunčje kožuhovine, usnja in volne, ki bo odprta od 14. do 16. okt. v dvorani restavracije »Pri Šestici« v Ljubljani nasproti nebotičniku. Tam si bodo izbrale primerne kožice ter tako tudi one postale vsega zavidanja in spoštovanja vredne osebnosti mesta Ljubljane.

1 Moderne pletenice, Karničnik, Nebotičnik.

1 Velika množina gob. Nedelja je bila prav ugodna za nabiranje gob. Zato so poklicni gobarji hiteli v gozdove in nabirali lepe in zdrave jurčke. Nabrali so jih velikanske množine, kar je pokazal tudi ponedeljkov trg, ko je bil prostor ob stolnici popolnoma zaseden od prodajalcev in prodajalk gob. Do 120 gobarjev je ponujalo lepe jurčke na prodaj. Gobe so bile sprva po 3, pozneje pa po 2 din merica zaradi obilice blaga, ali po 8 do 10 din kg. — Kmetje iz raznih krajev Gorenjske in od Litije so pripeljali v mesto tudi večje množine suhih gob. Za te se začel sedaj prava sezona. Suhe gobe so po kakovosti od 40 do 50 din kg.

1 Bencin v motorju se je vnel. Na Sv. Petra nasipu, na prostoru, kjer ob tržnih dnevih prodajajo kmetje krompir in zelje na debelo, v bližini ključavničarske delavnice g. Bre-

Dolga vrsta čet na pohodu v ujetništvo.

skvarja bi bila včeraj okoli 12.30 kmalu nastala huda eksplozija bencina, ki bi mogoče povzročila boleč paniko med ljudmi tudi večjo škodo. Neki motociklist je privozil z Zmajскеga mostu po nasipu, kar ga je na omenjenem prostoru neki pasant opozoril kratko: »Čujtel Bencin se je vžgal v motorju Gorik! Motociklist je hitro skočil z motorja in se odstranil. Ključavničarji g. Breskvarja so takoj začeli gasiti. Sin g. Breskvarja je, ko je videl, da gašenje s cunjami nič ne pomaga, vrgel nekaj škafov vode na motor in preprečena je bila hujša eksplozija. Zgorela je večja plahta.

1 Nesreče v Ljubljani. Na glavnem kolodvoru so udarila vrata vagona železniškega uslužbenca Antona Štrumlja po glavi in mu prebila uho. — Brezposelni ključavničar Anton Ojster se je na Jernejevi cesti spoprijel z nekim hlapcem, ki ga je kar z vilami zabodel v komolec leve roke. — Na Jurčkovi poti pa je delavec Anton Zaletel v pretepu dobil hude poškodbe. Ima zlomljeno desno roko in poškodovano desno nogo.

1 Aretiran vlomilec. O vlovu v slaščičarsko prodajalno v Latermannovem drevovedu pretekli četrtek smo že poročali. Tedaj je bila aretirana vlomilčeva žena, ki je stala pred stojnico Leopoldine Zajec na strazi. Moški je tedaj pobegnil in je še v isti noči javil staršem svoje žene, da se bo sam javil policiji. Vendar tega ni storil in se je raje potikal po ljubljanski okolici. Vlomilec, brezposelni sedlarski pomočnik Ivan Kupec, je že star grešnik in zato ni čudno, če sta ga v nedeljo popoldne v bližini Podutika poznala dva stražnika in ga aretirala. Oddan je bil v zapore in se bo moral zagovarjati pred sodiščem ne samo zato, ker je vlomil, ampak tudi zato, ker je k temu zapeljal svojo ženo.

1 Štiri kolesa na en dan ukradena. Po prijavah, ki jih je prejela ljubljanska policija, so bila v sredo ukradena v Ljubljani štiri kolesa, in sicer Hinku Ekarju kolo znamke »Wolsit«, svetlo-rdeče pleskano. Kolo je bilo ukradeno na Opekarski cesti in je vredno 1600 din. — Z dvorišča gostilne Figovec je nekdo odpeljal Ivanu Jonku kolo znamke »Peugeot«, vredno 1500 din. — Francu Oblaku je bilo v Mariborski ulici 21 ukradeno kolo »Dürkopp«, zeleno pleskano in vredno 800 dinarjev. — Antoniji Blas pa je bilo ukradeno žensko kolo znamke »Angmol-Schlatter« črno pleskano in vredno 700 din. Kolo je bilo odpeljano izpred Delavskega doma. Po dosedanjih prijavah je bilo ukradeno tudi v četrtek žensko kolo znamke »Taifun«, črno pleskano in vredno 600 din. Odpeljal ga je nekdo Francu Blasniku na Dolenjski cesti 48.

m Pojasnilo prebivalstvu. Uredba ministrskega sveta z dne 13. aprila t. l. predpisuje poleg splošne račne obrambe tudi izdelavo načrta za evakuacijo večjih krajev v državi že v mirnem času, enako kakor na primer drugi predpisi urejajo vprašanje vojaške obveznosti, oddajo konj in vozil, orožnih vaj, mobilizacije in podobno že v mirni dobi. V svrhu izvršitve teh predpisov so bile hišnim posestnikom v Mariboru dostavljene vprašalne pole, ki bodo služile za sestavo statističnega pregleda o možnosti evakuacije in krajevne odelitve enako, kakor se bo to izvršilo tudi v vseh drugih večjih mestih Jugoslavije. Prebivalstvo se poziva, da vprašalne pole točno izpolni. Razume se, da je vsako vznemirjanje zaradi teh pol popolnoma odveč, ker gre le za izvršitev načrta, ki bo ostal nato v trajni evidenci. — Predsednik mestne občine dr. Juvan.

m Pisarna strokovne organizacije ZZD je odprta odslej tudi izven dnevnih uradnih ur v Sodni ulici 9-I, vsak dan od 5—7 zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9—11 dopoldne.

m Sestanek SKAS bo v sredo, 11. oktobra v Delavski zbornici.

m 100.000 din za mariborske reveže. Mariborski industrijalec g. Rihard Poche, solastnik testilne tovarne J. Hutter in drug, je podaril mestni občini 100.000 din za socialne namene. Ta plemenita gesta moža, ki je tudi doslej vedno kazal veliko razumevanje za potrebe bližnjega ter je imel za dobrodelne namene vedno odprte roke, bo gotovo po vsem mestu živahno odmevala. Zleteti je, da bi imel g. Poche še veliko posnemovalcev. Darovalcu se je mestni župan dr. Juvan zahvalil v imenu mariborske občine s posebnim pismom.

m Obhoda živali ni bilo. V nedeljo bi moral biti v Mariboru obhod z živalmi, kakor ga prireja vsako leto Društvo za zaščito živali. Zaradi slabega vremena pa obhoda — ki ga Mariborčani nazivajo »pasja procesija« — ni bilo ter bo prihodno nedeljo.

m Brezplačni nemški vizum dobijo vsi obiskovalci dunajskega velesejma na podlagi sejmске legitimacije — tako sporoča mariborski »Putnik«.

m Skrbí zaradi parafina. Izdelovalci sveč so v skrbeh, ker ne dobe več parafina, katerega smo dosedaj vsega uvažali iz Poljske. S petrolejskimi

vrelci pa je sedaj prišel tudi poljski parafin v ruske roke. Tudi ljudje so to že zasluili, pa so začeli kar na veliko kupovati parafinske sveče, katerih se veliko porabi predvsem za praznik Vseh svetnikov.

m 5 letno dekletce pod motorjem. V Novi vasi je v nedeljo povozil nek motociklist 5 letno Anico Sovnik, ki se je igrala pred hišo. Dekletce je zadobilo hude poškodbe ter so jo reševalci zapeljali v bolnišnico.

m Razburljiv spopad v Mlinski ulici. V noči od nedelje na ponedeljek se je odigral v Mlinski ulici razburljiv dogodek, ki je spravil vse stanovalce na noge. V Košakih je bila v neki gostilni družba štirih fantov in dveh deklet. Okrog polnoči so se napolili Bezjak, Sternad, Cajnko in Ipavec — tako so se fantje imenovali — z dekleti proti Mariboru. Že med potjo je prišlo med njimi do prepira zaradi deklet ter bi se bili skoraj stekli. Ko pa so prišli v Mlinsko ulico pred hišo št. 10, v kateri stanuje Bezjak, pa so si skočili v lase. Zaradi krika je prišla iz hiše Bezjakova mati Marija Roškar ter je hotela pretepaše pomiriti. Sternad pa je planil na njo ter jo davil, z nohti pa ji je napravil na vratu 10 cm dolgo rano. Tedaj pa je pritekel iz hiše še Ivan Majcen, nečak Roškarjeve, z nožem v roki. Planil je med fante ter je Cajnka dvakrat zabodel. Sele kri je pomirila fante, da so se razbežali na vse strani, le Cajnko je nevarno ranjen ostal na mestu, od koder so ga reševalci spravili v bolnišnico, dočim so stražniki Majcena našli v stanovanju ter so ga aretirali.

m Ta pa je znal »fuclic«. Med mladino in med delavci v mariborski okolici je »fucljanje« — igra, ki jo drugod imenujejo tudi »mož in cifra«, pri kateri se meče denar v zrak — zelo razširjeno. Nekateri izgube pri fucljanju dosti denarja, kakšen delavec včasih tudi ves svoj zaslužek. S kakšnimi triki pa se pri fucljanju dela, dokazuje posebno zanimiv primer, ki se je obravnaval pred mariborskim okrožnim sodiščem. 19-letni progovni delavec Alojz Kacjan od Svete Marjete na Drav. polju je »fuclic« s 16-letnim Leopoldom Vrečkom za dinarje. Igrala sta za plotom sokolskega telovadišča v Magdalenskem predmestju, dokler ni izgubil Vrečko vsega, kar je imel. — Drugim fantom, ki so igro opazovali, je bilo le sumljivo, da je Vrečko vse izgubil, pa je eden odhitel po stražnika. Na policiji so Kacjana preiskali, pa so našli pri njem dva dinarska novca, ki sta bila posebej preparirana za fucljanje. Po dva dinarska novca sta bila namreč zvarjena skupaj tako, da sta bili na enem novcu na obeh straneh glavi, na drugem pa na obeh straneh številki. Tako je imel potem vedno pri rokah pravi novce, da je lahko pri fucljanju dobival. Kacjan na razpravo ni prišel, pa je bil kljub temu obsojen in sicer na 3 mesece strogega zapora pogojno za dobo 4 let.

Gledališče

Torek, 10. oktobra ob 20: »Verigac. Red A. Sreda, 11. oktobra. Zaprt. (Gostovanje v Celju).

Četrtek, 12. oktobra ob 20: »Neopravičena ura«. Red ??

Celje

c Jutri v mestno gledališče! Narodno gledališče v Mariboru priredi jutri, v sredo, dne 11. oktobra ob 8 zvečer v celjskem mestnem gledališču komedijo v treh dejanjih »Pygmalion«. Neabonenti dobe vstopnice v Slomškovi tiskovni zadrugi. Naj ne bo Celjana, ki bi izostal od te prireditve.

c Cesta Celje-Galicija. Mnogo se je že pisalo o temeljitnem popravilu občinskih cest — zlasti še posebej o cesti, ki veže Galicijo s Celjem, a vse zastoj. Cesta je v tako slabem stanju, da je za promet težko uporabna. Tu je potrebno že res nekaj ukreniti. Toda ne z davki, teh imajo že itak preveč, kakor pravijo kmetje sami, ampak s skupnim delom. Tudi okrajni mestni odbor je obljubil pomoč, če se bi delo začelo.

c S peči je padla v Kamenicah pri Braslovčah 72 letna posestnica Rozman Marija in si zlomila desno roko.

c Vroča ženska kri. Na Donački gori pri Rogatcu je prišlo v prepiru med 44 letno Mikulič Marijo in neko drugo žensko do pretepa. Ženski sta se kar močno spoprijeli, tako da je Mikuličeva dobila s kolom hudo poškodbo po glavi. Pripeljali so jo v celjsko bolnišnico.

c Obračunavanje pri kožuhanju. Zadnja 2 tedna se vedno bolj pogosto ponavljajo pretepi, ki nastanejo pri kožuhanju koruze. Letos so mnogokje nakuhali precej žganja in tudi jabolčnika, in tako pride med fanti, ki prav radi prihajajo na kožuhanje, v vinjenosti do preprirov in pretepuv. V Trobnem dolu pri Laškem je Zupšnikov hlapec ustrelil s pištolo v trehuh 26 letnega posestniškega sina Rejca Karla. Krogla mu je prestrelila trehuh in se morali Karla takoj prepeljati v celjsko bolnišnico.

c Na Zgornji Hudinji pri Celju je podrl pred hišo nek kolesar 69 letnega Franca Jožefa in mu zlomil ključnico.

c Praznjenje grezničnih jam. V zvezi z nastopom jesenskega vremena bo praznjenje grezničnih jam na področju celjske mestne občine od 8. oktobra dalje v času od 4 zjutraj do 12 opoldne in sicer od 4 v notranjem delu mesta, od 8 do 12 pa v okolici. Hišni lastniki se opozarjajo na navedeno spremembo in na pravočasno prijavo za izpraznitev greznic.

Nadeti film iz onasnega življenja pilotov — vitezov zraka!

Ljubezen na prvi pogled, romantika havajskih otokov, življenje osvajačevalcev nebeških višav, veselje in zabavni trenutki iz življenja avijatarjev, ki v najtežjem položaju ne izgube glave in poguma!

HONOLULU

Danes premiera!

KINO UNION

Telefon 22-21

KULTURNI OBZORNIK

Dvajsetletnica mariborskega gledališča

Pred dvajsetimi leti se je z odra nekdanjega nemškega gledališča v Mariboru prvič oglasila slovenska beseda. Ob nepopisnem navdušenju je tedaj začelo svoje delovanje Slovensko narodno gledališče in letos je v dne 30. sept. do 3. okt. slavilo svojo dvajsetletnico. Začelo je svoje delovanje s slovensko narodno dramo o Tugomerju, kjer so v prekratnih dni zadonele odlične besede Jurčiča-Levstika: »Trd bodi, neizprosni, mož jeklen, kadar braniš je časti in pravde narodu in jeziku svojemu.« V proslavo dvajsetletnice svojega dela pa je mariborsko gledališče pridelilo troje gledaliških predstav, in to vse slovenskih avtorjev, kar je dalo jubileju močan narodni, umetniški in gledališki poudarek.

Za proslavo je gledališče posrečeno izbralo troje slovenskih del. Da so bila za ta teden izbrana samo slovenska dela, je dalo jubileju narodno in slovensko obeležje, poudarek, ki je prav tu na severni straži vedno in ob vsakem času potreben in umesten. Gledališče je uprizorilo 30. oktobra Cankarjevega Hlapca Jerneja v priredbi Milana Skrbinška, 1. oktobra Finžgarjevo ljudsko zgodbo Verigo in 3. oktobra Celjske grofe, Kreflovo dramo iz življenja srednjeveških fevdalcev, katerim so takanilni naši predniki. Skrbinškova priredba se tesno drži Cankarjevega besedila, kateremu ni dodana nobena ne-Cankarjeva beseda. Mogoča pesem o iskanju človeške pravice, ki ga posebej hlapec Jernej, je v teh deveterih slikah Skrbinškovih ostala zvesta svojem izvirniku, je le novela, prenesena na oder. V časih, kot jih doživljamo, in mogoče še posebno v kraju, kjer to gledališče deluje, je uprizoritev Jernejevega simboličnega iskanja pravice dala simbol sploh slovenskega neprestanega in trdoživnega boja za pravdo. Pravda hlapca Jerneja še teče. Uprizoritve je hotela pokazati, da ni umrlo nasilje, še manj pa je umrla trodružna zahteva po naši socialni in narodni pravici. Finžgarjeva Veriga je pokazala naš kmečki svet, prepoln s krščansko mislijo enakosti in ljubezni, ki pa jo je mogoče le z bojem uveljaviti v lastnih središčih in v našem občestvu. S Finžgarjem je gledališče pokazalo na naš najštevilnejši sloj, na temelj slovenskega narodnega življenja. Vas, kot jo kaže Finžgar, je res živela pred tridesetimi in več leti in dandanes one mirnosti in zakonitosti ni več. Toda za nas je vas še vedno živ in neusahljiv vir narodnega zdravlja. Tretja drama, Celjski grofje, je podala izsek iz naše preteklosti, toda ne več kot ob prekratni sliki romantične in legendarne preteklosti za narodno budilniški namen, temveč socialistično podprtano podoba časa, ko se je srednji vek prelomil v novi. Tudi tu je slovenski narodni problem postavljen na socialno podlago. Zdi se sicer, da se spor vodi med fevdalci in deloma še meščani, toda iz vsega ostro izstopa vprašanje, kje je človek iz ljudstva, saj že bje s pestmi na vrata naš kmet in preklinjaljoč grofe terja svojo pravico. Tako so tri drame, ki jih je mariborsko gledališče uprizorilo za svojo dvajsetletnico, imele jasen program in miselno enotno usmerjenost. Z izborom samih domačih del je pokazalo našo neodvisnost od tujih slovestev, ki jo radi močje pod noge zlasti ljudje ob meji, ter z miselno enotnostjo poudarilo slovenski boj za pravdo hlapca Jerneja, našega naroda.

Hlapec Jernej — pred premiero je govoril k jubileju predsednik mariborskega Umetniškega kluba dr. M. Snuderl — je bil za igralski zbor, vsaj pri prvi predstavi, nekako težak. Zdi se, da idealist in simbolist Cankar ne odgovarja njihovemu načinu igranja, ki je realističen. Simbolična visoka pesem o Jernejevi pravici je postala preveč realistična vaska zgodba in se kot taka odmaknila Cankarju. V tem oziru je tudi inscenacija bila v nekem nasprotju z igro. Da se igralci sami dobro ne počutijo ob visokem besedju pesnika Cankarja, se je pokazalo večkrat, ko so padli iz

realističnega igranja v narejen patos, ki zato ni mogel biti pristen, kot da bi čutili, kako je duh C. besede drugačen od njihovega zdajanja. V splošnem je bila igra kot celota še neenotna. Mestoma se je visoka beseda Cankarjeva približala realistični govorici vasi in izgubila blek pesmi. V posameznih prizorih pa se je igra strnila s pisateljem v popolno celoto. Glavno težo je v igri nosil Pavle Kovič kot Jernej, kateremu se je pridružil v epizodnih vlogah ves igralski zbor.

Realistični način podajanja, ki je mariborskemu igralskemu zboru najbližji in najbolj svojski, je žel svoj uspeh v Finžgarjevi realistični ljudski zgodbi Verigi. Tu so režiser in igralci združili svoje prizadevanje s pisateljevim delom in dali uspešno uprizoritev. Morda je bil tempo igre včasih za spoznanje prehitel in govorica mestoma prehrupna, v vsem ostalem pa je igra doživela svoj najboljši uspeh. Oba sprta soseda, dvojce različnih postav, sta izoblikovala Edo Grom in Danilo Gorinšek. (Temu maska ni bila primerana, ker ni bila naša, posebej ne gorenjska.) Zakrajškova kot Markova žena je bila kmečka žena, resnična in kretljiva in besedi, prav tako Starčeva kot Mejačeva, kolikor je mogla v kratkem nastopu pokazati trdno postavo. Izdelan je bil Rasbergerjev oče Primož. Rasbergerjeva, Kraljica in Nakrst so postavili mlade ljudi, žive in resnične, odgovarjajoče pisateljevi zamisli in pokrajinski značaju igre. Komičnost je prinesel v igro Košičev bajtar Drnolec, odličen v gesti in govoru, le bati se je, da ne bi kdaj zašel v klovnsvo. Košta je dal trdno in zanesljivo podobo kmeta Tomažina in Blažev Boltežar je po svoje poudaril snubačvo okorno smešnost. Igra je bila ubrana. Posebej moram pohvaliti še jezik, ki je pogosto zadel prav gorenjsko barvo, vedno pa bil pristno kmečka govorica.

Celjski grofje so bili kot dramsko delo in kot uprizoritev od treh uprizorjenih del najboljše. Prvič je to drama gledališko izurjenega človeka in dobrega dramatika, drugič so se vsi igralci skladali v lepi enotni igri in tretjič je uprava dala uprizoritvi dosti sijaja in širine. Delo je bilo izdelano v vsaki podrobnosti. Izstopali so iz igre Pavle Kovič kot grof Herman, Vladimir Skrbinšek kot Pravač in Elvira Kraljica kot Veronika, vsi zaradi nepatetične igre, ki je bila pristna in preprosto človeška; kajti v zgodovinski igri z zunanjim junastvom in visokimi besedami prerad pade igralec v pozerstvo, čemur so se vsi izognili. Vsi trije so dali odlične ustvaritve. Malce teatralne poze je bilo samo v Blaževem Ulriku. (A kako neprijetno je stalno pisateljevo poudarjanje spolnosti!) Drugače so bili — prav odgovarjajoče pisateljevemu realističnemu slikanju — vsi v prvi vrsti samo ljudje, naj bodo to štirje meščani iz Celja, ki so vsak izdelali svoj tip (Standeker, Harastovič, Crnobori in Košič), ali dva redovnika, Friderik Eda Groma ali Barbare Eme Starčeve, knez Piccolomini Rada Nakrst, vitez Jošt Danila Gorinška ali sodnik Pavla Rasbergerja. Dobra inscenacija, uspešna maska ter odlična ubrana igra vseh, izmed katerih so se še posebej odražali Veronika, Herman in Pravač, so iz Celjskih grofov ustvarili uspešno uprizoritev, s katero je Maribor pokazal umetniško zrelost svojega gledališča. Vse tri igre je režiral Jože Kovič.

Mariborsko narodno gledališče je s svojimi tremi uprizoritvami v enavestnem tednu dobro zaoralo v novo dvajsetletje. Gledališče je bilo razen pri Finžgarjevi Verigi, ki je sledila takoj za Hlapcem Jernejem v nedeljo, polno, ki je igralce nagradilo s polnim prijetjem. Škoda, da ni uprava v Gledališkem listu med dvanajst strani samih reklam za mariborsko trdnjo, dala vsaj en list tudi svojega teksta, kjer bi se spomnili svojega dela in ob dvajsetletnem jubileju izrabila priliko tudi za lastno reklamo. Smolej Viktor.

Ljubljanska drama: Scribe: »Kozarec vode«

(Premiera 7. oktobra 1939.)

Skoraj dvajset let je že minilo od zadnje uprizoritve te Scribeve veselice v našem gledališču. To je vsekakor doba, po kateri se neko delo, če je tudi sicer zmoglo kljubovati času, iznova lahko postavi na oder, kajti v toliko letih se po navadi dobera izmenja ne le gledališko občinstvo, ampak tudi igralci. Glede dobrih domačih del pa smo celo mnenja, da se morejo ponoviti že po nekaj sezonah.

Eugène Scribe je napisal »Kozarec vode« nekako pred sto leti, vendar je v delu nekaj, zaradi česar se bo najbrž še dolgo ohranilo na oderu. To je pokazala tudi letošnja uprizoritev v našem gledališču. Veselica je sicer v smerečem zastarela ter nam zlasti vsebinsko ne more danes nuditi nič posebnega. Naš okus se je pač zelo spremenil in oddaljil od okusa francoskega meščana iz prve polovice preteklega stoletja, za katerega je Scribe predvsem pisal. Pa tudi umetniško se nam zdi, da bi bilo mogoče avtorju očitati marsikaj, ne samo časovne slogovne poteze, ampak še mnogo bolj pomanjkanje duha, ki ga ne gre zamenjati z duhovitostjo, in pa artizem, ki kljub vsej virtuoznosti ne more zakriti razločka med tehnično spretnostjo pa med ustvarjanjem »iz viharja«. Kljub temu pa moramo priznati, da ima Scribeovo delo, posebno če ga ne sodimo izključno literarno in umetniško, v sebi nekaj, kar ga bo alej ko prej delalo privlačno za gledališče. »Kozarec vode« ima vrednost zlasti kot odreko besedilo in to je poglavitni vzrok, da se je ta veselica dosihmal obdržala na eporedu.

Glede na nastopajoče osebe bi delo lahko prištevali med takomenovane zgodovinske igre. Dejanje se godi v dobi, ko sta si bili Anglija in Francija v nasprotju zaradi španske »dediščine« po smrti Habsburškega Karla II. Dogodki so postavljeni na dvor angleške kraljice Ane, sodobnice sončnega kralja, ki je prikazana kot omahljivo orodje v rokah stranke wighov in torjev, to je prijateljev in nasprotnikov vojne s Francozi, katere predstavljata na eni strani vojvodinja Marlborough, na drugi pa vicomte Bollingbroke. Toda avtorja malo zanimajo zgodovinski dogodki kot taki, ampak mu gre v prvi vrsti za to, da nam na zgled pokaže tisto, kar izveemo že iz podnaslova igre: majhni vzroki — velike posledice. Veselica nam namreč prikazuje, kako je Bollingbroke s pomočjo svojih dveh zaveznikov, male Abigale in praporčaka Mashama, izpodrinil oblastno prvo dvorno damo pri kraljici Ani, vojvodinjo Marlborough, oziroma, kako je »kozarec vode« odločil usodo španske nasledstvene vojne. Iz tega bi utegnili kdo sklepati, da gre za tako imenovano težno igro, morda celo za satiro. Toda značilno za Scribea in s tem tudi za značaj njegovega dela je, da ne pozna tiših ostrih, s katerimi bi obdelal podobno snov na

primer kak Shaw, in da ga vse to zanima nekako tako kakor ljudi, ki razpravljajo o teh stvarih recimo v salonu, brez prave prizadetosti, ki človeka izjiva za in proti. Ta enov je za Scribea prav za prav samo zanimiva anekdota oziroma intriga, če etvar pojmuemo in imenujemo s stališča dramatika. Res da je intriga v dramah lahko več, vendarle pa je Scribeov namen predvsem ta, da nas zabava, in v tem nam je iskati razliko med veselico in resnično komedijo, katere smeh je mnogo več kakor pa samo zabava. Zaradi tega avtor tudi ne vrta v globino človeških značajev, kakor n. pr. Gogolji, ampak ga zanima predvsem napeta intrigaška zgodba kot taka. To pa zna podati na izredno spreten način, zlasti še, ker je tudi mojster v dialogu. Toda pomanjkanje globlje osebnosti, karakteristike, ki je seveda posledica njegovega osnovnega stališča do življenjskih dejstev, povzroča, da so njegove osebe čisto bolj podobne lutkam kakor pa živim ljudem, in to nas predvsem pušča hladne, brž ko mine trenuten smeh nad to ali ono situacijo. Razen tega se nam mnogo tega, kar se je zdelo njegovim sodobnikom morda duhovito, ne zdi več tako, in človek niha med zgodbo, ki je zlasti prvi dve dejanji precej dolgočasna, pa med igro, ki suvereno zmaga nad vsebino.

To veselico je v reeenici mogoče z uspehom uprizoriti edino v emeri in slogu čiste gledališča. To je pravilno domnel tudi režiser prof. Osip Šest, ki je zaradi tega poudaril zlasti igro kot tako, to je figurarno in mimično nastopanje, za katero je enovno ozadje le bolj opora. To se mu je posrečilo v toliki meri, da je bila uprizoritev v gledališkem smislu ena najpopolnejših predstav, kar smo jih kdaj videli na našem oderu. Igra je v najboljši zasedbi pokazala vrednost igranja samega na sebi, ki oseva ne glede na vsebino. Kar zadeva prizorišče, je bilo prostorninsko dobro rešeno, motila pa je teža in temina zastorov, ki se ni prav skladala z lahkostjo nastopov. Premalo je bila vidna tudi sceneka razlika med prvimi štirimi in petim dejanjem.

Pravi užitek je bila igra posameznih igralcev, ki so bili vidno v svojem elementu. Podobno, polno miline in dostojanstva je ustvarila ga. Nablocka kot omahljiva kraljica Ana, ki je bolj ženska kot vladarica Morali bi naštevati posamezne prizore, če bi hoteli označiti vse vrline njenega odličnega nastopa. Poleg nje je osvajala s svojo igro ga. Maria Vera kot vojvodinja Marlborough. Posebej moramo poudariti njen dovršen govor, prav tako pa tudi bogastvo mimičnega izraza, s katerim je upodobila odločnost, osabnost in ironijo te intrigantke. Njenega protitragičnega vicomta Bollingbrokea je z enakom dovršenostjo izoblikoval g. Levor. To je bil lik živahnega, elegantnega in zvitega karierista, ki pa je hkrati veseljak in duhovitež. V njem si du-

Izlet atletov v Delfi

Atene, 5. oktobra 1939

»Vendar en dan brez sprejemov, zakusk itd.« so se tolažili naši lahkoatleti, ko so zjutraj sedeli v avtobus, ki jih je odpeljal v Delfi, oddaljen od Aten okrog 200 km.

Zgodaj je bilo treba vstati, kajti ob 7.30 je odpeljal avto izpred hotela »Aeropol«. Bilo je izredno malo Jugoslovancev. Hvala Bogu — kajti 5 ur vožnje samo na eno stran, to je za atleta preveč. Dovoljenje za izlet so imeli samo atleti, ki šele v nedeljo nastopijo, ostali »bi« morali ostati doma! Kot vedno seveda, tudi tukaj ni šlo brez izjeme. Samo malo več avtoritete v vodstvu, pa bi bilo drugače! Težko pride človek v Grčiji do kakega uspeha brez smole! Avto se je moral malo odahnuti, medtem pa je šofer izmenjal počeno gumo! Kaj kmalu smo zagledali Thebe! Tu je bil prvi odmor, da si lovek malo pogleda, kakšna je narava! Še nekaj takih oddihov, preden je ura pokazala 2 in preden so naše oči zagledale Delfi!

Je res, divno mesto! Leži 1000 m nad morjem in nudi diven pogled na Korintski zaliv in odprto morje. To pa je bila zaenkrat tudi edina stvar, ki smo si jo ogledali, kajti ura je bila že skoraj 3 in treba je bilo nekaj hrane. Bila je obilna, lahko rečem preobilna!

Ker časa ni bilo preveč, je bilo treba kar pohiteti, da si še pred nočjo ogledamo znamenitosti, ki jih je neštevilno. Dobili smo vodnico Hrvatico, ki je skrbela zato, da gotove stvari nismo gledali preveč »debelo«!

Ogledali smo si najprej muzej, ki le malo sliči ljubljanskemu; podobne, predmeti, izkopanine, vsega toliko in takega, da o pisanju ni govorila!

Šli smo v svetišče, kjer se nahajajo »posmrtni ostanki« svečenice Pitije, za katero pravijo, da se je bavila s prerokovanjem. Vidijo se še razpoke, iz katerih je uhal dim, ki je bil tedaj najbolj priljubljen. Iz njega je namreč razbrala določene lastnosti človeka, njegovo bodočnost itd. Tudi v zakladnici »Delphske anfonikije« smo bili povabljeni. Tudi neke ostanke »anphihiatra« smo videli, ki pa so čisto zanimivi! Včasih so se tu vršile razne igre, sedaj žal nič več! Impozanten je tudi pogled na olimpijski Stadion, v katerem so se vršile skoraj vse olimpijade za časa stare Grčije.

Ogledali smo si tudi grobove, ki so prav zanimivi. Nekateri so zasekani čisto v živo skalo, drugi zazidani v zemlji itd.

Kaj kmalu je bila ura 6 in treba je bilo iti. Omenim naj še, da nismo bili sami. Tudi Turki in Romuni so imeli svojo besedo, včasih celo v »pojoči obliki«! Bilo je izredno prijetno, ker pri nas v Sloveniji le redko čujemo zamorske melodije!

Najbolj mirni smo bili seveda mi, ki preveč ljubimo »stremo« in smo zato le poslušali! Jutrišnji, oziroma današnji dan pričakuje mo zopet poziva, da nas popeljejo v hotel »Rio Georges«, kjer je popoldne pripravljena zakuska, zvečer pa seveda večerjal! Žal se jim najbrž ne bo posrečilo, da bi naleteli na kak številan odziv. Bo-jan.

Šport zadnje nedelje

Športni dogodki so bili zadnje nedeljo zopet precej bogati, četudi v Ljubljani razen manj pomembnih nogometnih tekem ni bilo ničesar na programu. Najbolj so nas zanimala zadnje nedeljo finalne borbe v Atenah, kjer so se zaključile 10. balkanske igre. Sicer je bilo že v soboto znano, da več kot drugega mesta ne moremo doseči in da nam ga tudi nioče ne more ogroziti, vendar so bile oči vseh naših športnikov obrnjene v Atene. Pred 80.000 gledalci so zadnji dan nastopali atleti, med katerimi so se najbolj odlikovali Grki, ki so skoraj povsod zasedli prva mesta. Tudi naši atleti so dosegali boljše rezultate kakor v soboto. V naslednjem prinašamo uspehe v posameznih disciplinah.

Tek na 110 m čez zapreke: 1. Mantikas (G) 15.6; 2. Skiadas (G) 15.9; 3. Hanžekovič (Jugosl.) 16.4; 4. Erlih (J) 16.5.

Met diska v helenskem slogu: 1. Syllas (G) 39.22; 2. Floros (G) 38.88; 3. Kovačević (J) 35.83; 4. Aras (Turčija).

Tek na 400 m: 1. Geren (T) 50.8; 2. Stratakos (G) 51; 3. Karadzorgu (G) 51.6; 4. Marković (J) 51.7; naš drugi zastopnik Despot se ni plasiral. Triskok: 1. Kalamioitis (G) 14.14; 2. Kalistra (R) 14.08; 3. Marinakis (G) 13.80; 4. Abdul Ahma 13.71. V tej disciplini sta oba naša zastopnika Lazarevič in Jovanovič popolnoma odpovedala.

Met kopja: 1. Markušić (J) 63.23 (nov jugoslovanski rekord); 2. Paras (G) 60.86; 3. Mausar (J) 60.81; 4. Mauhalas (G) 59.01. V tej točki je Jugoslavija zabeležila zelo lepo zmago. Odlično se je držal tudi novinec Mauser. Njegov met 60.51 je presenetil vse. Mauserjev uspeh je tem večji, ker je še junior in sme metati seniorsko kopje samo z zdravniškim dovoljenjem.

Tek na 1500 metrov: 1. Belkopolos (G) 4:06.6; 2. Košir (J) 4:06.8; 3. Mašut (T) 4:07; 4. Maura Opostolos (G) 4:11. Izborno se je boril naš Košir,

ševna gibčnost in uglajenost zunanjih kretanj podajata roke in prav to ekladnost je upodobil Levor na najprepričljivejši način. Tem trem osrednjim postavam se pridružujeta še dve osebi, ki prav tako odločujoče sodelujeta v tej igri slučajev in intrig. To sta oba varovanca in hkrati zaveznika Bollingbrokea, praporščak Masham in Abigaila, sorodnica vojvodinje. Prvega je igral g. Jan, ki je združil v tem liku mladeniško odločnost in zanos ter mu dal zlasti mnogo zunanega bleka. Abigaila gđ. Levarjeve je bila prav prepričevalna podoba mlade, zdaj vedre zdaj prestrašene mladenke, ki je postala iz prodajalke draguljev dvorna dama. Vendarle pa me moti v njenem nastopu to, da nekam preveč nadzira lastno igro, ki tako še ni prav umetniško sproščena. Omeniti moramo tudi poslanca Ludovika XIV. g. Brezigarja in kraljičnega komornika g. Presetnika, ki sta prav dobro sodila v okvir celotne igre. Kraljičino spremstvo je bilo ekrceno na minimum, kar je bilo celotnemu vtisu predstave nedvomno le v prid.

Ob tej uprizoritvi, ki pomeni igralsko nemajhen uspeh, pa se nam vsiljuje vprašanje: ali čisto gledališče ali gledališče, ki bo tudi sociološko pomembno. Kljub temu, da nas igra sama po sebi lahko estetsko zadovolji, si elej ko prej želimo tudi tehne vsebine. »Kozarec vode« gotovo ni delo, ki bi mu mogli očitati kaj hujšega nego lar-pulartizem. Vendarle mora naše prizadevanje stremiti po novi dobi, po čim večji ekladnosti gledališča z življenjem in njegovo problematiko.

France Vodnik.

ŠPORT

ki je vodil vse do 1300 m. Prehitel ga je Grk Velkopulos in ga pustil zadaj za 7—8 m. Toda Košir je stisnil, ker je videl, da Gorška ni. Prišel je Košir v cilj samo za širino prsi za prvim Grkom. Košir je bil za svoj uspeh nagraden od 80.000 gledalcev kakor nihče drugi. Goršek ni v formi in je zato klonil.

Škok s palico: 1. Tanos (G) 392; 2. Traulos (G) 380; 3. Buhibis (T) 360.

Štafeta 4 × 100 m: 1. Jugoslavija (Stefanovič, Jovanovič, Radonjič, Kling) 43.8; 2. Romunija 43.9; 3. Grčija 44.5; Turčija 46.6.

Maratonski tek: 1. Kiriades (G) 2:52.7; 2. Ragazos (G) 2:59; 3. Gal (R) 3:03.21; 4. Ali (T) 3:18.11; 5. Krajcar (J) 3:30. Več tekmovalcev je zaradi silovite vročine odstopilo. Končno stanje točk je: Grčija 112, Jugoslavija 60, Romunija in Turčija pa po 34 točk.

Danes je bil zaključen tudi atletski kongres balkanskih držav. Soglasno je bil izvoljen nov odbor pod predsedstvom Grka Rinopulosa. Za podpredsednika pa je bil izbran turški delegat, ker bodo prihodnje leto igre v Ankari (Turčija). Dalje je bilo sklenjeno, da bo organizirala balkanske igre v l. 1941. Romunija. Na zasedanju je bil sprožen tudi predlog, da se balkanske igre razširijo še na discipline pletanja, veslanja in jezdnega športa. Glede udeležbe žensk na prihodnjih balkanskih igrah je bilo sklenjeno, da bodo ženske balkanske igre le v tem primeru, če bodo tri države prijavile atletinje.

Nogomet v slovensko-hrvatski ligi

Concordija : Ljubljana 5:1 (3:1).

Hašk : Slavija (O) 3:1.

Sašk (Sarajevo) : Bačka (Subotica) 2:1 (0:0).

Gradjanski (Zagreb) : Slavija (V) 6:1 (3:1).

Hajduk : Split 5:1 (3:1).

Tabela slovensko-hrvaške lige:

1. Gradjanski	7	6	1	0	29 : 2	13
2. Hašk	7	6	0	1	21 : 9	12
3. Sašk	7	4	2	1	13 : 10	10
4. Hajduk	7	4	1	2	19 : 10	9
5. Concordija	7	3	1	3	16 : 16	7
6. Slavija-Osijek	7	2	2	3	14 : 22	6
7. Slavija	7	1	2	4	13 : 25	4
8. Bačka	7	2	0	5	11 : 23	4
9. Split	7	1	1	5	6 : 15	3
10. Slavija Var.	7	0	2	4	5 : 15	2

Tekme v srbski ligi

BSK : Jedinstvo 6:1 (3:1).

Bask : Jugoslavija 2:2 (0:2).

Zemun : Vojvodina (Novi Sad) 2:2 (1:1).

Bata (Borovo) : Gradjanski (Sk.) 2:1 (0:1).

Tabela srbske lige izgleda sedaj takole:

1. Jugoslavija	4	3	1	0	10 : 7	7
2. Slavija (S)	4	3	0	1	13 : 4	6
3. BSK	4	3	0	1	16 : 6	6
4. Bata	4	2	1	1	9 : 5	5
5. Jedinstvo	4	2	1	1	9 : 8	5
6. Gradjanski (S)	4	2	0	2	8 : 10	4
7. Zak	4	1	0	3	10 : 12	2
8. Vojvodina	4	0	2	2	7 : 13	2
9. Bask	4	0	2	2	3 : 7	2
10. Zemun	4	0	1	3	8 : 20	1

Prvenstvo LNP

Svoboda : Reka 1:1 (1:0).

Mars : Jadran 3:1 ((0:0)).

Bratstvo : Kranj 3:2.

Drugi razred:

Moste : Slavija 3:1.

Mladika : Grafika 2:0.

Korotan : Adria 3:0 (par forfait).

Čakovečki SK : ISSK Maribor 2:1.

Pred dirko na Večni poti

Naši dirkači se mrzlično pripravljajo za nedeljsko dirko, ki bo kot zadnja prireditev v letošnji sezoni postala slika vsega, kar se je v letošnjem letu doseglo na motociklističnem prprišču. Da bo borba nad vse napeta, kaže dejstvo, da se je doslej prijavila vsa elita dirkačev.

Zadnji dan prijave je še 10. oktober, zato vabi motoosekcija Avtomobilskega kluba vse zainteresirane dirkače, ki se še niso prijavili, da to šimprej store. Brez predhodne prijave se ne bo nikomur dovolilo startati.

Ženski atletski dvoboj Zagreb—Belgrad 37:34

V nedeljo se je vršil v Belgradu ženski atletski dvoboj med Zagrebčanin in Belgradčanin, v katerem so zmagale Zagrebčanke z rezultatom 37:34. Podrobne rezultate tega tekmovanja prinesemo jutri.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Lahkoatletski sodniki SK Planine! V nedeljo, dne 15. oktobra t. l., se vrši na Stadionu žensko lahkoatletsko tekmovanje, pri katerem sodelujejo atletinje iz Ljubljane, Zagreba in drugih krajev. Pričetek je dopoldne ob 9.30. Vsi sodniki SK Planine se pozivajo, da gotovo sodelujejo pri tem mitingu.

Občinske zadeve na Pobrežju in v Studencih pri Mariboru

Maribor, 9. oktobra.

V soboto zvečer je bila na Tezmem seja po-breškega občinskega odbora. Seji sta prisostvovala tudi že oba nova občinska odbornika gg. Ivan Mikl iz Dolgoš in Ivan Božič iz Pobrežja. Na seji je g. župan Karol Stržinar poročal o tekočih občinskih poslih, med drugim o občinskih cestnih delih. Popravljen je bila Masarykova ulica, sedaj so v teku dela za regulacijo Sokolske ulice po vidikih mestnega regulacijskega načrta. Ta cesta bo razširjena na 15-metrsko cesto. Pripravlja se regulacija Maistrove ulice na Tezmem, glede katere občinski odbor apelira na posestnike vrtov pred hišami, da te svoje vrtove občini brezplačno odstopijo. Cesto je namreč treba razširiti, ker je kot dovozna cesta od ptujske državne ceste k postajališču preozka. To delo se bo izvršilo v etapah, ker občina ne zmora naenkrat potrebnih sredstev. V teku je tudi preureditev Vodnikovih ulic na Tezmem, za katero je mestna občina brezplačno odstopila potrebno zemljišče. Glavna točka občinske seje je bila razprava o odpravi zemljišča radijski postaji v Ljubljani za postavitev relejne postaje v Mariboru. Sklenjeno je bilo, da občina da relejni postaji svojo gramoznico pod pogojem, da ji postaja oskrbi enako velik kos zemljišča, ki pa mora ležati na teritoriji pobreške občine. Na seji je bil izvoljen odbor za obrambo pred napadi iz zraka in odbor za pobiranje draginje. Ob koncu seje se je razvila živahna debata o zahtevi, da se Tezno odcepi od velike pobreške

občine, kar se je predlagalo že pred dvema letoma.

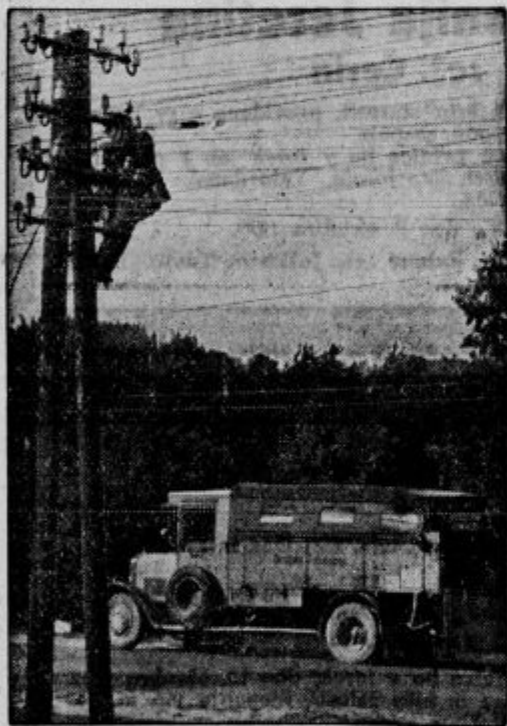
Občinska seja v Studencih

Tudi občinski odbor občine Studenci je imel te dni svojo sejo. Vodstvo občine je podalo pregled javnih del, ki so se v teku leta izvršila ter se sedaj dokončujejo. Popravljen in pogramoznjen so vse občinske ceste, urejeno je igrišče na Poljanah, razširila se je električna razsvetljava v atraskih ulicah, prenovila se je občinska hiša v Smoletovi ulici in napravljen je nov most čez radvanjski potok. Sedaj je v teku akcija za elektrifikacijo področja med Studenci in Pekrami. O mreže bo ojačalo mestno električno podjetje mariborsko, ki bo postavilo na svoje stroške transformator. Za priključek se bo zaračunala posebna taksa in sicer za pritične hiše 750 din, za enonadstropne 1000 din in za večnadstropne pa 2000 din. Ta denar se bo naložil v fond za izpolnitev občinskega električnega omrežja. Obširno se je razpravljalo tudi o prenapolnjenosti studenške šole, v katero zahajajo tudi otroci s področja limbuške občine. Dalje so razpravljali o prispevku, ki ga mora plačevati občina za šolanje otrok v mestnih meštanskih šolah. Sestavili so odbor za zaščito pred napadom iz zraka ter bo občina vnesla v prihodnji proračun v ta namen 40.000 dinarjev. Končno je odbor odobril otvoritev treh novih gostiln na Poljanah ter prenos četrtice gostilne v novo hišo poleg Broda.

Huda prometna nesreča v Limbušu

Maribor, 9. oktobra.

Danes ob pol 12 se je pripetila v Limbušu, na tako zvanem limbuškem drevoredu, huda prometna nesreča, katere žrtev je bil 60 letni tesar Anton Šauperl iz Limbuša. Šauperl je šel po cesti in se hotel umakniti tovrstnemu avtomobilu, last vlepeseznika Gavčnika s Fale, katerega je upravljal prevoznik Dolenc iz Maribora, ki je vozil iz Maribora. Pri tem pa Šauperl ni opazil osebnega avtomobila, last trgovca Andreja Oseta iz Maribora, katerega je upravljal trgovski pomočnik Niko Urbanc, ki je vozil v smeri iz Limbuša. Šauperl se je znašel pod osebnim avtomobilom, ki ga je vlekli še kakšnih 5 m za seboj. Dobil je zelo hude poškodbe po vsem telesu. Ima zlomljeni obe nogi v gležnju in poškodovan lobanjo. Poklicani reševalci so težko ranjenega Šauperla prepeljali v mariborsko bolnišnico. Njegovo stanje je zelo nevarno.

Na Poljskem popravljajo brzojavne in telefonske zveze

Napad pri Sv. Joštu fingiran

Kranj, 9. oktobra.

Prejšnji teden smo poročali o roparskem napadu pri Sv. Joštu nad Kranjem na Jožeta Rotarja, mizararskega pomočnika iz Zgornje Besnice. Pri zaslišanju je napadenec izjavil, da je bil napaden od neznane napadalci, ki je hotel od Rotarja izsiliti denar in mu je grozil s samokresom. Pri napadu je dobil nevarno rano na čelo in je bil odpeljan v ljubljansko bolnišnico. Pri ponovnem zasliševanju pa se je izkazalo, da Rotar sploh ni bil napaden in da tudi ni mogel dobiti takrat rane na čelo. Po izjavi prič, ki so bile zaslišane in po njegovih lastnih protislovjih, je bil ves napad fingiran.

Odlikovani nemški letalci

Kranj

Sestanek ZZZD. V nedeljo, 8. t. m. je bil zelo dobro obiskan sestanek ZZZD. Na sestanku sta govorila dr. Jože Herfort in zastopnik centralne Boris Luzer. Kakor smo zvedeli, se bodo ustanovili zdravstveni sveti, ki bodo velikega pomena za naše delavstvo.

Občni zbor okrožja FO. V nedeljo je imelo okrožje FO svoj redni občni zbor, na katerega so prišli skoraj vsi zastopniki FO kranjskega okrožja. Pri volitvah je bil izvoljen skoraj ves stari odbor.

Poskusen vlom v rožnensko cerkev. Neznani vlomilec je skušal vlomiti skozi okno v rožnensko cerkev. Ubil je šipo in plezal v notranjost. Pri delu pa ga je opazila iz sosedne hiše služkinja, ki je poklicala nekaj fantov, ki so vlomilec ujeli in poklicali policijo. Vlomilec je neki brezposelni iz Hrvaške.

V križ na Storišču udarila strela. Kranjski turisti, ki so bili v nedeljo na vrhu Storišča, so opazili, da leži evharistični križ ožgan na tleh. Med hudo nevihto, ki je divjala prejšnji teden po planini, je strela podrla križ in ga skoraj uničila. Naši vrli planinci so sklenili, da bodo čimprej postavili nov križ in sicer še večjega in bolj veličastnega.

Iz Julijske Krajine

Kobarid. Asfaltiranje državne ceste do Bovca je končano. Samo okrog dva kilometra ceste iz Kobarida proti Trnovemu še nista modernizirana, ker še vedno ni končno določeno, kam in kako bo zaradi nameravane električne centrale treba cesto preložiti. Pripravljalna dela za elektrarno sedaj tudi počivajo. Nadaljujejo se pa dela pri »ribniku« na »konjskem britofcu. Stavba, ki bo prav lepa in moderna, se že končuje.

Sebrelje. Pri nas smo imeli izredno slovesnost: blagoslovili smo nove orgle v župni cerkvi. Blagoslovili jih je naš domačin gosp. Ivan Rejec, župnik v Opatjem selu, ki je imel tudi slovesno sv. mašo, pri kateri je govoril g. I. Petrič, kaplan v Cerknem, o pomenu orgel pri cerkvenih slovesnostih. Mogočno in ubrano je pel domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom g. organista I. Zupanja. Petje je spremljal na novih orglah domači gosp. župnik. Polna cerkev, katero so fantje in dekleta za to svečano priliko okusno ovenčali, se je veselila lepega petja in je občudovala nove orgle. Največja zasluga, da smo dobili orgle, gre gospodu župniku Podobniku. Odkar je prišel pred dva letoma k nam kot novomastnik, se neumorno trudi, da bi olupil našo župno cerkev. Najprej jo je dal po mojstru Peternelju iz Cerkna čedno prebarvati in prepleškati. Potem je preuredil cerkveni kor in napravil nov tlak. Sedaj nam je oskrbel še nove orgle. Res! Pri vseh teh delih se požrtvovalno pomagali vsi župljani, eni z živo močjo, drugi z denarjem, ter tako dokazali, kako so vneti za lepoto hiše božje; zamislil in vodil je pa vsa ta opravila g. župnik, za kar smo mu res iskreno hvaležni. Orgle so delo tvrdke Voliček in Sin v Gorici in so po izjavi strokovnjakov solidno, odlično delo.

37. predavanj. Pokrajinsko kmetijsko nadzorstvo v Gorici prireja v času od 1. do 22. oktobra po raznih vseh na deželi 37 propagandnih predavanj za napredek kmetijstva. Zborovanja so na Vipavskem, v Brdih, na Krasu in v Furlaniji. Če se bodo govorniki in poslušalci dobro razumeli, bo uspeh tem lepši.

»Troški kotiček«

SLON SAMBO

(81) Fanta sta vso noč sladko spala. Drugo jutro sta morala pripovedovati o svojem doživljaju. Kača je bila jako pametna in je rekla: »Ladjo vidim prihajati. Naj si eden sleče srajco, da bom mogla dati znamenje!« Čez nekaj hipov sta bila na skali in sta mahala ladji.

(82) »Čoln spuščajo v vodo,« je veselo zavpil Filip, dolgi Jan pa je radostno poskočil... »Dobra kača, kako lepo si nama pomagala,« je rekel Filip, a ta je odvrnila: »Vesta, človeška otroka, to pa zato, ker znata po živalsko govoriti. O, sicer bi pa ne bila tako prijazna z vama!« Čoln je bil že skoraj na bregu.

Poveljstvo v vojni

V starih časih ni bil vojakovodja samo vodja svoje armade, marveč je moral biti tudi v bitkah najodličnejši in prvi. Primoran je bil, da je zares šel na čelo svojih vojakov, da jih je resnično sam vodil. Aleksander Veliki, na primer, ni bil samo slaven vojakovodja, marveč tudi hraber vojak. Leto moremo reči o Juliju Cezarju, ali Gustavu Adolfu, ki je l. 1632 v bitki pri Lützen padel v vrstah svojih čet.

V starih časih, ko so bile armade še majhne, so vojaki osebno poznali svoje vojakovodje. Vojakovodja je živel med njimi in je naravnost vplival nanje. Zgodovina pozna mnogo hrabrih vojakovodij, ki so bili z vojniki skupaj v vseh prilikah, ki so trpeli z njimi in prestajali vse težkote kot navadni vojaki. (Spominjamo se pri tem iz nove dobe zlasti kralja Petra I., ki je bil z vojniki kakor navaden vojak.)

V poznejših časih, ko so bile armade in bojišča zmeraj večje, je vojakovodja na splošno vodil vojno in je le v najodličnejših trenutkih osebno posegel vmes, n. pr. nadvojvoda Karel v bitki pri Aspernu, ko je sam prijel za zastavo pehotnega polka in je odvedel čete na napad.

Friderik II. in Napoleon sta vodila bitke le še z daljnogledom e kakega grčka in sta se osebno le v skrajnosti udeležila bitke. Tako, n. pr., Napoleon na mostu pri Arcole.

Premoženje brez lastnika

Usoda skritih zakladov

Skoraj v vseh državah je v bankah naloženo kako premoženje, ki se lastniki ne zmenijo zanje. Kakor poročajo v rimskem uradnem listu, je v Italiji 27 milijonov lir naloženih, ne da bi se kdo zmenil zanje. Devet vlog je po 1 milijon; 9 po pol milijona; 91 po 100.000; 24 po 50.000 lir itd. Država ima zaradi obresti mnogo dobička od teh vlog.

Vloga morilca.

Bruseljska Narodna banka ima že od l. 1914 vpisano vlogo, ki je še povsem nedotaknjena. Nekdanji lastnik, neki trgovec, je baje izginil, in njegovo premoženje obsega z obrestmi vred že poldrug milijon frankov. Krog te vloge se pleče romantična zgodba: Svoj čas se je bil trgovec strastno zagledal v neko poročeno ženo in čez nekaj časa so našli njenega moža ustreljenega. Žena, ki so jo bili obdolžili umora, je neznano kam izginila. Trgovca je policija strogo zasliševala, vendar ni mogla trgovca obsoditi. Čez nekaj dni je trgovec odpotoval in se ni nikoli več vrnil. Baje se je v

inozemstvu sešel z morilko, a premoženja se ne upa dvigniti, da ne bi policije opozoril nase.

Poročno darilo Bolivijca.

Tudi neko drugo premoženje, ki je naloženo v Švici, je v zvezi z žaloigro. Pri nekem notarju je ekrinica z dragocenimi dragulji in precejšen zavitek vrednostnih papirjev. To je baje darilo nekega Bolivijca neki švicarski igralci. A še pred poroko so Bolivijca nujno poklicali v domovino, igralca pa je bila na potovanju. Bolivijec je dragulje in papirje spravil pri notarju, rekoč, da se kmalu povrne. Če bi v določenem času le ne mogel priti, naj notar izroči poročno darilo igralci in ta naj mu obljubi, da bo prišla v Bolivijo in se ondi poročila z njim. Ker je takrat izbruhnila svetovna vojna, je moral Bolivijec ostati doma, igralca je nenadoma dobila pljučnico in je umrla. Zeninuo so sporočili njeno smrt, a sporočilo je prišlo nazaj e pripombo, da »adresata ni mogoče najti«. Odtlej pa je vse tiisto bogastvo še zmeraj pri notarju

Paganinijev grob najden?

Po vesteh ameriških listov so baje na otoku Saint Fereol, ki spada k otočju Lerin blizu Cannaea, odkrili grob slavnega violinskega virtuozca Paganinija, ki je umrl 27. maja 1840 v Nici.

Ker se je Paganini večkrat v življenju javno ponašal s svojo nevero in pa, ker je zatrjeval, da je e hudičem v zvezi, ni smel biti pokopano v grobu. Njegovo truplo so položili v grob blizu Villefranchea, na zemljišču nekega njegovega prijatelja.

Kakor vedo povedati nekatera poročila, pa so baje kaeneje Paganinijevo truplo prepeljali v Italijo in ga s papeževim dovoljenjem pokopali v povečeno zemljo. Kaj bolj določnega pa o tem ni nihče nikdar zvedel, in grob najslavnjšega mojstra violine je ostal svetlo neznan.

Le to je bilo znano, da groba ni več na posestvu pri Villefrancheu. Francoški pisatelj Guy de Maupassant je zapustil opis Paganinijevega nagrobnika, ki so ga baje evoj čas postavili. Ta opis pa se povsem strinja z nagrobnikom, ki so ga zdaj našli na otoku Saint Fereol.

Listine o Dostojevskem

V zgodovinskem arhivu v Moskvi so nedavno našli veliko listin, ki so v zvezi z zborovanjem ruskega plemstva l. 1849. To zborovanje se je babilo e tem, da naj pisatelj Fedor Mihajlovič Dostojevskij izgubi svoj plemiški naslov. Obdolžili so ga namreč, da je bil član nihilistične skupine.

Med listinami je tudi prošnja moskovskega mestnega načelnika notranjemu ministretvu, ki je bila napisana po smrti Dostojevskega. V prošnji je izražena želja, da bi bilo rajnemu pisatelju treba postaviti spomenik. Ta prošnja je bila zavrnjena z utemeljitvijo, čes, da bi postavitev spomenika človeku, ki je izstopil iz pravoslavne cerkve, pohujljivo vplivalo na mladinu.

Kolera na japonskih ladjah

Iz mesta Kobe poročajo:

Na japonskih parnikih »Haruna Maru« in »Katori Maru« so dobili šest ljudi z bacili kolere, naker so odredili karanteno za vse polnike, ki se pripeljejo iz Sanghaja v Hongkong. Policija se trudi, da bi vse tiste, ki so se pripeljali z obema parnikoma, izsledili in jih izročili zdravniški preiskav.

Oderuhi v Belgiji strogo kaznovani

Iz Bruslja poročajo: Belgijske oblasti se hudo borijo zoper oderuštvo e stvarmi, ki so potrebni za vsakdanje preživljanje. V Lüttichu je policija zasegla zaloge soli in sladkorja, ki jih je hotel trgovec po oderuških cenah prodajati. Trgovca so prijeli, njegove zaloge pa je policija sama razprodala. V Mont-sur-Marchienne je policija zasegla zaloge usnja, ki niso bile javljene javni kontroli. V Dinantu so nekega oderuškega prodajalca soli obsodili v visoko denarno globo. Zdej je vlada določila enotne cene za živila in kolonialno blago

Svatba na meji dveh držav

Iz Bruslja poročajo:

V čudnih okoliščinah, kakršne se dogajajo esmo v vojni dobi, so blizu francosko-belgijske meje, v bližini Tourcoinga, obhajali svatbo. 21-letni ženin Delespeaux, spada k francoski letalski četi, 20 letna nevesta Catoin pa je Belgijka. Svatba se je vršila vprčo orožnikov in carnikov med dvema mejnikoma. Potem je smela mlada gospa, ki je postala po poroki Francozinja, iti čez mejo v Francijo, da bo bivala pri svojem soprogu.

Dunajski mednarodni jesenski velesejem

se bo vršil od 15. do 22. odnosno 23. oktobra 1939.

Jugoslovanski obiskovalci dobijo brezplačen vizum za Nemčijo proti izkazu sejemske legitimacije.
Znaten popust na železnicah.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; šentovanijski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolijska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Samostojna kuharica
in gospodinja, želi službo v boljši manjši družini, najraje pa v župnišču. — Naslov v podružni. »Slovenca« v Celju.

Mlada natakarica

servirka, dobra računarica, z gostilniško prakso, išče službo. Ponudbe v upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Govori slovensko in nemško« 1422.

Vajenci

Fant
v 17. letu išče dobrega mehanikarskega mojstra, pri katerem bi se izučil za soferja in mehanika, najraje v mestu Ljubljani. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Zvest« št. 16.240. (v)

15 let stara deklica

s 4. razr. meščanske šole in dobro krščansko vzgojo, se želi izučiti v kakem dobrem modnem salonu za šiviljo. V poštev pride tudi kak druga praktična obrt. Naslov v upravi »Slovenca« pod 16041.

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Službo dobe

Hlapca h konjem
tako sprejem. Tržaška cesta 2. (b)

Dva mizararska pomočnika

za furnirano pohištvo takoj sprejme Krže, mizarstvo, Vrhnika. (b)

Krojaški pomočnik

vešč moškega in damskega dela se takoj sprejme pri Gorčar, Sv. Petra c.

Prodajalko

išče trgovina meš. blaga na deželi. Ponudbe z navedbo dosegljivosti služb v upravo »Slovenca« pod »Stajarsko« 16.152. (b)

Moškega

poštenega, zgovornega, neozjenjenega, vojašine prostega, treznega, sprejem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Z dežele« 16.254. (b)

Trgovski pomočnik

vojašine prost, zdrav in močan, z dobrim spričevalom, po možnosti s šoferskim izpitom. — dobi službo v večji trgovini z mešaním blagom. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Gorenjsko« 16.239. b

Obrt

Mreže za postelje
najceneje pri Andlovicu, Komenskega ulica 34. 1

Kupimo

Suhe gobe
nudite takoj povzročeno z navedbo količine trdki Artur Nachbar, Radeče.

Vsakovrstne

zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Denar

Vojno škodo
kupim. Plačam takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.268. (k)

Hranilne knjižice

3% obveznice in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR
Aleksandrova cesta 40.

Velika izbira blaga za

damske plašče in kostume

R. MIKLAUC

»PRI ŠKOFU«
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica 3
Pred škofijo 3

Ugodne cene!

Prodamo

Jabolka, krompir,
čebulo, zelje v glavah — dobavlja Josip Lah, Osluševci pri Ptuj. (l)

Stroj za pikiranje

(Strobel) popolnoma nov ugodno prodam. Hradečkova cesta 37. (l)

Ia jedra

10 kg 180 din, orehi, tanke lupine 50 kg 245 din, Ia suhe češnje 10 kg 58 din, suhe češnje, vrčca 50 kg 210 din franko voznina razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

TEL. 2951

DRVA PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENJSKA CESTA

Posestva

Dvostanovanjska hiša
v ljubljanski okolici na prodaj za 38.000 din — Karel Kocjan, krojač, Dolenjska cesta 23.

Veliko posestvo

s staro znano gostilno prodam. Leži ob glavni cesti Ljubljana—Celje. — Lukovica, pri Slaparju.

Hišo

kupim v Ljubljani ali v Mariboru, od 120—150.000 din. Ponudbe z opisom in ceno poslati upravi »Slovenca« pod »Gotovina« št. 16.139. (p)

Vnajem

ODDAJO:

Galanterijsko trgovino
v središču, odlično vpečljano, zaradi preselitve prodam — lahko samo proti garanciji. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Sigurna eksistenca« št. 15860. (n)

Stanovanja

ODDAJO:

Trisobno stanovanje
oddam s 1. novembrom Riharjeva ulica 6. (č)

Trisobno stanovanje

s kabinetom, kopalnico in vsemi pritliklinami — ter dvosobno stanovanje oddam s 1. novembrom t.l. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.267. (č)

SOBE

ODDAJO:

Opremljeno sobo
oddam solidnemu gospodu. Jegličeva cesta 9. (s)

Dijaki

Stanovanje

za enega ali dva dijaka z vso oskrbo lačem. Ponuditi takoj upravi »Slovenca« pod zn. »Ugodno« 16.237. (D)

Razno

Pozor!

Najučinkovitejše sredstvo proti prhljaju in izpadanju las dobite pri nas. — Frizerski salon »Polane«, Kopitarjeva ulica. (r)

Pouk

Tečaj nemščine

začetniški, nadaljevalni in konverzacijski. Dnevni in večerni. Mesečno 40 din. Tavčarjeva 4, II.

Nemščino

od osnovnih začetkov do popolnega obvladanja poučuje prof. dr. Svoboda, nemško konverzacijsko gošpa V. Svoboda, Emonska 2.

KRANJ

Vse za šolo

ljudsko, meščansko, srednje itd. ter vse pisarniške potrebščine in devocionalije dobite v podružnici

Jugoslovanske knjigarnice v Kranju

(Majdičeva hiša — sodnija)

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKL VSI ZAVEDNI SLOVENC! DARUJTE OB TRETI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša dobra mama, stara mama in tašča, gospa

Apolonija Jeretina

roj. Cerin

dne 8. oktobra, v 83. letu starosti, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb nepozabne rajnice bo v torek ob 3 popoldne iz mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta 9, na pokopališče na Viču.

Ljubljana-Ig, dne 8. oktobra 1939.
Tonči Palme, hči; Jos. Palme, zet; Joško in Tone, vnuka.

Umrla nam je nepozabna teta, sestrična in svakinja

Terezija Hočevan

zasebnica

Pogreb drage rajnice bo v torek, dne 10. oktobra 1939 ob pol petih popoldne iz hiše žalosti, Štepanja vas št. 25, na pokopališče pri Božjem grobu.

Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, Štepanja vas, dne 9. oktobra 1939.

Anton Novak in ostalo sorodstvo.

Arnold Fredericks:

Svetlobni znaki

Detektivski roman. — Priredil Fr. Kolenc.

»Danes sem vsadila novo živo ograjo,« je dejala Gracija in je pobožala možovo ne ravno snažno roko. »Krasno se prilega sivi steni. Toda treba bo novih podbojev na vrata. Stara tako stojijo, ko da se hočejo vsak trenutek zvrniti na ulico.«

»Jutri pokličemo Martina, da jih pogleda. Na spodnjem pašniku je mnogo kamna. Ali bi ne obdali vsega parka z obzidjem? Mislim, da bi ne stalo veliko.«

»Prav. In še en rastlinjak potrebujem. Stari se že ruši.«

Gledala je moža, kako je postavljala orodje v lopo; potem pa sta šla po senčni poti proti hiši.

»Dick, ali te ne veseli to življenje?«

Richard je objel ženo.

»In sicer kako, moja draga; zakaj vprašuješ?«

»Ah, veš, zato vprašam, ker so vsi tvoji prijatelji trdili, da se človek kar lahko pokopuje, ako gre stanovat na deželo. Jaz pa mislim, da tisti ne živijo, ki so zaprti v mesto!«

Richard je priklimal. Misli je na prejšnje delovanje, ko mu zvitost katkega znamenitega razbojnika včasih po cele noči ni dala miru.

»To je le vse drugače,« je odgovoril smeje, »kajne?«

»Da, vidiš, dragi, to je le vse drugače. Prepričana sem, da bi se ne vrnil rad v mesto.«

»Za vse zaklade na svetu ne,« je izjavil Richard in je zadovoljno premeril z očmi jasno zeleno livado. »Ne tajim, da se mi je tudi ono življenje dopadlo: napetost, nevarnost, ki je bila z njim v zvezi; toda tu je življenje le boljše in mnogo, mnogo lepše. Don, hodi sem!«

je poklical hitrega, ovčjega psa, ki je lajal na poti za drvečim vozom. »Hodi sem in molči!«

Z ženo je šel v lopo, katero je senčila trta, in se je zadovoljno usedel v gugalni stol.

»Tako, ljuba ženica, danes sva mnogo delala in sem utrujen. Na spodnji parceli smo poželi rano rž. Ko jo zopet zorjemo, vsadimo v njo jenski krompir. Hodi sem, Don, kaj ti je?«

Vstal je in zažvižgal psu, ki je tekkel po travniku in hitel na ulico.

»Don, stoj!«

»Nekdo prihaja,« je dejala nemirno Gracija. »Z avtom. Kdo neki je?«

»Najbrž Hudson, živinozdravnik. Še danes mora pogledati mlado kravo.«

»Ni njegov voz. To je potniški avto.« Gracija se je obrnila k možu: »Dick, ali bi ne bilo bolje, ako bi se preoblekel? Morda pa je kak obisk.«

Duvall se je smejal:

»In ako je obisk, se naj zadovolji z menoj, kakršen sem!«

Zopet je zažvižgal psu.

V tem trenutku je prišla k lopi črna služkinja, ki je pred hišo sprejela gosta.

»Neki gospod želi z gospodom Duvallom govoriti. Dozdeva se, da ima nujno zadevo.«

»Lucy, že grem,« je odvrnil Duvall in je šel na verando.

»Ali ste vi gospod Richard Duvall?« je nagovoril obiskovalec detektiva kratko, skoraj zapovedovaje.

»Da. Kaj želite?«

Posetnik je vstal s stola in je grizel cigaro.

»Mnogo časa sem zabil, preden sem vas našel, gospod Duvall.«

»Gotovo prihajate iz Washingtona?« je pripomnil detektiv, ki je bil že radoveden, kaj je privedlo obiskovalca sem.

»Tako je. Vaš naslov mi je dal Hicks iz finančnega ministrstva. Rekel je, da je pot do

sem dolga dvanajst milj: jaz pa mislim, da je dolga celo dvajset milj.«

»Mogoče, ako ste prišli po Bršljanski cesti; ta je precej daljša. Gospod, s čim vam lahko postrežem?«

Posetnik ga je naglo pogledal.

»Ime mi je Hodgman... Thomas Hodgman, iz New Yorka. Zastopam John Stapletona.«

»Bankirja?« je začudeno vprašal Duvall.

»Da. Morda ga poznate?«

»Zelo dobro. Pred nekaj leti sem imel v rokah neko njegovo zadevo. No, in?« Duvall obraz se je zresnil. Postajalo mu je jasno, da bo pogovor takoj važen. John Stapleton, večkratni milijonar in bankir, nima navade, da bi se na koga obračal, ako nima za to važnega vzroka.

»Povedal mi je to,« je pripomnil gospod Hodgman in se je zopet usedel. »Prosi vas, da bi mu zopet uredili neko zadevo. Zato sem ravno prišel.«

»Novo zadevo?«

»Da. Nemudoma.«

»O tem sploh govora ni.«

»Tega ne recite. Stvar je važna. Naj stane kolikor hoče. Prosim pogoj!«

»Ne gre zato, gospod Hodgman. Se že ne pečam s službo, vsaj zaenkrat ne.«

»Vem.« Posetnik je nepotrpežljivo stresel s cigare pepel in je nervozno iskal po žepih vžgalice. »Pa so mi že povedali v vaši pisarni, v New Yorku: da preživljate medene tedne in nočete, da bi vas vsakdo motil.«

»Tako je.«

»To sem tudi sporočil g. Stapletonu. Poslal me je k vam, da bi govoril o tem z vami; bil je mnenja, da morda izpremenite svoj sklep, ako izveste vzrok.«

»Niti besede o tem. Pod nobenim pogojem se ne maram pečati z detektivskimi posli.«

Hodgman se je nervozno premikal na mestu.

»G. Duvall, poslušajte, kaj da vam hočem

povedati. Ne bi se hotel vrniti h g. Stapletonu, ne da bi vam vsaj povedal dogodek.«

Duvall se je naslonil v stolu in je potrepal po glavi psa, ki se je vsedel poleg gospodarjevega stola.

»G. Hodgman, ako že na vsak način hočete, vas bom poslušal; izjavljam pa vam, da je škoda truda.«

»Jaz upam nasprotno. Ta zadeva je zelo žalostna. Stapletonu je bil ukraden edini otrok.«

»Ukraden?« Duvall se je z naglim gibom vzravnaval, na obrazu se je prikazala radovednost, ki je pri njegovem poklicu potrebna.

»Kje, kdaj?«

»V Parizu. Danes zjutraj je prišlo kabelsko poročilo. Podrobnosti mi še niso znane. Gospa Stapleton je prebila zimo v tujini. G. Stapleton, ki je ostal doma, je hotel prebiti ta mesec pri njej. Dama stanuje v lastni hiši v Avenue Kleberju, v Parizu. Otroka je pestunja peljala na sprehod, in pri tem je bil ukraden. Več mi ni znano.«

»Kdaj se je zgodilo to?«

»Včeraj zjutraj. Gospa Stapleton ni brzojavila takoj, ker je upala, da v teku dneva otroka zopet najdejo. To je razumljivo, moža ni hotela po nepotrebnem vznemirjati. Sploh pa se zdi, da ji je policijski šef odločno obljubil, da do večera najdejo otroka. Toda niso ga našli. Danes zjutraj je dobil g. Stapleton od žene dolg brzojav, v katerem mu sporoča, da je otrok izginil. G. Stapleton malo da ni zblaznel.«

»Kaj namerava sedaj storiti?«

»Ne vem. Pooblastil me je, da takoj govorim z vami. Njegov tajnik sem. Ako bi vas ne našel v New Yorku, vas naj iščem tukaj. Pred eno uro sem dospel v Washington in takoj sem se peljal sem. G. Stapleton je mnenja, da ako sploh more kdo izslediti njegovega otroka, ste vi tisti.«

»Najbrž gre za izsiljevanje... za odkupnino...«